

نیکہ

نصیر احمد احمدی

Ketabton.com

د ډول غږ یو دم ودرېد، د نارینه وو غوړې څنې د دوی پر خولو شویو ټنډو راکښته شوي، بنځو چپغې کړې، ماشومانو کورونو ته منډه واخیسته.

د اتڼې گرده داېره ماته شوه... ټولو غونډۍ ته کتل... .

آس وشنېد، وړې تیرې ور غږېدې، گڼ سپاره کلي ته راغلل، سپرو زړې اغوستې وې، د پلته یې ټوپکو اوږدې نلۍ یې تر اوسپنیزو خولپو لورې ښکارېدې، په چرمي ټپکو (پوښونو) کې ټومبلو تورو ټال خوړ... .

آسونه تر لوگي وهلو تورو دپگونو راوگرڇڀڻل، د آسونو د ٽنڊو په تار تار سره بخونه زپرو وپښتو کي
د لمر څپره رڼا پرته وه... د خولو کونجان يي سپينو ځگونو نيولي وو... ولاړو کليوالو په وپره ورته کتل
...

يو چاغ پوځي له تور آسه کښته شو، له سره يي اوسپنيزه خولي ليري کړه، يوه دپک ته ودرېد، تر دپک
سري لمبي راگرځېدي... .

پوځي له خپلي ملا اوږده چاره را خلاصه کړه، د دپک سر يي پري وښوياوه، خپلو ملگرو ته يي وکتل،
يودم يي وخنډل:

_د پسه ښوروا!

کليوالو ته يي سترگي ور واړولي، چيغه يي کړه!

_ولي غلي شوي؟! هله!

ډول وډنگېد، د اتن داپره جوړه شوه، اتن ورو وو، د اتن کونکو په سترگو کي وپره ښکارېدله... ټولو
پوځيانو ته کتل... .

پوځي چيغه کړه!

_ یو څه ژوندي شی!

دېگ ته یې وکتل، ژېره بنوروا اېشېدله... په سپینو ځگونو کې به کله کله د غوښې بڅري سر ته راغلل.

پوځي پر آسونو سپرو کسانو ته وکتل، ویې ویل:

_ هلی نو! خپلې گېډې ډکې کئ.

پوځیان له آسونو کښته شول، پر لیکي لیکي تڅرونو کښاستل.

چاغ پوځي چیغه کړه!

_ مېلمانه عزت غواړي!

څو کلیوالو په بیره کاسې ور واخیستې. په دېگ کې یې څمڅې ووهلې، کاسې له غوښو ډکې شوې. شپېه وروسته د ټولو پوځیانو ژامې خوځېدلې...

د چاغ پوځي له خولې د غوښې وړې ټوټې باد شوې، نار ه یې کړه!

_ مړې سترگې مو راته نیولې دي! څه ته گورئ؟ حاصلات راوړئ!

ډول ودرېد، څو کسان کورونو ته ننوتل، يوه بوډا کړوپه ملا نيولي وه، راغی، وړه کڅوره يې پر خاورو کېښوده.

درب شو، پوځيانو ور وکتل، پر ځمکه د دوو ډکو بوجيو د لوېدو دوره لا نه وه ناسته. څو نورې غوټې هم راغلي...

چاغ پوځي خپلي وروځي سره ور وستي:

_بس ، همدومره!؟!

پر ملا کړوپ بوډا پر خپله توره تنډه د خيرن څادر پيڅکه تېره کړه، ويې ويل:

_صيب! مور ټول اووه کوره يو، سړ کال د حاصلاتو ام چندان خونده نه وه.

چاغ پوځي ودرېد، ډېگ يې د بوټ پر څوکه پورې واهه، د نغري لوکي وهلي توري ډبرې وښويږي، ډېگ ړنگ شو، پر خړو خاورو د پخو غوښو ټوټې ولوېږي.

چيغه يې کړه!

په ودونو کي پسونه پخوئ، خو د ماليي ورکري ته بلا وهلي ياست...

غلي شو، رنگ دېگ ته نږدي له ژپري لندي خاوري مره تاوونه پورته کېدل... کليوال وارخطا ول... .

چاغ پوځي چيغه کره!

هلي، کورونه وپلتي!

پوځيان کورونو ته ور ننوتل، بنځو او ماشومانو چيغي کري، ټول له کورونو را ووتل. شپبه وروسته د اتن ميدان له غوتو او بوجيو ډک شو... يوه پوځي څو چرگي تر پيسو نيولي وي، دوو نورو په اوزو پسي مندي وهلي...

چاغ پوځي تر ناوي راوگرځېد، ودرېد، په خندا يې وويل:

له کومه پوه شم چي بنايسته يې که نه؟

يوه کليوال ځوان منده ور واخيسته، چاغ پوځي يې تر ستوني ونيو، ځوان (اخ) کرل، تر زړه يې نيزه ختلي وه.

چيغي شوي... د کليوالو سترگي رډي راختلي وي...

چاغ پوڻي وڃندل، د خپل سره ڪوٽ غاڙهه ٻي سمه ڪڙهه، د ناوڙي ٽڪري ته ٻي لاس ور وڇاوهه، نجلي لوڻ سر ودرېده.

ڪليوالو چيغي ڪري، يوه ولاڙ آس ته اوڙهه ورڪڙهه، آس پر سره دڀگ ورغي، پوڻي پر جوش بنوروا ولوڀد، چيغه ٻي ڪڙهه، لمني ٻي اور واخيست... ٻه سرو غورنجو ڪي پٽ شو... بل ڀڀري ته لاس ڪڙهه، ڀڀره د يوه پوڻي سر ته سيخه شوهه، له آسه ڪنٽه راولوڀد...

آسونه وڻنڀدل، توري وڻلڀدي، له توپڪو سپين لوگي را ووتل... ڪوچيني ڪلي سرو لمبو ونيو... .

* * *

اوبن توده ووهله، بار ڪور شو، دوو ڪسانو منده ور واخيسته، جوال ته ٻي اوڙي ورڪري.

يوه بوڊا وڃندل:

_ميرويس خانه! ٻه دي جوال ڪي ڇه دي؟ ڀڀر دروند مالومپري.

پر آس سپور ڇوان وويل:

_بابکه! په ملتان کې می مسی لوبنی ولیدل، خوند یې راکو، څه سکې راسره پاتې وې، درې زره دانې
می واخیستل.

آسمان وغرېد، بودا خپل آس ته پونده ورکړه، د کاروان مخې ته ورغی، له نارې سره یې کتار اوبنان،
آسونه او کچرې ودرېدې.

بودا په لور غږ وویل:

_هوا خړه ده، باید د د می جوړولو له پاره یو ځای پیدا کو.

پر آس سپور له عمره پوخ سړی راغی، اوږده برېره یې باد یوې خواته اړولې وه. له بودا سره ودرېد،
ویي ویل:

_سم وایي! کاروان ستړی دی، خو دا دښته مناسبه نه راته ښکاري.

بودا وویل:

_میرویس خانه، ته څه پکې وایي؟

میرویس خان وویل:

_بابکه! شاولی سم وایي، په دې دښته کې به څه کوو؟ آسونه هم وړي دي، دلته خو شین پکی هم نشته.

په عمر پاخه سړي وویل:

_تر دې ټیټې غونډۍ وړ هاخوا یو کوچینی کلی دی، ټول اووه کوره دي، خو اولس یې مېړنی دی، د مېلمنو په قدر پوهېږي.

بودا ناره کره!

_یاالله! حرکت.

د لیکه ولاړو واوښانو، کچرو او آسونو پینې و خوځېدې..

* * *

باران تيزي کوله... ځای ځای ښو سړي اوبه ولاړي وي، اوبو له وینو رنگ اخیستی و. د سوداګرو بار آسونه، کچري او اوښان یوې خواته ولاړ ول.

میرویس خان د یوه ماشوم په خټو لړلی جسد وړ پورته کړ، د ماشوم تر زړه غشی وتلی و.

نږدې غږ يې واورېد:

_ هېڅوک هم ژوندی نه دی پاتې.

میرویس خان ور وکتل، د بوډا له ږیرې مړې اوبه څڅېدلې.

یوه ناره راغله:

_ هلی! دا بنځه ژوندی ده.

څو کسان ورغلل، یو نیم سوځېدلی لږکی یې پورته کړ. زړه بنځه یې له خټو راویسته. یوه سړي د اوبو د پټک سر خلاص کړ، د زړې بنځې په خوله کې یې یو غورپ اوبه ور واچولې، زړې بنځې وټوخل، یوه ځوان په بیړه وویل:

_ څوک و؟ چا په دې حال کې؟

د بنځې سترګې نیمکبنه شوې، له وچو شونډو یې څو مات – ګوډ ټکي را ووتل:

_ د، د، ګر...

سر يې يوې خواته وځرېد.

بودا د بنځي اوږو ته ټکان ورکړ، چيغه يې کړه!

_ووايه، ووايه، د چا کار و؟

يو غږ يې واورېد:

_مړه ده.

بودا د زړې بنځي پر نيمکينو سترگو لاس تېر کړ، ولاړ شو، شاوخوا يې وکتل، په خټو کې د انسانانو غوڅ شوي اندامونه پراته ول... په روغو جسدونو کې غشي او نېزي ولاړې وې. ...

بودا ټيټ شو، به خټو لړلې له رنگه سور کوټ يې ورپورته کړ، ورو يې وويل:

_دا سره کوټونه يواځې د گرگين عسکر اغوندي.

يوه ناره کړه!

__ یوه خولی!

ټول ورغلل، بودا په خټو لړلې اوسپنيزه خولی ور واخيسته، وپې ويل:

__ اوس پوه شوی، د گرگین د عسکرو کار دی!

میرویس خان سور اسویلی وایست، وپې ويل:

__ ټول څو کسان دي؟

یوه ځوان ځواب ورکړ:

__ دوه شپېته، دوه ویشته نارینه، نور بنځي او ماشومان.

یوه نارہ راغله!

__ دلته راشئ!

ډله ورغله، ټولو خپلو سترگو ته لاسونه ونيول، په گڼو بوتو کې حلاله شوې، لوڅه لغړه ناوې پرته وه...

بودا خپل ځادر پرې واچاوه.

میرویس خان وویل:

_ دري شپېته قبرونه وکېندی.

* * *

آهنگر د آس پښه پر خپل زنگون کېښوده، ورو یې وویل:

_ میرویس خانه، هاغه څټک راکه!

_ کوم؟

آهنگر وخنډل:

_ د هندوستان مساپری سترگې در کمزورې کړې دي، هاغه، بنی ته نږدې.

میرویس خان ورغی، څټک یې ور واخیست، آهنگر ته ودرېد.

آهنگر د آس د پښې پر پونده نال کېښود، ميخ ته يې خټک ونيو، آس وشنيد، ميرويس خان د آس قيصي ته لاس ور واچاوه.

آهنگر وويل:

_دېر مزل مو کړی، له پخواني ناله څه نه دي پاتي!

يو چا ناره کړه!

_هگی، تازه هگی، هلی، ارزانه شوي...

ميرويس خان شاوخوا وکتل، خلک دوکانونو ته ولاړ ول... د سماوار تر مخ څو کسانو کرکان (مرزان (جنگول...

ميرويس خان وويل:

_بازار څنگه دی؟

آهنگر د آس پر نال بل ميخ کېښود، سره ساه يې وايسته:

_ هغه پخوانی زور نه دی ور پاتي ، ته يې خپله ويني.

آهنگر ولاړ شو، د آس پر يال (د خټ پر وېنټو) يې لاس تېر کړ، ويې ويل:

_ بنکلی آس دی.

له سره انگاره يې توره چاچوشه ور پورته کړه، ميرويس خان ته يې خټينه پياله ونيوله، ويې ويل:

_ شني چايې دي، همدا اوس مي دم کړي.

غلی شو، آس ته يې وکتل، ويې ويل:

_ هغه سور آس دې څه کو؟

ميرويس خان د چايو پياله شونډو ته ور نږدې کړه، ويې ويل:

_ په ملتان کې را مړ شو، مجبوره وم، پر دې آس مي د سپينو زرو څلور سيکې ورکړې.

آهنگر وخنډل:

_ارزي. مخکي مي يې غابونه وکتل، له عمره يې ډېر وخت نه دی وتلی.

ميرويس خان دېوال ته ولاړ نوی قيمتي مسي لوبنی وړ واخيست، لوبنی ميناتوري شوي واړه گلان درلودل.

ميرويس خان وخنډل:

_ستا کار د تورو، لورونو، کړيو... او ځنځيرونو جوړول دي! دا لوبنی دلته څه کوي؟

آهنگر سره ساه وايسته:

_يوه ملگري مي راوړ، ويل يې چې يو چاته يې سوغات وړ لېږم، د يادگار له پاره مي سړ کال ورباندې وکېنده!

ميرويس خان لوبنی پر بل مخ واراوه، پر شايي کور خط کېنډل شوی و (۱۱۱۷ هجري، شمسي کال).

ميرويس خان سور اسويلی وايست، ويې ويل:

_ژوند څومره په منډه دی، مورکی مي لوستي بنځه وه، شاعري يې هم کوله، څو ورځي مخکي مي په کور کې څو زاړه کاغذونه وموندل، زما د زوکړې تاريخ يې ليکلی و. ۱۰۸۴ هجري، شمسي کال.

غلی شو. ویی ویل:

_دري دېرش کاله! څومره ژر تېر شول.

آسونه وشېدل، د پښو دربا راغله.

آهنگر او میرویس خان د آهنگری له دوکانه ووتل، آسان د کوڅې له سره تېز را راوان وو، عسکرو سره کوټونو اغوستي ول، اوسپنيزې خولې یې لمر ته ځلېدلې. ...

میرویس خان یو دم منډه واخیسته، توپ یې کرل، یو ماشوم یې په غېږ کې ونیو، دواړه په خاورو کې ورغړېدل... د آسونو نرۍ پښې یې تر څنگ تیرې شوې...

میرویس خان کېناست، د ماشوم سترگې رډې راختلې وې.

ماشوم یو دم چیغه کړه، میرویس خان په غېږ کې ونیو، ورو یې وویل:

_اه گرانه! مه ژاړه، هر څه تېر شول.

ماشوم ژړل...

ماشوم يې له ځانه بېل کړ، د هغه پر سر، اوږو او لاسونو يې خپلې گوتې وټپولې، ويې خندل:

_گوره! روغ، رمت يې، هېڅ هم نه دي درباندي شوي.

يوه بنځه راغله، ماشوم يې په غېږ کې ونيو، ويې ژړل...

آهنگر وويل:

_وه خورې! ته خو پوهېږې چې دا د گرگين اولاده...

يو دم غلی شو، شاوخوا يې وکتل، ورو يې وويل:

_پر ماشومانو پام کوه!

بنځې ماشوم ور واخيست، په ژړا له هغه ځايه لاره.

ميرويس خان او آهنگر بېرته د آهنگرې دوکان ته راغلل. آهنگر د چايو پيالو ور واخيسته، ورو يې

وويل:

تبره ورخ يې همدلته له يوه خوانه سر پرې کو، گناه يې دا وه چې د گرگين له يوه عسکره يې خپل پور غوښت.

ميرويس خان سره سا وايسته:

د عبدالباري او د هغه د ملگرو کيسه څنگه وه؟

آهنگر بنی ووهله، تر سره انگار شنه، نری لمبه راوگرځېده، ورو يې وويل:

د عبدالباري يې تبره جومه له اتلسو ملگرو سره په چوک کې زندی کو، جارچي ويل چې د صفوي حکومت پر ضد يې بغاوت کړی.

د نجاری د دوکان په وره کې يو بوډا ودرېد، يوه بېلچه يې واخيسته

بوډا روان شو، بېرته لنډ راوگرځېد، ورو يې وويل:

زويه، ستړی يم، يوه پياله چاي خو راباندې ولوروه!

آهنگر د چايو پياله ور ډکه کړه. وېي ويل:

_بابا! ناولده (نابلده) راته بنکاره شوی، د کوم خای یی؟

زاره سړي وتوخل، په سینه کې یی غږ هاری و. ویی ویل:

_کوچی یم.

میرویس خان وخنډل:

_نو بېلچه څه کوی؟

بودا سور اسویلی وایست:

_زویه، په خدایکه تر اوسه لا په بېلچه پوهېږم، ټول عمر مې له رمې سره تېر کړی، د بنار لمر خاته خواته پراته یو، بس! د حکومت بېگار دی، پرون یی عسکر راغلل، ویل یی چې یوه کلا جوړوو، له هرې کېږدی به دوه تنه راځی!

میرویس خان وویل:

_له کومې خوا راغلي یاست؟

_ اوري د غزني ناور ته ور خېژو، بس، د هوا په سپړېدو سره کنډار ته راځو.

_ د غزني خواته څه خبرې دي؟

بودا وتوخل، له چايو يې غورپ وکړ، ويې ويل:

_ ورک يې که زويه، خدای دي يې نه در ويني، بڼه ورځ مو نه ده ليدلې، د مغلو لښکرو سلامت کلي وسوځول.

_ نو خلک ولي غلي دي؟

_ څه وکي، د بي اتفاقی دي رنگ ورک شي، په يوه خوله نه دي، داسي څوک نشته چې يو څو کسان ورباندې راټول شي.

بودا له آهنگری ووت.

آهنگر وويل:

_ د گرگين عسکرو ته نوي پلته يې ټوپک راغلي، يو ډز کوي، خو وار يې خطا نه ځي.

آهنگر غلی شو، يوه لور ته يي ڇٽڪ ونيو، ويي ويل:

_ د گرگين دبرش زره گرجي او ايراني عسڪر بايد زمور په غوښو ماڙه شي!

دوهمه برخه

* * *

لس کلن ماشوم راغي، د خپل پلار تر څنگ کښاست، په خوابدي غږ يي وويل:

_ ابا! د آس پينه ماته شوه.

ميرويس خان ور وکتل، ماشوم د لرگي آس ورته نيولی و.

ميرويس خان مات انار په لوبني کي کښنود، آس يي ور واخيست.

ماشوم وويل:

_ ابا! حسين ماته کره. بل آس راته راوري؟

ميرويس خان وڃندل:

_ دا آس مڃي له هندوستانه درته راوري و، دلته په کندهار کي نه پيدا کيږي.

د ماشوم سر وځړېد.

ميرويس خان د هغه پر تورو وپښتو لاس تېر کړ، ورو يې وويل:

_ راجه!

ماشوم يې تر لاس ونيو، څو گامه يې واخيستل، ولاړو آسونو ته ودرېد، وپي ويل:

_ محموده زويه، ته اوس لوی يې، په دې واقعي آسونو کي يو خوښ که.

د ماشوم سترگي وځلېدې، په خوند يې وويل:

_ ابا! رښتيا وايي؟

يوه بل ماشوم منډه راواخيسته، په وره ژبه يې وويل:

_ ابا! زم پر آس سپرپرڙم.

محمود چيغه ڪره!

_ حسينه، تا زما دلرگي آس را مات ڪر.

ميرويس خان وخنڊل:

_ محموده، ورور دي تر تا کوچيني دي، غوسه مه پري ڪوه!

ميرويس خان دواره ماشومان پر يوه سپين آس ڪينول. د آس قبضه يي ونيوله، په انگري ڪي راوگرخپڊ.

يوه خوانه بنه له ڪوتي راوتته، محمود په خوشالي چيغه ڪره!

_ ادي! سپين آس زما شو.

بنهي وويل:

_ وه سريه! اولادونه لا کوچينيان دي، ونه لوپري.

ميرويس خان وخنڊل:

_ محمود او حسين بايد د آس سورلي زده ڪري.

چيغه يي ڪره!

_ دوران اڪا!

د غواوو له غوجلي په عمر پوخ سري را ووت، لاسونه يي په خوشايو ڪڪر وو.

ميرويس خان وويل:

_ داسي څوڪ شته چي د آس په سورلي پوه وي؟

په عمر پوخ سري وويل:

_ هو صيب! يو څوڪ پيڙنم، عبدالروف نومبري، سليمان خېل دي، په خانگه (د آس په واسطه يوه لوبه

ده) ڪي يي وري ده.

ميرويس خان وويل:

_سمه ده، تنخوا ورته وټاکه، زما دواړو زمانو ته باید د آس سورلی ور زده کي.

میرویس خان د آس قیضه پرېښوده، ښځې منډه ور واخیسته، میرویس خان تر لاس ونيوله، ویی ویل:

_مه کوه!

خپلو زمانو ته یی وکتل، ویی ویل:

_دوی دواړه خدای د لویو کارونو له پاره پیدا کړي دي.

چوترې ته ور وگرځېد، مات انار یی ور واخیست، ویی ویل:

_زینبه لورکی چپرې ده؟

ښځې وویل:

_په کوټه کې خپل کتابونه وایي.

میرویس خان د انارو سرې دانې خولې ته واچولې، په ډکه خوله یی وویل:

_مولوی صیب نورمحمد غلجی لوی عالم دی، پپر څه به ترې زده کړي.

غلی شو، وپي ويل:

_کوچینی وم، مورکی می څو عالمانو ته تنخوا ورکوله، ما به سبقونه ترې ويل، عربي ژبه او نور علوم به می ترې زده کول.

غلی شو. سور اسویلی یې وایست:

_مورکی به می یوه خبره پوره راته کوله، ويل به یې چې میرویس زویه، ځان ورسوه! ته خدای د لویو کارونو له پاره پیدا کړی یې. بس! له ماشومتوبه می د مورکی همدا خبره په یاد ده، غواړم چې په خپلو اولادونو هم سبق ووايم، پوهېږم، دوی د لویو کارونو له پاره پیدا شوي دي.

غلی شو، سره ساه یې وایسته:

_خو ما تر اوسه کوم لوی کار نه دی کړی!

بنځي د خپل خاوند پر اوږه سر کېښود، ورو یې وويل:

_د مورڪي خبره دي ربتيا ده، په ٽول بناڙ ڪي سٺا غوندي ڪاميابه سوداگر نشته. غريبانو ته لاس نيسي، اولس درباندي راتول دي.

ميرويس خان وويل:

_خو لوي ڪارونه لا پاتي دي.

بنخي په حيراني ورته وڪتل...

ميرويس خان وويل:

_زره مي خپلو خلکو ته خورين دي، پردو يي پر غارو پيني ايڻي دي، تر څه وخته؟!

غلي شو، خپلو زمانو ته يي وڪتل، محمود د آس قيضه ٽينگه نيولي وه، آس په انگڙ ڪي راگرڇپه...

ميرويس خان ڄمڪي ته وڪتل، ورو يي وويل:

_دا داني ويني؟

بنخي تر چوتري لاندې وڪتل... په خاورو ڪي د انارو سري داني پرتي وي.

ميرويس خان وويل:

_ زموڙ خلکو په زړورتيا کي وړي ده، خو دوه په يوه لاره نه ځي، اتفاق نه لري، په يوه خوله نه دي، د
يو بل پښې وهي... هر يوه ته خپل قوم او خپل خپل مهم دي، دوی د انارو دي دانو ته ورته دي چې په
خاورو کي يې ويني...

ناڅاپه درب شو، د چوټري پر سر له سايبانه وړي لوتي راولوېدي... آس وشنيد، ماشومانو چيغې
کړي... ميرويس خان منډه ور واخيسته، د آس قيضه يې ونيوله.

د بنځي رنگ تک ژپر و.

ميرويس خان خپل زامن له آسه کښته کړل، په منډه له کوره ووت.

* * *

گڼه گوڼه وه، ميرويس خان د خلکو په مينځ کي په زحمت لار وايسته، ودرېد، عسکر پر آسونو سپاره
ول، دوی به پر هغو کسانو د قمچينو وار کاوه چې مخکي به ور تلل.

مېرپيس خان مخامخ وکتل، د ارگ (جنگي کلا) تر مخ د توپ خولي ته نږدې د بنيادم په وینو لړلي
پښې پرته وي.

میرویس خان د ځنگ سړي ته وکتل، ویی ویل:

__ څه خبره ده؟

سړي په وېرېدلي غږ وویل:

__ پهلوان ابراهیم یې توپ ته وتاړه.

میرویس خان جنگي کلا ته وکتل، په برجونو کې ولاړو عسکرو سره کوټونه اغوستي وو، د اوږدو ټوپکو نلی یې خلکو ته ور اړولي وې.

ډول وډنگېد، د کلا دروازه خلاصه شوه. لیکه کتار آسونه راغلل، ودرېدل، د سر پوځي یو تاو شوی کاغذ خلاص کړ، غاړه یې صافه کړه، کاغذ ته یې وکتل، په لوړ غږ یې وویل:

__ په کندهار کې د صفوي حکومت د حاکم اعلیحضرت جلالتماب گرگین خان وینا!

پهلوان ابراهیم د برحاله حکومت پر ضد بغاوت کړی و، درې ورځې مخکې ونيول شو، توپ ته مو وتاړه. هر څوک چې د صفوي حکومت پر ضد بغاوت وکړي او یا د ماليې له ورکړې انکار وکړي، نو حال به یې همدا وي...

ډول وډنگېد، کتار آسونه بېرته کلا ته ننوتل...

ډله تیت شوه، میرویس خان د آهنگري دوکان ته ورغی، آهنگر له انگاره راوتلي تکی سړي توري ته
څټک نیولی و...

میرویس خان کښاست، آهنگر وویل:

بس دی نور، هره ورځ مو وژني!

میرویس خان غلی و.

آهنگر وویل:

پوهېږي! په کلات کې یې سلامتې کورنۍ وسوځوله. په هلمند او هرات کې هم همدا حال دی، په یوه
مياشت کې یې اويا کسه توپ ته وتړل...

میرویس خان غلی و.

څغ شو، د اوبو پر سر مړ لوگی را وگرځېد.

آهنگر توره له اوبو را وايسته، سترگو ته يي ونيوله، بپرته يي خٽڪ را واخيست...

ميرويس خان وويل:

_ ملگري راتول كه!

آهنگر په حيراني ورته وكنل...

ميرويس خان وويل:

_ سبا بېگا زموږ په کور کې درته ماتله يم

* * *

يوه وويل:

_ همدا سبا پر ارگ (جنگي كلا) ورخېږو..

بل په خبره کې ور ولوېد:

_ سل جنگيالي زه راولم...

بل چيغه کره!

مه يي ماته کوی! د گرگین ظلمونه له حده تېر شول...

میرویس خان غلی و. ده اتو کتار ناستو کسانو ته کتل... هر یوه لاسونه خوځول... پر جنګي کلا حملې ته تیار ول..._

آسونه وشنبېدل، له کوڅې د پښو دربا راغله. میرویس خان د لمپې پلته ټیټه کره..._

یوه نري سري وویل:

_شرم دی، په خدای شرم دی، تر دې لویه بي غیرتي به چپرته وي چې د گرگین د گزمې له لاسه په خپلو کورونو کې نه شو غرېدلای.

د آسونو دربا لیرې شوه، میرویس خان لمپې ته لاس ور وغځاوه، پر خړ دېوال سپوري بنکاره شول.

میرویس خان ورو وویل:

اوس هیڅ هم نه شو کولای! مور...

يو چاغ سڀري په خبره ڪي ور ولوڀد:

_ولي، ڇه بلا وهلي يو، لاسونه نه لرو؟

ميرويس خان وويل:

_تاسو ٽول په خپلو خلڪو ڪي نوم لري، ناز مو وري، د جگري له پاره ڇو ڪسان برابرولي شي؟

پوه وويل:

_سل جنگيالي بي پر ما!

بل وويل:

څلوڀنت به زه راولم!

د ڪوتي له ڪونجه بل غر راغي:

_زه او ٽوله ڪورني مي تر وطن ڄار. شير غبنتلي ڄوانان لرم.

چوپه چوپتيا شوه.

ميرويس خان وويل:

_ عبدالرحمانه، غلي بي!

ديوه بنايسته خوان سر وخرېد، ورو بي وويل:

_ اوس بي وخت نه دي، زموږ خلک اور نه خلي، دوی د گرگين ظلم مني، خو توري ته به بي تيار نه کي، وايي چي د گرگين لښکر مسلمان دي، ځنگه به بي وژنو!

ميرويس خان وويل:

_ د عبدالرحمن خبره سمه ده! ساړه خوري. په بناږ کي له ارگه پرته شير نوري پوځي کلاوي هم پرته دي. د شير حاجي کلا دولس توپونه او دوه زره عسکر لري، د دولت اباد کلا ته خو نږدې نه شي ورتلای. د قيتول د غره پر سر کلا هم اسانه نه نيول کيږي. د عليمردان خان او د چهل زينو د غره پر سر کلاوي هم له نيولو وتلي دي.

په ارگ او دي نورو کلاوو کي د گرگين يو دېرش زره عسکر پراته دي. يو هم بي توري او توپکه نه دي، يواځي د ارگ په پلنو دېوالونو څلوېښت توپونه اېښودل شوي دي.

يو چاغ سري په خبره كي ور ولوېد:

_خو مور غيرت لرو.

ميرويس خان وخنډل:

_له عقله پرته غيرت، تباھي ده. پوهېږي! بېخايه احساسات په درد نه خوري، د عتيق الله كيسه خو ټولو ته مالومه ده، له درېيو سوو احساساتي ځوانانو سره د قيتول پر كلا ور وخوت، خو تر دېوالونو ام ور و نه رسېدل، څه توپونو وخورل او څه هم توپكو... .

ټول غلي شول... .

ميرويس خان وويل:

_خو توپكه پيدا كولاى شئ؟

د ټولو سرونه وځړېدل... .

ميرويس خان وويل:

_ له يو دبرش زرو په جنگ پوه عسڪرو، توپكو او توپونو سره جگړه اسانه نه ده، په پنځو- شپږو سوو جنگياليو او تشو لاسونو دې خدايکه شل كړه.

ټول غلي ول.

ميرويس خان وويل:

_ تر اوسه مو دوه پښتانه په يوه خوله سره ليدلي دي؟ هر يو په خپل خپل او قوم پسي گرځي... په خپلو مينځو كې بد بينه دي، ځيني داسې كسان هم شته چې پوره من دي، هر قوم تر بل يوه، ځان غټ گڼي... د گرگين ظلم په سترگو ويني، وطن يې ترې نيولى دى، خو ځيني وايي چې گرگين مسلمان دى، له هغه سره جگړه روا نه گڼي...

ميرويس خان غلى شو، ناستو كسانو په حيرانۍ ورته كتل...

ميرويس خان وويل:

_ خپل خلك په لوى لاس مه وژنئ!

يوه وويل:

_ نو څه وكو؟ همداسې په رډو سترگو ورته وگور!

ميرويس خان وويل:

__ زما خبره ومنئ، اوس خپلي توري د گلابو تر پانو لاندي پتي ڪئ! مورن بايد له عقله ڪار واخلو.

بوه وويل:

__ ياالله، ته مخڪي مورن درپسي...

بل وويل:

__ نيمه شپه شوه، په ورو گڊو اصفهان راباندي نيسي؟

ٽولو وخنڊل:

ميرويس خان په خندا ڪي ناره ڪره!

__ محموده زويه! ڊوڊي مو پسي ڇه ڪره!

* * *

د آهنگر دوکان ته شپږ آسونه ودرېدل. آهنگر په بېره له دوکانه ووت، تعظیم یې وکړ، ویې ویل:

_حسن خانه! په خیر راغلی!

له رنگه سور ځوان له آسه کښته شو، آهنگر په بېره د لرګي څوکی ورته کښوده، ځوان کښاست، آهنگر وویل:

_صیب! چایې واچوم؟

له رنگه سور ځوان وویل:

_کړی او زولني څنګه شوي؟

آهنگر د یوې بوجی خوله خلاصه کړه، ځنځیرونه وشرنگېدل، څو زولني یې ترې راوایستي.

ځوان یوه زولنه ور واخیسته، کش یې کړه، ویې ویل:

_تولي څو دانې دي؟

_ اټيا، خو پنځوس نورې پاتې دي، بس، په لسو ورځو کې تيارېږي.

د ځوان ټنډه تروه شوه:

_ د تيروو زولنو خونده نه وه، يوه بندي يوه زولنه وشکوله...

غلی شو، يودم يې وخنډل:

_ خو ټبټېډو ته پاتې نه شو، تر زړه يې گولی وخته.

ولایو عسکرو وخنډل.

آهنگر وويل:

_ بېغمه اوسئ، دا ځل مي داسې زولني جوړې کړې چې زمری به يې هم ونه شکوي.

سره ځوان وخنډل:

_ زمری؟! په کندهار کې زمری له کومه شو! دلته خو ټول گيډران دي.

ټولو عسکرو وخنډل...

د آهنگر مخ سور شو.

خوان وویل:

_سمه ده، تیاری شوی زولنی جنگي کلا ته راولپړه، خو پاتي هم باید تر لسو ورځو پوري جوړی وي.

خوان پر آس سپور شو.

آهنگر په خواره خوله وویل:

_صیب، یوه شپه صبر وکړئ!

آهنگر دوکان ته ننوت، یوه غوټه یې را واخیسته.

سره خوان وویل:

_دا څه دي؟

آهنگر خوله جینګه کړه!

__ صیب! په خپله یې وگورئ!

خوان غوټه خلاصه کړه، د شني چيني زرتار وځلېدل...

آهنگر وويل:

__ صیب! یو ملگری می سوداگری کوي، دا چینه یې له هندوستانه د زندان مشر ته راوړي ده.

خوان چینه سره واپوله، ویې ويل:

__ بنکلي ده، اصل ورېښم دي، زه به یې ور وسپارم، خو دا مور یې ولي هېر یو!

آهنگر وويل:

__ صیب! د بلا دي هېر شی، زه به ورته ووايم، ملگری می صفوي حکومت ته پېر مخلص سړی دی، د

حکومت مامورينو ته احترام لري...

خوان آس ته پښه ورکړه. ټولو حرکت وکړ.

ميرويس خان راغي، کيناست.

آهنگر وويل:

_بيا هم فکر وکه! دا خلک به دي خوار کي.

ميرويس خان وويل:

دي خلکو ته د نردي کېدو له پاره بله لار نه لرم.

غلي شو. ويې ويل:

_داسې اعتباري کس شته چې د گرگين له قوماندانو سره شناخت ولري؟

آهنگر وويل:

_هو، د بارک دين په نوم يو څوک پېژنم، د قراوول له يوه مشر سره يې قرار داد کړی، د جنگي کلا
عسکرو ته خوراكي مواد برابروي.

ميرويس خان وويل:

د بارک دین په لاس باید ځینو قوماندانانو ته سوغاتونه ور ولېږو.

درېیمه برخه

* * *

یوه اونۍ وروسته دوه عسکر راغلل، آهنگر یې جنگي کلا ته بوت. په یوه لویه کوټه کې یې کپناوه،
عسکر ووتل، آهنگر لږزې اخیستی و.

شېبه وروسته چای ورته راغی، د آهنگر د زړه دربا ورو شوه. وخت ووت، آهنگر ځړېدلی سر ناست و.

دروازه خلاصه شوه، کوټې ته دوه کسه راغلل، دواړه له رنگه سره ول. په څېرو کې یې د غوسې نښې
نه ښکارېدلې.

آهنگر په بېړه ودرېد، دواړو لاس ورکړ، مخامخ پر څوکیو کپناستل.

آهنگر خپلې چپنې وپېژندلې.

یوه یې وویل:

_زه اسلم بېگ يم، د زندان مشر.

آهنگر خپل لاس پر تير کيښود.

بل وويل:

_ماته رضا علي وايي، په جنګي کلا کې يوز باشي (د سلو عسکرو مشر) يم.

آهنگر موسک شو.

د زندان مشر وويل:

_خبرې لنډې ښي دي، بارک دين د جنګي کلا ځيني قوماندانان په ورېښمينو چينو او اصيلو غاليو ونازول، ويل يې چې ميرويس خان رالېرلي دي، بارک دين ته دا قيمتي سوغاتونه تاسو ورکړي وو، دا ميرويس خان څوک دی؟

آهنگر وويل:

_صېب! ميرويس خان هوتک قومي مشر او لوی سوداگر دی، له کندهاره، هندوستان ته پشم، وچې مېوې او ځيني گرانبيه بوتې وړي او له هغه ځايه ورېښم، مسي لوبني، زيورالات ... او نور د کار وړ شيان راوړي. ميرويس خان په خبره پوه سړی دی، پر ډېرو قومونو يې ناز چلېږي...

آهنگر خبرې کولې، رضا علي او د زندان مشر وازې خولې نيولې وي...

آهنگر اوږدې خبرې وکړې، ويې ويل چې ميرويس خان مخلص سړی دی، صفوي حکومت ته خاص احترام لري...

د آهنگر له خبرو وروسته د زندان مشر له هغه څخه وغوښتل چې له ميرويس خان سره د ليدو زمينه ورته برابره کړي.

* * *

دوې ورځې وروسته ميرويس خان له آهنگر او يوه بل ملگري سره جنگي کلا ته ورغی. په يوه مجل سالون کې يې پذيرايي وشوه، د زندان مشر، د ماليې ټولولو مسوول او علي حسين ښه راغلاست ورته ووايه.

يوه شېبه د ميرويس خان د تجارت په اړه وغږېدل، بيا سياست ته راغلل، ميرويس خان د گرگين صفت وکړ، ويې ويل چې ښه مديريت لري او په ډېر هوښيارتوب يې ټوله سيمه تر واک لاندې راوستې ده.

رضاعلي او د زندان مشر خوشاله ول، له شتمن ميرويس خان نه يې ډېره استفاده کولای شواى، دا ځوان سوداگر، گرگين ته تر ټولو صادق کس ور بنکاره شو، خو د ماليې مسوول وويل:

_يوه پوښتنه، مور هره ورځ ستاسو لس- شل کسان توپونو ته تړو، خو ته بيا هم زموږ صفت کوي؟

د آهنگر لينگي ولرژېدل.

ميرويس خان وخنډل:

_مور له سلو کالو راپه دېخوا همدا حال لرو، تر غزني د مغولو لښکرې پرته دي، شمالي برخي د تزارې روسيې تر واک لاندې دي، خو په ټولو کې تاسې بنه ياست، که لس وژني، سل نور ژوند ته پرېږدي...بله خبره! زه تجار سړى يم، خپلې گټې ته گورم، په دې خبرو پسې دومره سر نه گرځوم...

غرمې ته ډوډۍ راغله، مختلف خواړه او کباب شوى سلامت پسه پر مېز کېښودل شو...د ماليې مسوول د کلات له څو کليو شکايت وکړ، ويل يې چې ډېر کليوال مو ووژل، خو لا هم حکومت ته سمه ماليه نه ورکوي...د گرگين په وړاندې مې اعتبار کم شوى دى... ميرويس خان ورياده کړه چې دا مشکل به دى حل کړي...

وروسته يې له جيبه څو وړې قوطۍ را وايستې، يوه يوه قوطۍ يې د کوربنو مخې ته کېښوده. د زندان مشر په بېره قوطۍ خلاصه کړه، يودم يې چيغه کړه!

__اوه خدایه، څومره بڼکلی.

دوو نورو هم قوطی خلاصی کړې. په ټولو قوطیو کې د سرو زرو یوه یوه گوتمی ایښې وه.

د زندان مشر وویل:

__وگورئ! ماته خو هندوستانی هنر بڼکاري، په دې گوتمی کې څومره ظریفه میناتوري کار شوي ده.

میرویس خان وویل:

__دلته تش لاس راتگ بڼه نه راته وایسېد، هیله کوم! دا واره سوغاتونه په ډېر څه ومنئ!

د زندان مشر گوتمی په گوته کړه، لاس یې د مالېې د مسوول سترگوته ور نږدې کړ، په خوند یې وویل:

__بڼکلی نه ده؟

د مالېې د مسوول ټنډه تروه شوه، څه یې ونه ویل.

میرویس خان د تگ اجازه وغوښته، کوربانې ولاړ شول، میرویس خان د سالون په دروازه کې د مالېې

مسوول ته وویل:

_د ڪلات له هغو ڄو ڪليو بپغمه اوسه، ماليه به په خپله ڪندهار ته درته راوري.

د ماليه د مسوول سترگي وڃلڀدي...

* * *

ميرويس خان ڪلات ته لار، خپل هغه قوميان يي راتول ڪرل چي صفوي حڪومت ته يي سمه ماليه نه ورڪوله.

ميرويس خان له هغوى ڄخه هيله وڪره چي پاتي ماليه په خپله تر ڪندهاره راورسوي، يوه هم ڄه ونه ويل، خلڪو د خپل مشر په هوندياري باور درلود.

مياشت وروسته په خوراڪي موادو بار ڪوچيني ڪاروان جنگي ڪلا ته ننوت. په زرگونو پوڄيانو ڪي اوازه گڏه شوه چي د ميرويس خان په نوم د هوتڪو مشر ڄو ياغي ڪلي د ماليه ورڪري ته مجبوره ڪري دي.

په دوهمه ورځ ميرويس خان يو ليڪ تر لاسه ڪر، د ماليه مسوول مننه تري ڪري وه، ليڪلي يي وو چي د گرگين په وړاندي يي له لاسه وتلي اعتبار بپرته خپل ڪر...

ميرويس خان به ڪله ڪله جنگي ڪلا ته ورته، د پوڄ قوماندانانو او گرگين ته نردي ڪسانو ته به يي سوغاتونه ور وړل...ميرويس خان په لنڊ وخت ڪي اعتبار پيدا ڪر، د ماليه مسوول او ڄينو نورو ڪسانو

ميرويس خان ورغي، تعظيم يي وڪر، شاوخوا يي وڪتل، سالون هسڪ و، پر مخامخ دپوال د غروب غٽه
منظره را ڇرپڻه. ٻه منظره کي لمر ٿيڻ و، د سمندر اوبه سري ٻنڪار پڏلي...

گرگين وڃندل:

_ ستا نوم مي پخوا اورپڏي و، اوس مي له نردي و لپڏي! ٻنه، نو ته ميرويس خان يي!

وڌرڀد، د گرگين ونه ٻه تالار کي له ٽولو ولاڙو ڪسانو لوڙه وه.

گرگين د ميڙ له سره يو جام ور واخيست، ميرويس خان ته ور نردي شو، له خولي يي د شرابو بوي ته!

ويي ويل:

_ ملگرو مي ستا صفت راته وڪر، وئي ويل چي ٻه کندهار کي صفوي حڪومت ته تر ٽولو مخلص
انسان ياست.

غلي شو، بوم يي چيغه ڪره!

_ مېلمه ته يو ڇه راوري!

يو کس راغی، پر مېز يې پتنوس کېښود، شېبه وروسته يې ميرويس خان ته يوه پياله ونيوله. ميرويس خان پزه کش کړه، له پيالي د تورو چايو بوی ته.

ميرويس خان د زندان مشر ته اشاره وکړه، هغه لاسونه وپړکول. يو ځوان له يوه پتنوس سره راغی. ميرويس خان د پتناسه پر سر ورېښمينه ټوټه ليرې کړه. گرگين ته يې وکتل، ويې ويل:

_ اعليحضرته! تاسو په ډېر څه ارزی، تش لاس راتگ بڼه نه راته وايښېد، د اوس له پاره مي يوه کوچينی سوغات ومنئ!

گرگين د پتناسه له سره نيم گز اوږده توپانچه ور پورته کړه، په ځير ځير يې ورته وکتل...

د ماليې مسوول وويل:

_ صيب! انگرېزي توپانچه ده، په لاستي کې يې سره زر کار شوي دي.

د ماليې مسوول په بېره کړکی ته ودرېد. د پردې څنډه يې پورته کړه، په خوند يې وويل:

_ صيب! ميرويس خان مخلص انسان دی، عاليجناب ته يې يو بل څه هم راوړي دي.

گرگين ڪرڪي ته ور نڙدي شو، لاندې تک سپين بنگلي آس ولاڙ و.

د مالي مسول وويل:

_ترڪمني آس دي، له جڻي (بدنه) اور بنگاري، خو په منڊه ڪي جوڙه نه لري.

گرگين بڀرته پر خپله څوڪي ڪڀناست، جام يي ڍڪ ڪر، ورو يي وويل:

_يوه پوښتنه!

ميرويس خان غلي و.

گرگين وويل:

_ميرويس خانه! مور ولي دومره درباندي گران يو؟

ميرويس خان وتوخل، غاره يي صافه ڪره، ويي ويل:

_صيب! مور پښتانه يو مثل لرو، وايو چي گته په تاوان ڪيري.

گرگین و خندل. میرویس خان ته یی د کیناستلو اشاره وکړه.

گرگین وویل:

پوهېدم، پیشو د خدای له پاره مورکان نه نیسي.

تولو و خندل...

میرویس خان وویل:

صېب! زه تجار سړی یم، له سیاست سره مې نه ده جوړه، تل په خپلو گټو پسي گرځم...

گرگین وویل:

خو مور تجاران نه یو، له جگړې پرته په بل څه نه پوهېږو، د گټې له پاره مناسب ځای ته نه یی راغلی!

میرویس خان وویل:

برعکس، تر دې ښه ځای نه شم موندلی.

گرگین په حیرانی ورته وکتل...

میرویس خان ویل:

_زه لوی سوداگر یم، خو تر اوسه مې یواځې له هندوستانه مالونه راوړي دي، غوالم چې خپل تجارت اصفهان ته هم وغځوم. اورېدلي مې دي چې د اصفهان په لاره کې غله ډېر دي، کله کله پر کاروانونو حملې وړ وړي، اوس به پوهېدلي یاست چې...

گرگین په خبره کې ور ولوېد، په خندا کې یې ویل:

_بس! پوه شوم، هوبنیار سړی یې! د خپل تجارت امنیت ته دې پام کړی. سمه ده، مور به ستا د کاروانونو په ساتنه کې مرسته در سره وکړو، خو...

غلی شو، ویې ویل:

_مخکې دې څه ویل؟

میرویس خان په حیرانی ورته وکتل...

گرگين يودم وخنڊل:

_ اه! په ياد مې شول، گټه په تاوان کېږي! خو په دې کې مور تاوان کوو، ستا هر کاروان به زموږ
عسکر بدرگه کوي، نو زموږ گټه څه شوه؟

ميرويس خان وويل:

_ صيب! گټه مو مالومه ده! په هر کاروان کې مو عسکرو ته تنخوا او د لارې مصارف درکوم، ماليه هم
ستاسو خزانې ته درځي، پر دې سربېره جنګي کلا هم ځينې مصارف لري، هره مياشت به د سرو زرو
شل سيکي درته رالېږم. ...

گرگين وتوخل، جام يې پر سر واړاوه، ويې ويل:

_ بيا هم خپلې گټې ته گوري! ستا په خبرو کې مې صفوي حکومت ته د صداقت کومه نښه ونه ليده.

دماليې مسوول وويل:

_ صيب! ميرويس خان په کلات کې د څو ياغي کليو ماليه راټوله کړه.

گرگين چيغه کړه!

_ غلی شه! دا درېم ځل دی چې همدا یوه خبره راته کوي!

د ماليې د مسوول سر وځرېد.

گرگین میرویس خان ته وکتل، ويې ويل:

_ پوهېرم! ته په خلکو کې دروند نوم لري، ډېر قومونه دي ناز اخلي، مور هم تر دې دمه کوم بد نه دي درنه ليدلي، خو يو شرط لرم، که دي پوره کړ، وبه منم چې صفوي حکومت ته مخلص يې!

* * *

باد تېز و، شنهارۍ يې خوت، سري شگي بادېدلي... آس رنگ شو، سري تري ولوېد، نور آسونه ودرېدل. دوه مول وهلي کسان راغلل، له آسه لوېدلي سري يې له شگو پورته کړ.

یوه چيغه کړه!

_ بلوخ څه شو؟!

د دورو له مينځه ناره راغله!

_ څه وايي؟

چيغه باد ورسره يو وړه.

له ونې لنډ سړی راغی، د مخکيني آس قیضه يې ونيوله. شپږ آسونه پسي روان شول، دورې وي... لاره نه بنکارېدله... شگې د سپرو کسانو پر لوڅو ټنډو تېرې لگېدې...

آسونه د شگو د يوې هسکې غونډۍ په لمنه کې ودرېدل...

سپاره کښته شول، هر يوه د خپل آس قیضه تر مټ تاو کړه، څارونه يې پر مخونو ورکش کړل، غلي پرېوتل...

شېبه وروسته باد له زوره ووت، د شگو دانې يې نه شوای پورته کولای، خو مړه دوره لا نه وه ناسته.

يوه سړي مخ لوڅ کړ، په زوره يې وويل:

_ بلوڅه! په څه غم دې وارولو.

څارونه ليرې شول، شپږ کسه کښاستل، مولونه يې خلاص کړل، يو بل ته يې وکتل، ويې خندل...

ټولو پر خپلو ټنډو ځادرونه تېر کړل.

میرویس خان وویل:

_ له اوبو پرته مو خدایکه مخونه پاک شول.

پوډم یې ناره کړه:

_ بلوڅه! څه شوی؟ تا خو ویل چې لاره را مالومه ده!

تک تور ډنگر سړي په خپله څوکره بریره کې گوتې تېرې کړې، ورو یې وویل:

_ خان صیب! نه یم غلط، په دې دښته کې مې زلمیتوب تېر شوی دی، هره خوا یې رامالومه ده.

آهنگر په خبره کې ور ولوېد:

_ ای د ظالم زویه! دا څنگه زلمیتوب دی، دا درې ورځې دې په شگو کې روان کړي یو، شین ډکی مو ونه لید.

بلوڅ وويل:

_دې ته رېگ روان وايي، يوه ورځ د شگو گڼې غونډۍ جوړې شي، بله ورځ د ورغوي غونډې خلاص ميدان وي... دلته به لاره د ستورو له مخې پيدا کوي.

ميرويس خان وويل:

_خواره څومره پاتې دي؟

آهنگر ولاړ شو، د آس پر زین پرته بوجی يې په خپلو گوتو کې ټينگه کړه، ويې ويل:

_د آسونو وربشې کمې دي، خو زموږ چاره کېږي، دومره څه لرو چې دوي - درې ورځې مو ژوندي وساتي.

يوه بل وويل:

_خو پټکونه په تشېدو دي، له اوبو پرته گذاره سخته ده.

ميرويس خان له خپلې ملا د اوبو پټک خلاص کړ، ويې ويل:

_یو څه اوبه پاتې دي، که تېري یاست نو ويې څښئ!

غلی شو، بلوڅ ته یې وکتل، ويې ويل:

_څو؟

_نه صيب، د شگو طوفان ټوله لاره رانه گډوډه کړه، له ستورو پرته هېڅ هم نه شو کولای.

یو غږ راغی.

_خدای دي وریځ نه را پیدا کوي، که نه نو همدلته مو مړه بوله.

ټولو وخنډل.

شبهه وروسته ټولو تیمم وواهه، قبله نه مالومېده، اټکلي ودرېدل.

وخت ووت، د ماښام له لمانځه سره ستورې وځلېدل... ډله روانه شوه، ټوله شپه یې مزل وکړ، د سهار په خړه کې یې اذان واورېد. ورغلل، په سپېره دښته کې اوه – اته خړې کومېدې ښکارېدلې... لږ ور هاخوا تورې رمې پندې وې.

بلوڅ څا ته ورغی، یوه وړه ډبره یې ور واخیسته، لاس یې د څا پر سر ونيو، گوتې یې خلاصې کړې. بڼه شېبه غلی و، وروسته یې په اوبو کې د تېرې د لوږو غږ واورېد، ټنډه یې تروه شوه:

_ سل گزه لاندې دي، زما له وسه وتلې ده.

میرویس خان د ډولچې پرې ته لاس ور وغځاوه، خو تر هغه مخکې آهنگر پری ونيو، د څرخ غنجا شوه، له مخامخ کوره یو څوک را ووت، بېرته کور ته ننوت، دوی خټینې کوزې یې راوړې.

ټولو اودسونه وکړل، په دښته کې په ملا پسې ودرېدل.

وروسته چای راغی، د شیدو چای، پیروی اوتوده ډوډی وه. یواځې بلوڅ خبرې کولې، نور د کلیوالو په ژبه نه پوهېدل، بلوڅي یې ویله...

له لمر ختو سره یې پتکونه ډک کړل، ډله روانه شوه، ټوله ورځ یې مزل وکړ، د شپې د شگو د دوو غونډیو په مینځ کې پرېوتل.

سهار د میرویس خان اوږه وخوځېده، سترگې یې رڼې کړې، لمر هسک ولاړ و.

میرویس خان په بېره کېناست، وپي ویل:

_ باید لمونځونه راوگرځو!

خواب يي وانه وڙپڻ.

ملگرو ته يي وڪتل، د ٽولو سترگي رڍي راختلي وي، مخامخ غونڊي ته يي په وڀره ڪتل.

د ميرويس خان زره وڙپڻ، د مخامخ غونڊي پر سر ڇو سپاره ولاڙ ول.

ميرويس خان شاته وڪتل، لس- دولس آسونه را روان ول...

آهنگر خيلي توري ته لاس ڪر.

ميرويس خان وويل:

_ د جگري له پاره نه يو راغلي!

آهنگر وويل:

_ غله دي!

ميرويس خان په خبره ڪي ور ولوڙپڻ:

_تر وخت مخڪي پرپڪره مه ڪوه!

غونڊي ته بي وڪتل، سپرو ٽوپڪي ورته نيولي وي...

ميرويس خان وويل:

_خانوه مه وڙني، خبره نه ده مالونه، د تورو او ٽوپڪو هم نه سره ڪپري!

سپاره راغلل، ڄو گامه ليري ودرپدل. آسونه او پر آسونو سپاره ڪسان تک تور ول.

يو رامخته شو، په لور غر بي ڄه وويل:

ميرويس خان خپل بلوخ ملگري ته وڪتل، بلوخ وويل:

_بلوڄان دي، وايي ڄي ڄوڪ ياست؟

_نو ولي غلي بي؟

بلوخ ناره ڪره!

میرویس خان یواځي په خپل نوم او د هوتکو په ټکي پوه شو.

مقابل لوري څه وویل، میرویس خان بلوڅ ته وکتل، بلوڅ وویل:

_ وایي چې دلته څه کوی؟

میرویس خان موسک شو:

_ خو ورته ووايه چې د څه له پاره راغلي یو، ته نه پوهیږي؟!

بلوڅ ناره کړه!

میرویس خان یواځي د بلوڅو د خان شهسوار په نوم وپوهېد.

مقابل لوري ناره کړه، بلوڅ وویل:

_ وایي چې وسلې وغورځوی!

د آهنګر تندی تریو شو:

_دا نو نه منم!

ميرويس خان خيله توره وغورخوله. نورو ملگرو يي هم همداسي وڪرل، يواڻي آهنگر غلي ولاړ و. ميرويس خان د آهنگر پر پښه ور وخووت. آهنگر اخ ڪرل، توره يي له لاسه ولوږده.

يو بلوخ راغي، توري يي ور ټولي ڪړي. بل د ميرويس خان او د هغه د ملگرو لاسونه ور وتړل.

دوو سپرو د خپلو آسونو تشو ته پوندي وركړي، تور آسونه تيز ول، په لنډ وخت كې د شكو تر غونډۍ واوښتل...۰۰۰

د غرمي سيوري لا نه وړنگ چې تللي آسونه بېرته راغلل، خپلي ډلي ته ور وگرځېدل، يو يي له يوه مول وهلي دنگ سري سره ودرېد، څه يي وويل.

مول وهلي سري په بېره راغي، د ميرويس خان او د هغه د ملگرو لاسونه يي ور خلاص ڪرل. څو ځله يي يوه خبره وکړه. ميرويس خان خپل بلوخ ملگري ته وکتل، هغه وويل:

_بخښنه غواړي.

ميرويس خان او ملگري يي د بلوخو په بدرگه روان شول. ماسپښين يوي تنگي دري ته ورسېدل، ميرويس خان له پنځو ورځو وروسته ډبري ليدلي... شنو ونو ته ورسېدل، له ډبرو اوبه را تويېدلي... په

شنه چمن کی توری کپردی ولاری وی. دیوی کپردی تر مخ تر سرو لمبو پورته پر سیخ پبیلی سلامت
پسه راتاوپده.

یو دروند غبر راغی!

_سترگی مو روباننه، په خیر راغی!

له یوی کپردی یو تور چاغ سری راوت. تک تور ډبل برپتونه یی درلودل، په تورو شونډو کی یی سپین
غابنونه له ورايه بنکارېدل...

چاغ سری میرویس خان او د هغه ملگرو ته کلکه غبر ورکړه، مول وهلی کس یی تر غور کش کړ، په
خندا یی وویل:

_دا سوډر می زوی دی، خورولې خو به یی نه یاست؟

میرویس خان غلی و.

چاغ سری وویل:

_هلی نو، گرمی ده!

ټول کېږدی ته ننوتل. پر لیمخو کېناستل، میرویس خان گرد بالښت ته ډډه ووهله! ویی ویل:

__ یاره شهسوار خانه! په دې دښته کې دې اجب شین خای موندلی دی.

چاغ سړي وخنډل:

__ هو والله، په گرمی کې دلته راځم.

پوډم یې چپغه کړه! په بلوخي یې څه وویل!

میرویس خان ته یې وکتل، ویی ویل:

__ شونډې مو سپېرې دي، ور غږ مې کړل چې اول ږوډی راوړئ!

میرویس خان غلی و.

شهسوار د وچکالی کیسې را واخیستې، ویی ویل چې د مالدارۍ خونده نشته، د ده قوم ته یې یې دروند تاوان ور واړاوه، رمې په نیمايي ودرېدې... بیا یې د گرگین د ظلم کیسې وکړې، یاده یې کړه چې قوم یې درني مالېي پر ملا مات کړ...

غلی شو، يودم يي خپل تندي په څپيره وواهه! په خدا يي وويل:

_اجب سړی يم، دې تودو شگو مي ماغزه را وچ کړې دي، ومي نه پوښتل چې دا اوږد منزل مو د څه له پاره راوهلی دی؟ پوهېږم، بې څه خو نه ياست راغلي!

ميرويس خان وخنډل:

_درته وايم يي!

شهسوار يودم وخنډل:

_اه ظالمه! هغه باغ دې اوس هم شته، اجب انار يي لرل، پنځه کاله ووتل، تر اوسه مي لا په ژبه د انارو څکه پرته ده.

غلی شو، ويي ويل:

_بڼه نو، د څه له پاره راغلي ياست؟

ميرويس خان وخنډل:

_ لڪه چي له مېلمنو په تنگ يي؟

شهسوار خپل ٽيٽر وڊباوه: !

_ شهسوار خان د غيرتي خلکو نوکر دی.

د سنيو دسترخوان هوار شو، دوو کسانو غټ پټنوس راوور، سلامت پسه پکي ايښی و.

شهسوار خان وويل:

_ ياالله.

د پسه سلامت ورون يي ور وشکاوه. غابونه يي پرې ٽينگ کړل، ناستو کسانو ته يي وکتل، په ډکه خوله يي وويل:

_ څه ته کورئ؟

ميرويس خان وويل:

_نه يې خورو.

د شهسوار خان سترگې رډې راوختې.

ميرويس خان وويل:

_نوه مو نيولې ده!

شهسواز خان وويل:

_روژه؟!

آهنگر وويل:

_په پښتنو کې يو دود دی، په بدې او يا بله ستونزه کې يوه خوا د تاواني شوي کس کور ته په جرگه ورځي، تر څو چې جنجال نه وي حل شوی او يا يې قاتل نه وي بښلی، د هيڅ شي ځکه نه کوي. دې ته نوه وايي.

شهسوار خان وخنډل، خپله چاره يې د کباب شوي پسه په سينه کې خښه کړه، په ډکه خوله يې وويل:

_وايه! له ناموسه پرته هر څه ته درته ولاړ يم، سر مې بېل که، څه به ونه وایم، د هوتکو خان او خپل پخوانی ملگری به ولي خپه کوم.

ميرويس خان وويل:

_ژمنه ده؟

شهسوار وخنډل:

_شهسوار خان له خپلي خبرې نه اوړي، اوس ډوډی درواخلی.

ميرويس خان وويل:

_شل گرجي عسکر غواړم.

شهسوار خان يودم وتوخل، لارې يې باد شوې، ورون يې کپبنود، د اوبو ډک جام يې پر سر واړاوه، د خپلي تورې لونگې پيڅکه يې پر خوله تېره کړه، تندي يې تريو شو، ويې ويل:

_ډوډی دې را زار کړه!

_خو تا ژمنه کړې!

شهسوار خان وویل:

_ما کوم گرجی عسکر نه دی لیدلی!

میرویس خان وویل:

_دا عسکر شل ورځې وړاندې د رباط په سیمه کې تری تم شول.

شهسوار خان په خبره کې ور ولوېد:

_په بلوڅو کې خو کم خانان نه دي، بل ځای یې پسې غواړه!

میرویس خان وویل:

_خو په رباط کې ستا قوم پروت دی، ته یې مشر یې او ستا له اجازې پرته هېڅ هم نه شي کولای.

شهسوار خان وویل:

_دودي درواخلي!

ميرويس خان خيلو ملگرو ته اشارو وڪرڻ، ٽول ودرپدل.

شهسوار ڀه بڀره تر پايڇي ونيو، ميرويس خان کڀناست، شهسوار وويل:

_ڀه گرجي عسڪرو ڇه ڪوي؟

_گرگين رانه غوڻتي!

شهسوار چيغه ڪرڻ!

_ته د خيلو خلڪو له دڀمن سره مرسته ڪوي، پوهڀري، گرگين سلامت ڪلي وسوڻول، بنڇي ڀي ڀي ستره
ڪري، ماشومان ڀي تر تبغ تڀر ڪرل، يواڇي ڀه بلوڇو ڪي ڀي اته سوه ڪسان ووژل...

ميرويس خان وويل:

_پوهڀرم.

شهسوار خان ڀه حيرانی ورته ڪتل.

میرویس خان وویل:

پر ما څومره باور لري؟

تر ځان هم زیات!

نو زما خبره ومنه، زه داسې څه نه کوم چې د خپلو خلکو او وطن په تاوان وي.

شهسوار فکر په مخه کړ، یو دم یې وخنډل:

سمه ده، اوس ډوډی وخورئ!

چیغه یې کړه!

زما چیلیم راوړئ. د هوتکو خان ته پسه کم بنسکاره شو، پوهېده چې زه ډېر خوراک کوم، اشتها یې را

وسوځوله...

ټولو وخنډل...

څلورمه برخه

* * *

د سمڻي په خوله ڪي دوو ولاړو مسلح بلوڅو پر خپلو سڀنو لاسونه کښنودل.

شهسوار وويل:

_ميرويس خانه! سمڻي ته ور کښته کپرو!

په سمڻه ڪي تياره وه، ميرويس خان او ملگري يي ودرېدل.

شهسوار چيغه ڪره!

_يو ڇه راوري!

د سمڻي په خوله ڪي سره رڻا را وگرځېده، يو څوڪ راغي، د لرگي په سر ڪي له تاو شوي غوري ٽوتي
سري لمبي پورته کښلي.

ٽول مخڪي لارل...

ميرويس خان ودرېد، په حيراني يې وويل:

_ دا دې څه کړي؟

مشعل يې ور واخيست. د ناستو کسانو پينو ته ځنځيرونه ور لوېدلې و، ټول څلور هډوکي بڼکارېدل. بېرو
رېرو او سرونو يې د سمڅي پر ډبرو تېره سيوري جوړ کړي ول... د ټولو سترگي رډې راختلي وې...

شهسوار خان يو بندي په پښه پورې واهه، ځنځيرونه وشرنګېدل...

شهسوار خان وخنډل:

_ شل ورځې مې يواځې شرومبي ورکړې دي!

ميرويس خان مخکې لار، بنديانوپه حيراني ورته کتل...

شهسوار وويل:

_ راځئ! ساه مې بنده شوه، له دې سرکوزو د شرومبو تروش بوی لټېږي.

ټول د باندي ووتل.

میرویس خان وویل:

_ ما وگنل، تول اتلس کسان وو.

شهسوار وویل:

_ خه یی کوی، همدا بوخه!

_ خوگرگین راته ویلی و چی شل تنه دی، د دی عسکرو مشر د گرگین نردی ملگری دی.

شهسوار وخنل:

_ راءه!

یوی وری کندي ته کبنته شول، گن مچان والوتل.

شهسوار خپلی پزی ته لاس ونیو.

ویي ویل:

_ دا يي هم شل.

ميرويس خان مخڪي ورغي، د ڊبرو په مينځ ڪي دوه ڪسان پراته ول، د يوه په ٽير ڪي لوي پرار
بنڪار ڀڏه.

شهسوار وويل:

_ همدا چاغ سرڪوزي يي مشر و، ڊبري چيغي يي وهلي، بس، حوصله يي راختمه ڪره. هغه بل يوڅه
تازه دي، دوي ورځي يي نه دي وتلي، په سمځه ڪي مار وچيچه.

دواړه ٻږته پورته وختل.

شهسوار وويل:

_ خو يوه خبره! د عسڪرو ٽوپڪ او آسونه به نه رانه غواڙي!

ميرويس خان وويل:

_ نو دا څلور هڏوڪي گرجيان به دا دومره اورده لاره څنگه وهي! په شرومبو دي ڪولمي ور سوري ڪري
دي، پلي هم نه شي تلاي!

شهسوار وڃندل:

_ غم مه ڪوه! بني مستي خري به درڪم.

ميرويس خان وڃندل.

شهسوار په خدا ڪي وويل:

_ يوه بله، د عسڪرو د ڪوٽونو پوښتنه به هم نه رانه ڪوي، اجب سره پنډ ڪوټونه ول، خرو ته مي ڳاللي

ڪتي تري جوڙي ڪري!

* * *

ميرويس خان خپل لومړني هدف ته ورسېد، د ګرجي ګرګين شرط يې پوره او د هغه اعتماد يې تر لاسه

ګر، دا خبره د اصفهان تر درباره پورې ورسېده چې يوه پښتون هوتک خان، اتلس ګرجي يرغمل

عسڪر راخوشي ګرل...

ميرويس خان به ڪله ڪله په ارګ ګي د نارنج ماني ته ورته، ګرګين او لوړو مقاماتو ته به يې مشوري

ورکولي... ده د خپل شناخت او په خلکو ګي د ګرانښت په برکت له ځينو هغو قومونو ماليې راټولي

کړي چې د ماليو په ورکړه ګي يې سستي کوله.

میرویس خان د گرگین د وسلو له مسوول سره وپېژندل، مېلمستیا یې ورته وکړه او په مختلفو سوغاتونو یې وناز او ه... میرویس خان ته مالومه شوه چې دا سړی د پیسو په مقابل کې تر هر څه تېر دی. یوه ورځ یې د وسلو د ډېپو مشر ته د سرو زرو پنځوس سیکې ورکړې، هغه هم د شپې په تیاره کې دوه سوه نوي دهن پر توپک ورته راوړل...

آهنگر یو توپک ور واخیست، د توپک په خزانه کې یې پټاکې کېښوده، باروت او غټه چره یې د توپک له خولې ور واچوله، پر اوسپنیز سیخ یې تخته کړل، د ونې پر تنې یې ډز وکړ.

آهنگر خوشاله و، خو دا یې هم وویل چې تر انگریزې توپکو ښه نه دي.

میرویس خان خپل ورور عبدالعزیز کابل ته ولېږه، ورته ویې ویل چې په یوه چل د کابل له مغولي حکمران څخه انگریزي توپک واخله...

مياشتې ووتې... میرویس خان او د هغه ملگرو به وسلې زېرمه کولې...

دی به د پخوا په شان د گرگین مهمو جلسو ته ورته... په جنګي کلا کې یې محبوبیت ډېر شوی و، خبره یې چلېدله... ان د کلا ځینو لوړو مقاماتو به د گرگین پر ځای له میرویس خان مشورې اخیستې... دې کار گرگین په غوسه کړ، خو په خوله یې څه نه ویل، گرگین پوهېده چې میرویس خان په جنګي کلا او ان د اصفهان په دربار کې ښه نوم لري، ځکه یې له دلیلې پرته څه نه شوای ورته ویلی، خو په پټه یې د میرویس خان د څارلو له پاره ځینې کسان وگومارل!

ميرويس خان هم پوهيدلي و، ده داسي گام نه اخيست چي گرگين ته ثبوت پرپردي... خو يوه ورخ هر
خه بدل شول... سهار يي کور ته د گرگين عسکر ورغلل او ميرويس خان يي جنگي کلا ته بوت.

* * *

د ميرويس خان سترگي ردي راوختي، لينگي يي ولرزېدل، پر دېوال يي لاس کښنود.

آهنگر د لوی سالون په مينخ کي ولاړ و، له خولي يي وينې بهيدلي، لاسونو او پښو ته يي خنځيرونه ور
لوېدلي وو.

ميرويس خان د گرگين په غر جتکه وخوره!

_ها! ميرويس خان! راءه، تاته ماتله وو.

ميرويس خان ورغي، تعظيم يي وکر، شاوخوا يي وکتل، په سالون کي ولاړ ټول مقامات شناخته ول.

گرگين وويل:

_وبخبنه، په دي شنه سهار کي مو مزاحمت درته وکر.

ولاڙ شو، زانگي وانگي راغي، ميرويس خان ته مخامخ ودرېد، له خولي يي د شرابو بوي ته، بيا تر
آهنگر راوگرځېد، ويي ويل:

_ميرويس خانه! داسري پېژني؟

ميرويس خان آهنگر ته وکتل، سترگه يي تکه شنه وه. . . .

ميرويس خان وويل:

_هو، زما ملگري دي!

گرگين وخنډل، لار او پر څوکی کېناست. جام يي پر سر واړاوه، ويي ويل:

_آهنگر مو له دېرشو ټوپکو سره ونيو!

د ميرويس خان زړه ولوېد.

گرگين وويل:

_پوښتنه نه کوي چې څنگه؟

میرویس خان غلی و.

گرگین و خندل:

تیره شپه زمور گزمی و نیو، خبره مالومه شوه، د ډیپو مشر خیانت کری، پر آهنگر یی و سلی خرڅی کری وې.

میرویس خان وویل:

بڼه نو، خاین معلوم دی، د ډیپو له مشره پوښتنه وکړئ! زه مو...

گرگین په خبره کې ور ولوېد:

د هغه په اړه می فکر کری، خو دې سړي دا توپک تاته اخیستل.

میرویس خان و خندل:

زه تجار سړی یم، په بېخایه شیانو پیسې نه ورکوم، له توپکو می کرکه کېږي، همدا اوس راته وگورئ، د نوکانو د اخیستلو چاقو هم نه راسره گرځوم.

_خو د ڊيپو مسوول بل ڇه وايي. په دوو قمچينو بي اقرار وڪر چي دا وسلي بي پر تا پلورلي!

ميرويس خان وويل:

_د يوه نفر خبره ثبوت نه ده، تاسو ما پڙئي چي صفوي حڪومت ته صادق انسان یم.

گرگين وخنل:

_اسانه ده، اوس به بي دوه نفره ڪرو.

لاسونه بي سره و جنگول، له وني ٿيٽ، تور سري راغي، چاري او امبورونه پسي ڇرپل.

گرگين وويل:

_آهنگر په خبرو راولي!

تور سري په خواره خوله وويل:

__ صیب! دا سری له ډبرې جوړ دی، دوه غاښه مو وړ وایستل، د کین لاس گوتې مو وړ ماتې کړې، خو اقرار یې ونه کړ.

گرگین چیغه کړه!

__ احمقه! د گوتو نوکان یې لا پاتې دي!

تور سړي د آهنگر نوک ته امبور ونيو، آهنگر چیغه کړه، ځنځېرونه وشرنگېدل، پر ملا تاو شو، کپناست. پر غولي سور نوک ولوېد.

میرویس خان سترگي پټې کړې.

گرگین آهنگر ته ورغی، تور سړي آهنگر تر ولیو ونيو، آهنگر ودرېد.

گرگین چیغه کړه!

__ ووايه! وسلې دي چاته اخیستي؟

آهنگر تو کړل، د گرگین پر سره مخ سړي لارې وبهږدې...

تور سري آهنگر پر ژامه وواهه! آهنگر ولوږد، ويې توخل...

گرگين پر خپل مخ لاس تېر کړ، ويې ويل:

_ همدا نن يې توپ ته وتړئ!

تور سري آهنگر تر وليو ونيو، دواړه له سالونه ووتل.

گرگين وويل:

_ ميرويس خانه! ته خاين يې!

ميرويس خان وويل:

_ نه! زه صفوي پاچا ته صادق يم.

گرگين چيغه کړه!

_ دا خاين زندان ته يوسي!

دوه عسکر راغلل، د ميرويس خان لاسونو ته يې کړۍ ور واچولې، له سالونه يې وايست.

چوپه چوپتيا شوه، گرگين پر څوکۍ کښاست، له دېرې غوسې يې سره ډبل برېټونه لړزېدل.

شېبه وروسته يې د جنګي کلا ټول مقامات راټول کړل، گرگين او ځينو نورو گرګي قوماندانانو ټينګار کاوه، ويل يې چې ميرويس خان خيانت کړی، بايد توپ ته وتړل شي، خو د جلسې دېره برخه په دې باوري وه چې ميرويس خان ساده سړی نه دی، د هغه وژل به قومونه راوپاروي، په کندهار او شاوخوا سيمو کې به د گرگين حکومت کمزوری کړي او کمزوری گرگين به صفوي پاچا ته هم خوند ورنه کړي.

په پای کې ټولو پرېکړه وکړه چې ميرويس خان لاس تړلی اصفهان ته ولېږي.

* * *

اورده زېرميني له چيغو، نارو او زگرويو ډکه وه... دواړو خواوو ته اوسپنيزې پنجرې ولاړې وې... تر پنجرو ور هاخوا بنديان پراته ول...

ميرويس خان پنجرې ته ور وښويږد. د پنجرو په پای کې پراخ ځای ښکارېده. په دېوالونو کې غټې شمعي بلي وې، له ميخونو پر ډکې څوکۍ يو ځوان تړل شوی و، ځوان چيغې وهلې... تر پاڅو يې سرې ويني روانې وې...

بل تن یوه بودا ته ولاړ و... نوکان یې ترې ایستل...

له چته د دار حلقې را خورندې وې...

د زندان ډبله دروازه وچونگېده، رڼا راغله... په زینو کې یو چا چیغه کړه! میرویس خان د زندان د مشر
غیر وپېژاند.

د زندان مشر راغی، د زندان یوه ساتونکي په بېره کیلي را وایسته، پنجره خلاصه شوه.

د زندان مشر وویل:

_میرویس خانه! وبنه، دا احمقان ستا په قدر څه پوهیږي.

میرویس خان ولاړ شو، د زندان له مشر سره پر زینو وخت، لنډ راوگرځېد. د زندان یوه ساتونکي یو
ور خلاص کړ. په وړه کوټه کې د پوزیو کټ، بالبت او د وړوکي لرگین خیرن مېز پر سر بله شمع
بنسکارېدله.

د زندان مشر وویل:

_په ټول زندان کې تر دې بڼه ځای نه لرو.

میرویس خان پر کت کیناست. د زندان مشر ته یې وکتل، هغه د ده په گوته کې د سرو زرو گوتمی ته کتل. ...

د زندان مشر وویل:

_ ستا راګرې سوغاتونه نه شم هېرولی، خو همدا مې په وس پوره ده، ډوډی او د اوداسه اوبه به مو پر وخت راځي!

میرویس خان مننه ترې وکړه، له خپلې گوتمې یې گوتمی را وایسته. د زندان مشر لاس ور وغځاوه، خو میرویس خان خپل موت ټینگ کړ، ویې ویل:

_ وژني مې؟

د زندان مشر د کوتې دروازه پورې کړه، ورو یې وویل:

_ نه! اصفهان ته دې بندې لېږي. خو فکر مه خرابوه، هلته مې ځینې ملګري شته، بس، مازې یو څه لاس ورته نیسه، هرې خبرې ته دې ولاړ دي.

میرویس خان خپلې گوتمې خلاصې کړې، د زندان مشر په بیره گوتمی ور واخیسته، په ځیر یې ورته وکتل، په سرو زرو کې غټه فېروزه تومبلي وه.

ميرويس خان وويل:

_يو بل ڪار به هم راته ڪوي!

د زندان مشر وخنڊل:

_سمه ده، خو لڙ مصرف لري.

_غوارم چي له خپل ورور سره ووينم.

درب شو. پر چت لوڊلي لرگي وچونگېدل، د شمعي سره لمبه ولڙزېده...

د ميرويس خان په سترگو ڪي اوبنڪي ورغڙېدي، ورويي وويل:

_آهنگر و؟

_هو، توپ ته يي وتاره.

ميرويس خان خپله شونڊه په غابونو ڪي ٽينگه ڪره.

* * *

په څلورمه ورځ د ميرويس خان ورو يحيی خان زندان ته راغی. ويل يې چې له ځينو قومي مشرانو سره مې خبرې وکړې، ستا د ازادولو له پاره مو څلور سوه سپاره او زر پلي کسان پر جنگي کلا حملې ته تيار کړي دي، خو ميرويس خان له دې کاره منع کړ، ويې ويل چې دا ځانوژنه ده، جنگي کلا په ديارلسو سوو کسانو نه نېول کېږي.

ميرويس خان خپل ورور زغم او حوصلي ته راوباله، ويې ويل چې اوس کمزوري يو، د حملې وخت نه دی... وروسته يې خپل ورور ته ور ياده کړه چې د آهنگر د کور مصارف پر غاړه واخلي او د راتلونکې له پاره وسلې ذخيره کړي، دا يې هم وويل چې پر کور او تجارت پام کوه...۰۰۰

دوی اوږدې خبرې وکړې. يحيی خان خپل ورور ته يوه وړه کڅوړه ورکړه او په ډکو سترگو له زندانه ووت.

گرگين پوهېده چې د ورځې لخوا له جنگي کلا د ميرويس خان ايستل خطرناکه ده.

يوه شپه څو کسان راغلل، د ميرويس خان لاسونه يې ور وتړل او له زندانه يې وايست. د باندې په څلورو آسونو پسې تړل شوي سر پټې بگي (گاډی) ولاړه وه. ميرويس خان په بگي کې کېناست، د څلورو آسونو پيښې وخوځېدې، شاته شپږ سپاره پسې روان شول.

بگي له ښاره ووته، د جنگي کلا په برجونو کې رڼاوې ښکارېدلې... پورته رانه ستوري ولاړ ول...۰۰۰

يو وخت د بگي د څرخونو غنجا ودرېده، ميرويس خان سترگي رني کړي، سپېدي چاودلي وي.

ميرويس خان د يوه سري په اشاره له بگي کښته شو، د شگو په ټيټو غونډيو کي ، په لسگونو پوځيان، اوبنان، آسونه او کچري ولاړ ول... ميرويس خان د يوه پوځي په اشاره يوې بلي سر لوڅي بگي ته ور وخوت.

شېبه وروسته کاروان حرکت وکړ.

نري باد چلېده، شگي پستي وي، د اوبنانو، آسونو او د کچرو د پښو دربا نه خته، کله کله به يو آس وشنېد، اوښ به غرمباري کړي... .

* * *

کاروان په اتلسمه شپه اصفهان ته ورسېد، تياره وه، ميرويس خان له رڼاوو وپوهېد چې اصفهان تر کندهاره لوی ښار دی.

ميرويس خان يې د ښار عمومي زندان ته بوت. د زندان هسک دېوالونه له ډبرو جوړ وو، په برجونو کي يې مشعلونه بل ول، په هر برج کي دوه وسلوال ښکارېدل.

میرویس خان یې یوې وړې کوتې ته بوت. کوته هسکه وه، پورته په دبرو کې یوه وړه دريڅه بنکار بدله. په دريڅه کې پنډ سیخان ولاړ ول...

د میرویس خان سر درد کاوه، اوږده مزل بېسپکه کړی و. تر یو څه وخته وپېش و، وروسته خوب پووړ.

یو وخت یې سترگی رڼې کړې، له درېڅې ژیرې وړانګې رالوېدلې وې، په وړانګو کې د خاور وړې زړې گرځېدې...

د کوتې د اوسپنيزې درنې دروازي غنجا وخته، میرویس خان په بېره ور وکتل، یو څوک راغی، توره چایجوشه، گیللاس او وچه پوډی یې پر ځمکه کېنودل... میرویس خان د مخ مینځلو اوبه ترې وغوښتې، خو سړی په پټه خوله له کوتې ووت.

میرویس خان یوه اونۍ په همدې کوته کې تېره کړه، یواځې اوداسه ته به د باندې ایستل کېده. په اتم سهار دوه پوځیان راغلل، سره کوتونه یې اغوستي ول، میرویس خان ته یواځې د کوتونو پر سر دوي شني پټې نوې بنکاره شوي.

میرویس خان د باندې ووت. کلا لویه وه، له زیرزمیني چيغې راتلې...

یوه سر پټې بگی راغله، میرویس خان پکې کېناست. د بگی دواړو غاړو ته وړې کړکۍ پرې وې، دوو عسکرو د کلا لرگینه درنه دروازه خلاصه کړه. بناړ و، گڼ خلک گرځېدل...

پاو ووت، بگی بالا حصار ته وخته.

بالا حصار پر يوه ټيټه غونډۍ جوړ و، هسک ډبرين دېوالونه يې لرل، په عمومي لرگينه لويه دروازه يې د دوو تورو او يوه زمري انځورونه رسامي شوي وو.

ميرويس خان د بالا حصار په مينځ کې له بگی کښته شو، غولۍ پر هوارو ډبرو فرش و.

ميرويس خان پوه شو چې د بالا حصار دېوالونه پلن جوړ شوي دي، د دېوالونو پر سر عسکر گرځېدل، ځای ځای به توپونه ولاړ وو.

يو ناڅاپه ډزې شوې، ميرويس خان په بېره کين لور ته وکتل، کتار ولاړو عسکرو د نښې وپشتلو تمرين کاوه.

په ونه لور پوځي راغی، ميرويس خان يې په اشاره پوه کړ چې په ده پسې روان شي.

گڼې ودانۍ وې، يو ځای توري تېرېدلې، بل ځای څو کسانو کړۍ او ځنځيرونه جوړل... بل ځای يوه لوی گدام ته ډکې بوجۍ ور وړل کېدې...

ټول بالا حصار له عسکرو ډک وو.

میرویس خان پر زینو و خوت، په ونه لور پوځي دروازه خلاصه کړه، کوته بنکلي وه، دپوالونه يې سپين ول، پر کړکیو وړېښمینی پردې راڅرېدلې.

میرویس خان پر یوه څوکی کېناست. شاوخوا يې وکتل، د بنکلي مېز پر سر د صفوي حکومت د حدودو نخشه پرته وه.

دروازه خلاصه شوه، یو ډنگر سړی راغی، سور نوی کوټ يې پر تن و، پر ټټر يې څلور شني پټي پرتې وې.

سړي میرویس خان ته لاس ورکړ، وېي ويل:

زه د شاهي مانی د گارد مشر مین باشي علی خان یم.

میرویس خان د مین باشي په مانا پوهېده، په صفوي حکومت کې يې مین باشي د زرو کسانو مشر ته ويل.

علی خان پر څوکی کېناست، په وره کې ولاړ پوځي ته يې د چاپو د راوړلو امر وکړ!

د مېز پر سر واړه کاغذونه يې ور ټول کړل، میرویس خان ته يې وکتل، وېي ويل:

میرویس خان! تا تل له مور سره مرسته کړې، پاچا هم خبر دی، خو...

علی خان د دروازي په خلاصېدو غلی شو. یو عسکر راغی، پتنوس یې پر مېز کېښود او د باندې ووت.

علی خان میرویس خان ته اشاره وکړه، میرویس خان له تورو چایو ډکه پیاله ور واخیسته.

علي خان خپله خبره بشپړه کړه!

...خو له تا مو د صفوي حکومت پر وړاندې د خیانت تمه نه لرله.

میرویس خان وویل:

زه اوس هم پاچا ته صادق یم.

علی خان گیلان ور پورته کړ، ویې ویل:

خو د گرگین خان لیک بل څه وایي، پاچا ته یې لیکلي دي چې تاسو د کندهار له جنګي کلا وسلې ایستلي او د صفوي حکومت پر ضد مو بغاوت کاوه...

میرویس خان وویل:

_بناغلي گرگین خان ته احترام لرم، خو دا خبره یې د منلو نه ده. هغه داسې کوم ثبوت نه لري چې ما
خاین معرفي کړي.

علی خان په خبره کې ور ولوېد:

_لنډه به یې درته ووايم، دا د صفوي پاچا شاه حسين حکم دی، متاسفه يم! تاسو نور له بالاحصاره نه شئ
وتلی. گرگین پاچا ته لیکلي چې که ميرويس خان بېرته کندهار ته راشي، نو صفوي حکومت ته لويي
ستونزي جوړوي.

ميرويس خان هڅه وکړه چې د گارد له مشر سره خبرې وغځوي، خو علي خان وويل چې دی په شاهي
ماني کې يوې مهمې غونډې ته ور غوښتل شوی دی.

علي خان له کوتې نه د وتلو په وخت کې وويل چې د شاه حسين له حکم سره سم، ستا ساتل زما
مسؤوليت دی، فکر مې وکړ، بالاحصار تر ټولو سم راته ښکاره شو، د شاهي گارد يوه اون باشي (د
لسو کسانو مشر) ته مې امر کړی چې پام درباندي وکړي، پوهېږم! هوښيار انسان يې، داسې څه به نه
کوي چې ما او اون باشي خوابدي کړي.

له دې سره له کوتې ووت.

د شاهي گارد دوه عسکر راغلل او ميرويس خان يې د جنګي کلا يوه برج ته وخېژاوه!

په برج کې وره، خو پاکه کوته وه، دوی کړکۍ یې در لودې، یوه یې د ښار خواته پرې شوې وه، له بلې یې د بالاحصار مینځ ښکارېده، خو ښار ته پرې کړکۍ قوي اوسپنيز سيخان درلودل.

يو چا وخنډل:

_ په ټول بالاحصار کې تر دې ښکلې کوته نشته.

ميرويس خان په حيرانۍ ور وکتل. په وره کې يو گردۍ ځوان ولاړ و. پر سره کوټ يې درې شنې پټې پرتې وې.

ځوان راغی، ميرويس خان ته يې لاس ورکړ، په خوند يې وويل:

_ ښاغلیه! ماته اون باشي حسن قلبي وايه!

د ښار خواته پرې شوې کړکۍ ته ودرېد، وېې خنډل:

_ دلته به خوشاله يې، ورته وگوره، ټول اصفهان ښکاري...

ميرويس خان غلی و.

حسن قلبي وويل:

_د کندهار د زندان مشر څنگه سړی و؟

ميرويس خان وويل:

_بد مې نه دې ترې ليدلې.

حسن قلبي يودم وخنډل:

_بد به دې ولې ترې ليدل، پوهېږې؟ هغه زما تره دی، زموږ په ټوله کورنۍ کې بد سړی نه شته!

يودم يې د ميرويس خان غوږ ته خوله وړ نږدې کړه!

_پوهېږې، تره مې اصفهان ته ستا تر راتگ مخکې ليک راولېږه، ليکلي يې و چې ميرويس خان ډېر سخي سړی دی، ځان وړ نږدې که.

يودم يې وخنډل.

_د خدای کارونه وگوره! پاچا گارد ته وسپارلې.

غلی شو، ويی ويل:

_خو په گارد کي مي دا خپل کمال و چي څنگه د گارد د مشر نظر جلب کړم او له شاهي ماني څخه خاص تاسو محترم ته د خدمت له پاره را ورسپرم.

يودم يي چيغه کړه!

_هلی نو، بناغلي ته چای راوړئ!

دا يي وويل او له کوتي ووت.

ميرويس خان خپل پټکی ليري کړ، له خولي يي د کندهار په زندان کي د خپل ورور يحيی خان لخوا ورکړل شوي وړه کڅوره را وايسته، سيکي يي وشمېرلي، د سرو او سپينو زرو اتلس سيکي وې.

غرمي ته يوه عسکر يو جوش شوی کچالو، د پښير وړه توټه او توده ټوټی راوړه.

ماسپينين حسن قلي راغی، په اصفهان کي يي د قيمتی خبري کولي، ويی ويل چي د کال يواځي دېرش تومنه تنخوا لري، وړه لور يي ناروغه ده او د بنار مشهور طبيب يي د تداوي له پاره دري تومنه غواړي.

میرویس خان د سپینو زرو یوه سیکه ورته ونيوله. حسن قلبي خوشاله و، ويل يې چې په دې سیکه به خپله لور تداوي کړي او په پاتې پیسو به یې خپلې مېرمنې نه نوې جامې واخلي.

میرویس خان یوه بله سیکه هم ورکړه، ځانته یې مسواک، د ځان مینځلو کیسه، تولیا او جاینماز راوغوښتل.

حسن قلبي په بېره له کوتې ووت. له باندي یې غږ راغی، یو چاته یې ويل چې میرویس خان ته د ځان مینځلو له پاره تودې اوبه راوړئ.

میرویس خان کړکی ته ودرېد. لاندې لوی ښار پروت و، کورونه له خټو جوړ ول، د ښار د لوی جومات مر مړینې منارې تر ټولو هسکې وې، لیرې کور _ وور سیند پروت و...

پنځمه برخه

* * *

یوه اونۍ ووته، میرویس خان له حسن قلبي او هغه عسکر پرته بل څوک ونه لیدل چې ده ته یې ډوډۍ راوړه.

حسن قلبي ډېرې خبرې کولې، خو هوښیار سړی و، په لنډ وخت کې وپوهېد چې میرویس خان د دربار په اړه د معلوماتو تېری دی... حسن قلبي ته د خرڅلاو وړ خبرې ور مالومې وې، مهم معلومات یې په اسانۍ نه ويل. میرویس خان په یوه اوونۍ کې د سپینو زرو درې سیکې ورکړې وې.

دی دومره وپوهېد چې شاه حسين عياش سرى دى، ۱۰۰۰ رسمي بنځي لري، تل نشه وي، له ورکتوبه په دربار کې را لوى شوى او له اصفهانه پرته تر خپلې ولکې لاندې نورې سيمې سمې نه پېژني.

ميرويس خان ته دا هم معلومه شوه چې شاه حسين ته تر ټولو نږدې او اعتمادي کسان اعتماد الدوله او دېوان بېگ دى، خو له دې سره سره يې په دربار کې د ايران لوى شيعه امامان هم راټول کړي او تر ټولو لوى مفتي يې نږدې ملگرى دى!

حسن قلي ورته ويلې و چې اعتماد الدوله مذهبي سرى دى، په فال او جادو عقیده لري او په دنيايي کارونو کې يې يواځې له بنکار سره جوړه ده، خو په بنکار کې يې خونده نشته، له سپهسالار سره ټوکې لري، سپهسالار په دربار کې د ټولو تر مخ ورته ويلې و چې که يې کومه ورځ هوسى راوړه نو دى به خپل برېتونه خريبي!

اعتماد الدوله ضد نيولى، قسم يې کړى چې سپهسالار به خپل برېتونه خريبي! خو د سپهسالار برېتونه ورځ تر بلې اوږدېږي!

ميرويس خان د دېوان بېگ په اړه هم معلومات تر لاسه کړل. د حسن قلي په خبره د گرجي دېوان بېگ ټېده تل تروه وي، ټوکې خوند نه ورکوي او هغه څوک نه بښي چې له صفوي حکومت سره يې خيانت کړى وي.

حسن قلي دا هم ويلې و چې د دېوان بېگ وراره لوى سوداگر دى، ډېر وخت عربو او هندوستان ته ځي او د قيمتي ډبرو او زېورالاتو تجارت کوي.

د حسن قلی په خبره لوی مفتي هم له عتیقه او پخوانیو اثارو سره مینه درلوده!

میرویس خان یوه ورځ حسن قلی را وغوښت، یو لیک یې ورکړ، ورته ویې ویل چې دا لیک په کندهار کې ده تر وروره ور ورسوي.

حسن قلی ډاډ ورکړ، میرویس خان ته یې وویل چې په دې ورځو کې کندهار ته یو پوځي کاروان روان دی، اعتمادي کس به پکې پیدا کړي.

حسن قلی د باندي ووت، لیک یې خلاص کړ، میرویس خان خپل ورور ته لیکلي و چې ژر تر ژره اصفهان ته راشه!

* * *

په زندان کې د میرویس خان میاشت پوره شوه، خو چا یې پوښتنه ونه کړه. کله کله به حسن قلی ورته راته، خو خبرو یې داسې نوي څه نه لرل چې د پیسو په ورکړه وازي.

خو یوه ورځ حسن قلی ته لویه تمه پیدا شوه، میرویس خان ورته وویل چې که یې هندوستان ته د دېوان بېگ د وراره د سفر د وخت په اړه معلومات ورته راوړل، نو د سرو زرو په دوو سیکو به یې ونازوي.

حسن قلي ته دا غوبنتنه حيرانونڪي وه، خو وروسته يي سر پسي ونه گرڄاوه، سترگو ته به يي يواڻي د سرو زرو ڙيري سيڪي نيغي نيغي ڪڍلي. ...

حسن قلي يوه ورڻ خپلي سيڪي تر لاسه ڪري، ميرويس خان ته يي وويل چي د دٻوان بڀگ وراره د نوي مياشتي په پيل ڪي هندوستان ته ڃي.

بله ورڻ د ميرويس خان ورور او يو بل په ونه لور بلوڅ د حسن قلي په مرسته زندان ته راغلل، ميرويس خان له حسن قلي څخه و غوبنتل چي دوي يواڻي پرپردي، خو د حسن قلي زړه نه و، ويل يي چي دي بايد د خپل مسوليت له مخي پاتي شي، اخبر يوي سيڪي له ڪوتي وايست. ميرويس خان له راغلو ڪسانو سره اوږدي خبري وڪري، ورور ته يي د دريو ڪارونو مسوليت ور وسپاره... حسن قلي تر پايه خپل غور پر دروازه ايښي و، خو پوه نه شو چي دوي څه سره ويل.

مياشت ووته، ميرويس خان خوشاله و، سترگي يي ځلڍلي. ...

يوه ورڻ په ونه لور بلوڅ راغي، له ميرويس خان سره لنډ و غرڀد. ميرويس خان حسن قلي راو غوبنت، هغه ته يي وويل چي بلوڅ به يو باز درڪري، دا باز اعتماد الدوله ته ور ورسوه.

دوي اوني ووتي، ميرويس خان چرتي و، اعتماد الدوله يي پوښتنه ونه ڪره!

خو يو سهار يي په بالاحصار ڪي د گني گوني غر واورڀد، ميرويس خان تر دريځي ور وڪتل، دوره ولاړه وه، گنو ڪسانو د غولي هوارې تيري جارو ڪولي... آسونه گرځڍل، پر توپونو باندي لندي ٿوتي ٽبرڍلي... ..

شېبه وروسته چای راوړونکی راغی، میرویس خان ته یې وویل چې نن بالاحصار ته اعماد الدوله تشریف راوي.

د چای راوړونکي خبره رښتیا وه، په بالاحصار کې څو بگی ودرېدې، لومړی پوځي کسان ترې راکښته شول، شاوخوا ودرېدل، بیا یوه پوځي د بگی دروازه خلاصه کړه.

اعتماد الدوله له ونې ټیټ سړی و، په تور پټکي کې یې سپین مخ او سپینه ریره ښکاري.

وروسته یوه ډله عسکر راغلل، کتار ودرېدل، د بالاحصار مشر رامخکې شو، د اعتماد الدوله لاسونه یې ښکل کړل. ټولو حرکت وکړ، میرویس خان تر هغو ورته کتل چې د درېځي له لاندیني برخي پټ شول.

شېبه وروسته دروازه خلاصه شوه، اعتماد الدوله او د بالاحصار مشر کوتي ته ورننوتل، میرویس خان ودرېد، اعتماد الدوله کلکه غږ ورکړه، یوه سړي په بېره یوه څوکي راوړه، خو اعتماد الدوله میرویس خان ته نږدې پر کت کېناست. د بالاحصار مشر ته یې وکتل، ویي ويل:

__ هېله ده چې میرویس خان به نه وي درنه خوابدی شوی!

د بالاحصار د مشر ژبه بنده شوه:

__ نه، نه صیب، تل یې احوال اخلم.

خو ميرويس خان تر دي دمه دا سري نه و ليدلي.

اعتماد الدوله د ميرويس خان پر اوره لاس کيڻوډ، په خوند يي وويل:

_اجب باز دي، په يوه ورځ يي دوي هوسي ونيولي... سپهسالار ته مي وويل چي برپتونه وخرپيه!

ميرويس خان خان ناگاره وچاوه، داسي يي وښوده لکه په هڅ چي هم نه وي خبر.

اعتماد الدوله وويل:

_زه د ښکار شوقي يم، په هفته کي يو ځل نږدي غرونو ته ځم، خو تر اوسه مي کومه هوسي نه وه راوړي، سپهسالار راته ويلي و چي که دي کومه ورځ هوسي راوړه، نو زه به خپل برپتونه خرپيم. تېره ورځ مي دوي هوسي ور وړي، برپتونه يي ونه خرپيل، ويل يي چي دا هوسي دي په باز نيولي دي، خو يوه خبره يي وکړه، توبه يي وايسته چي بيا به د ښکار پېغور نه راکوي... پوهېږي! لويه هيله مي د سپهسالار د خولي بندول و...

اعتماد الدوله اوږدي خبرې وکړي، خوله يي د ميرويس خان لخوا د ورکړل شوي باز په صفت نه مږده

...

ميرويس خان ورته وويل چې دا بازي يې په ترکمنو کې پيدا کړی و. ترکمن بنکاريان د باز بچيان نيسي، په سخته يې تربيه کوي، په سلو کې يو باز داسې راوړي چې هوسۍ وهي...

چای راغی، ميرويس خان پوه شو چې اعتماد الدوله ولي بنکار نه شي کولی، د هغه په بني لاس کې نيولي پياله لړزېدله...

دوی اوږدې خبرې وکړې، اعتماد الدوله خوشاله و. ميرويس خان ته يې خان پر باله، ويل يې چې په زندان کې يې د يوه لوی خان پوښتنه نه وه کړې.

د تگ په وخت کې يې د بالاحصار مشر ته وويل چې ميرويس خان په خپله سيمه کې لوی سړی دی، ډېر پام ورباندې کوه! درنه خوابدی نه شي.

د اعتماد الدوله له تلو وروسته په کوټه کې زور کت، شکېدلی فرش او خيرنه بستره نوي شول.

* * *

ميرويس خان د خپل دوهم هدف تر لاسه کولو ته ورځې شمېرلې، دوه ځله يې د حسن قلې په مرسته بلوڅ ملگری زندان ته راوغوښت، خو د خوشالي وړ خبره يې ترې وانه ورپدې.

يوه غرمه درب شو، د کوټې دروازه په زوره له چوکاټ سره ولگېده، د حسن قلې سترگې رډې راختلې وې، راغی، ميرويس خان يې تر گړپوان ونيو.

ميرويس خان په حيرانۍ ورته کتل...۰۰۰

حسن قلبي چيغه کړه!

__ ووايه! د دېوان بېگ وراره دې په کومه بلا خورلې؟

ميرويس خان د هغه لاس له خپل گربوانه ليرې کړ، دروازه يې پورې کړه، حسن قلبي دروازه ته ورغی، په غوسه يې وويل:

__ همدا اوس دېوان بېگ ته ورخم.

ميرويس خان تر لاس ونيو، ورو يې وويل:

__ څه خبره ده؟

حسن قلبي په ملنډو وويل:

__ يانې ته نه يې خبر؟

__ نه، په دې څلورو دېوالونو کې به له څه شي خبر شم!

حسن قلبي وويل:

_ د دېوان بېگ وراړه له بسته کاروان سره ژوندی ورک دی.

د ميرويس خان سترگي وځلېدې، پر کټ کېناست، ويي ويل:

_ نو ته ولي ماته په غوسه يي؟

حسن قلبي د دروازي لاستی ونيو، له خولي يي لاري باد شوي:

_ زه ماشوم نه يم، پوه شوم چي تا ولي د دېوان بېگ د وراړه د تگ د وخت مالومات رانه غوښتل. هر څه چي دي، خو د دېوان بېگ د وراړه پر سر دا بلا تا راوستي ده... همدا اوس دېوان بېگ ته ورځم او ورته وايم چي...

ميرويس خان په خبره کي ورولوېد:

_ کم عقلي مه کوه! له ژونده ستري يي؟

حسن قلبي د دروازي لاستی پرېښود.

ميرويس خان وويل:

_فڪر ڪوي ڇي دٻوان بڳ به دي په سرو زرو ڪي پٽ ڪري؟! نه! دٻوان بڳ به پوه شي ڇي له ما سره دا مرسته تا ڪري! پوهيڙم، هونديار سري يي، نه غواري ڇي د خيانت په تور توپ ته وتزل شي!

حسن قلي پر ڪٽ ڪٽناست، سر يي په غبرگو لاسونو ڪي ونيو.

ميرويس خان وويل:

_دٻوان بڳ دي خپل دي؟

_نه

_ملگري؟

_نه، تر سڀي مي هم بد ايسي!

_نو بيا ولي دومره خپه يي؟

حسن قلبي تر ڊبره غلي و، بيا يي سر پورته ڪر، ويي ويل:

_سمه ده! خو د سرو زرو پينڻه سيڪي غوارم!

* * *

په لنڊ وخت ڪي دي اوازي ٽول اصفهان پر سر واخيست چي د دٻوان بٻگ وراره هندوستان ته پرلار تری تم شوی دی.

دٻوان بٻگ په غوسه و، کندهار ته يي څو سپاره ولٻرل، گرگين ته يي پيغام ور وور چي وراره يي د ده د واکمنی په سيمه ڪي ورک شوی دی او په پيدا ڪېدو ڪي يي بايد مرسته وکري.

وخت ووت، خو د ورک کاروان درک ونه لگېد...

ميرويس خان پوهېده چي د دٻوان بٻگ وراره پر دٻوان بٻگ ڊپر گران دی، دٻوان بٻگ به اخير د ده لېدو ته ورشي. فکر يي سم وخت، يوماخستن د کوٽي دروازه خلاصه شوه، يو قوي سري راغي، ځان يي دٻوان بٻگ معرفي ڪر.

دٻوان بٻگ په خٽه گرجي و، لوړه ونه يي درلوده، ورو سترگو يي شنه رنا کوله...

دی ميرويس خان ته مخامخ کيناست، هڻه يي کوله چي ځان ارام وٺي، خو غر يي لڙېده.

دېوان بېگ پخوانی خبرې راواخيستي، صفوي حکومت ته د ميرويس خان پر اخلاص و غرېد، ويې ويل چې يو وخت يې له بلوڅو اتلس گرجي عسکر راخوشي کړل... .

دېوان بېگ اوږدې خبرې وکړې، ټولې خبرې يې د ميرويس خان له ستاينې او صفوي حکومت ته د هغه د وفاداري په اړه وې... . ځان او دربار يې ملامت کړ، ويې ويل چې په زندان کې يې د هوتکو د مشر پوښتنه نه ده کړې... .

ميرويس خان غلی و، ده کومه بېره نه درلوده، پوهېده چې دېوان بېگ به اخبر اصلي خبرې ته راشي... . انتظار يې لنډ شو، دېوان بېگ د خپل وراره ورکېدل ياد کړل... . ميرويس خان ته يې يو ځل بيا د اتلسو گرجي عسکرو د راخوشي کېدو خبره وکړه، ويې ويل چې تاسو په بلوڅو کې ډېر شناخت لری... .

ميرويس خان د دېوان بېگ د وراره پيدا کول اسانه کار وگانه، ويې ويل چې د بلوڅو له ډېرو خانانو سره شناخت لري... . دی به تر خپله وسه د دېوان بېگ د وراره درک مالوم کړي. خو دېوان بېگ ته يې دا هم وويل چې په دې کار کې د بالاحصار د مشر مرستي ته ضرورت لري... .

د دېوان بېگ وړې سترگې وځلېدې... . ميرويس خان ته يې وويل چې ده ته به هر راز سهولتونه برابر کړي، دېوان بېگ په خوشالي له کوتي ووت.

سهار د بالاحصار مشر له يوه بل کس سره راغی، ويې ويل چې دا کس به د ميرويس خان هر امر ته تيار وي.

ميرويس خان د خپل وورو ملگري بلوڅ راوغوښت، هغه ته يې وويل چې څو نور بلوڅ پيدا کړي او ده ته دې په دوو، دريو ورځو کې يواځې يو ځل د نمايش له پاره راځي.

دېوان بېگ هم غلی نه و ناست، ده به هره ورځ زندان ته نفر رالېږه او له ميرويس خان څخه به يې د نويو خبرو پوښتنه کوله، خو ميرويس خان به ورته ويل چې دی هره اوونۍ ځينې بلوڅ زندان ته راغواړي، په کندهار او شاوخوا سيمو کې يې هم قومي مشرانو ته خبر ورکړی چې د ورک شوي کاروان درک ولگوي.

يو سهار يې دېوان بېگ ته احوال ور کړ چې د وراره درک يې موندلی دی، د ده وراره او ورسره ملگري روغ جوړ دي.

غرمې ته دېوان بېگ راغی، ميرويس خان يې په غېږ کې ونيو، وېي ويل چې د وراره ځای او ادرس ورکړي، خو ميرويس خان ور ياده کړه چې دا کار ماته پرېږده، ځکه په هغه سيمه حمله يې وراره او د هغه ملگرو ته خطر پېښوي...

وخت ووت، په ټول ښار او دربار کې همدا يوه خبره راگرځېده چې ميرويس خان د دېوان بېگ د وراره د ورکېدو ځای پيدا کړی دی.

يوه ورځ ميرويس خان خپل بلوڅ ملگري راوغوښت، ورته وېي ويل چې يحيی خان ته حال و رولېږه چې اوس نو د دېوان بېگ د وراره او د هغه د ملگرو د راوستلو وخت دی.

* * *

ميرويس خان او د هغه ورور يحيى خان يوه بسکلي هسک سالون ته ور ننوتل. د اوږده مېز دواړو غاور ته ناست کسان ولاړ شول، چکچکي يې کړي... دېوان بېگ مخي ته ورغی ، ميرويس خان ته يې کلکه غېږ ورکړه... تر لاس يې ونيو ، تر څنگ يې کېناوه.

ميرويس خان ناستو کسانو ته وکتل، ټولو نوي قيمتي جامي اغوستي وي، له رنگ او بڼي اسرتمند بڼکارېدل...

دېوان بېگ ودرېد، غاړه يې صافه کړه! ويې ويل:

_بناغلو! دا مېلمستيا مي د هغه چا په افتخار جوړه کړې چې زه يې صفوي حکومت ته تر ټولو صادق انسان گڼم! دا کس قومي مشر ميرويس خان دی چې زما ورک وراره او د هغه پنځه ويشت ملگري يې پيدا کړل...

چکچکي شوي.

ميرويس خان د منني په بڼه سر وخوځاوه.

دېوان بېگ وويل:

... ٽول ڪاروان اصفهان ته روغ جوڙ راورسپڊ، ان د ڪاروان يو وڀنٽه هم نه دي ڪم شوي... ٽول
تجارتِي مالونه سلامت دي...

دڀوان بڀگ اوردي خبري وڪري، د اتلسو گرجي عسڪرو پخواني ڪيسه يي بيا تازه ڪره چي د ميرويس
خان په مٽ راخوشي شوي ول... ٽولي خبري يي د ميرويس خان د صداقت او وفاداري په اڙه وي... په
پاي ڪي يي د ميرويس خان له ورور يحيي خان څخه هم مننه وڪره چي د ده د وراره په راخلاصولو ڪي
يي زيار وايست...

د دڀوان بڀگ له خبرو وروسته يو بل تن چي مخ يي تر سترگو په وڀنٽو ڪي پٽ و، ودرېد. دڀوان بڀگ د
ميرويس خان غور ته خپله خوله ور نږدي ڪره، ورور يي ويل:

_ دا د خزاني وزير دي!

د خزاني وزير لنڊي خبري وڪري، ويي ويل چي ميرويس خان په خپل ولس ڪي دروند نوم لري، خلڪ
يي ناز وري، يو وخت يي په ڪلات ڪي څو ياغي ڪلي مجبوره ڪرل چي صفوي حڪومت ته ماليه ورڪري
...

د خزاني د وزير له خبرو وروسته يو بل تن چي پر پزه يي د ڪالداني نڀنه وه ودرېد، ويي ويل چي پاچا
ته بايد د ميرويس خان شفاعت وڪرو چي په بالاحصار ڪي يي له نظر بندي راوباسي...

دٻوان بٻگ يي په خبرو ڪي ور ولوڀڊ، ويي ويل چي په دي اڙه به وروسته وگرڀڙي. ميرويس خان په تيٽ غڙ له دٻوان بٻگ څخه د دي سڙي نوم وپوښت، خو دٻوان بٻگ په خندا خبره واروله او له خپل وراره څخه يي وغوښتل چي د ڪاروان د ورڪډو كيسه ووايي.

په بر سر ڪي يو ډنگر ځوان ودرڀډ، ويي ويل چي له لسو ورځو مزل وروسته يوه غره ته ورسڀډو، په تنگه دره ڪي روان و چي له لويو ډبرو مول وهلي توپڪوال را ووتل... مور يي يوي زڙي ڪلا ته بوتلو، په يوه سمځه ڪي يي واچولو او لاسونه يي را وتړل، تياره وه، د لاس گوتي سمې نه مالومڀډي، يواځي د ډوډي په وخت ڪي به يي لاسونه را خلاص ڪړل...۰۰۰

ځوان اورډي خبري وڪړي، له لوري او تندي وگرڀډ، سختي يي يادي ڪري... ويي ويل چي يو وخت مو د توپڪو ډڙي او ناري واورڀډي... چيغي شوي، آسونه وشنڀډل، د سمځي دروازي اور واخيست...۰۰۰

ځوان غلي شو، يحيي خان ته يي وکتل، ويي ويل:

_دي ځوان له بنده راخوشي ڪرو.

د دٻوان بٻگ په سترگو ڪي اوبنڪي وگرڀډي، ولاڙ شو، لومړي يي خپل وراره او بيا يي يحيي خان په غڙ ڪي ونيول...۰۰۰

ببرته خپل ځاي ته راغي، ويي ويل:

_ دا ټول د ميرويس خان له برکته، ده خپل ورور ته احوال ور لېرلی و چې د بلوڅو له خانانو سره وويني او هغوی دې ته مجبور کړي چې زما د وراره د راخلاصولو ځای پيدا کړي. وروسته د ميرويس خان ورور د بلوڅو د خانانو په مرسته پر زړه کلا پر غل ور وور او غله وټټېدل...

دېوان بېگ غلی شو، جام يې پر سر وړاوه، ويې ويل:

_ غلو دومره وخت نه و موندلی چې د کاروان آسونه، اوبنان، کچرې او تجارتي اجناس له کلا وباسي، هر څه په خپل حال وو...

دېوان بېگ وټوخل، شېبه وروسته يې په لور غږ وويل:

_ هلی نو، رايي چې زما د وراره د خلاصېدو د خوشالي په مېلمستيا کې گډون وکړو!

ټول د څنگ لويې کوټې ته ورغلل، پر مېز مختلف خواړه پراته ول... ميرويس خان د دېوان بېگ څخه ليري کېناست، ده له دوو، دريو نورو کسانو سره سياسي بحث را واخيست، د صفوي پاچا شاه حسين صفتونه يې وکړل، خو له مغولو او تزاري روسيې يې ښه خوله ونه وهله...

له ډوډۍ وروسته انگر ته ووتل، په شنه چمن کې د مرمرو له تيرو کوچيني حوض جوړ و، په حوض کې رنگه ماهيان گرځېدل... ميرويس خان د چاپو پيالو وراخيسته، څو کسان ترې راوگرځېدل، ميرويس خان خبرې کولې... نورو سرونه ورته خوځول...

ميرويس خان دوه- دري ڇله دٻوان بٻگ ته وڪتل... د شرابو جام يي په لاس ڪي و، ده ته يي وچي سترگي نيولي وي... ٽنڊه يي تروه بٻگار ٻده.

ماخستن پر دوو آسونو پوري ٽرلي بگي راغله، ميرويس خان او د هغه ورور يحيي خان يي بالاحصار ته يورول.

ميرويس خان دريڇي ته ودرٻد، لا هم په ځينو ڪورونو ڪي رٿا بٻگار ٻده.

ورور يي په خندا وويل:

_ څنگه لالا! ستا نخشه خومي سمه عملي ڪره!

ميرويس خان ورغي، پر ڪٽ ڪٻناست، سترگي يي ڇلڊلي... موسڪ شو، د خپل ورور پر اوڙه يي لاس ڪٻنود، ويي ويل:

_ ما دري ڪارونه در سپارلي وو، اصفهان ته د اصيل باز رالپرل او د دٻوان بٻگ د وراره نيول او خوشي ڪٻڊل پوره شول، خو درٻيم يي لا پاتي دي! لوي مفتي ته دي ڇه راوري دي؟! پيسي او قيمتي سوغاتونه دي څنگه ڪرل؟

ورور يي په بٻره وويل:

_ لوی مفتي ته می پخوانی تسبیح پیدا کری، دہری قیمتی دی، ہرہ دانہ یی لہ اصیلی فبروزی جورہ دہ،
تسبیح او نور قیمتی سوغاتونہ لہ بلوڅ ملگری اخیستی شی!

میرویس خان د خپل ورور اورہ ٽینگہ کرہ!

یحیی خان وویل:

_ باز می په اسانی وموند، بس، ترکمنو ته می یو څوک پسی ولپرل، خو د دہوان بیگ د ورارہ نیولو
سنری کریم.

غلی شو، ویی ویل:

_ لہ محمد خان بلوڅ نہ می مرستہ وغوبنتہ، هغه څلوبنت سپارہ برابر کرل، ستا د راکرو مالوماتو لہ
مخی مو اتہ ورځی په هغه غره کی تیری کری چی د دہوان بیگ د ورارہ کاروان پرې راتہ. یو سہار د
اوبنانو زنگولی وشرنگیدی، سرونہ مو پورته کرل، کاروان په تنگہ درہ کی روان و.

محمد خان ته می ویلی و چی تول ژوندي غوارم، ملگرو هوایی ٻزی وکری، تعداد یی ٻہر و، کاروان
ووہرید، لاسونہ یی پورته کرل.

دوی مو یوی زری کلا ته بوتلل او ستا لہ ہدایت سرہ سم مو په گپہ مارہ ساتل...

ميرويس خان وويل:

_د کندهار وضع څنگه وه؟

يحيی خان سور اسويلی وايست:

_د گرگين ظلمونه له حده واوښتل، مياشت مخکې د گرگين يوه عسکر کومې بنځې ته لاس ور اچولی و، کليوالو وواژه، گرگين سلامت کلی تر تبغ تېر کړ. ...

ميرويس خان وويل:

_وسلې مو څنگه کړې؟

_تر اوسه مو ايله يونيم زر ټوپکي پيدا کړې دي، د جنگي کلا د ډپيو واک له گرگين سره دی، يو ټوپک هم نه شي ترې را ايستی، خو له مغولو او تزارې روسيې څخه په ډېره سخته خال خال وسلې راوړو. ...

غلی شو، ويې ويل:

_لالا! نور نو د گرگين ظلم له حده تېر شو، دوه نيم، درې زره ځوانان دي ته تيار دي چې پر جنگي کلا حمله وکړي.

میرویس خان وویل:

بېره مه کوی! تر اوسه لا وخت شته!

* * *

میاشت ووته، یو حل اعتماد الدوله بالاحصار ته ورغی، له میرویس خان سره یې ولیدل، خو ټولې خبرې یې د بنکار په اړه وې، د میرویس خان له خوا د ورکړل شوي باز په صفت نه مړېده...

دېوان بېگ هم میرویس خان ته دوه ځله خوندور خواړه ور لېږل. ده له میرویس خان څخه بڅبنه غوښتې وه چې د ډېرو مصروفیتونو له لاسه یې لیدو ته نه شي ورتلای.

میرویس خان لوی مفتي ته قیمتې تسبیح هم ور لېږلې وې، خو د هغه درک نه و.

میرویس خان له خپل بلوڅ ملګري څخه وغوښتل چې اعتماد الدوله، دېوان بېگ، لوی مفتي او ځینو نورو درباریانو ته وربښمینی چینی، هندوستانی قیمتې ټوټې او نورې ګران بیه ډالۍ ور ولېږي.

وخت ووت، هوا سره شوه، له لومړۍ واورې سره یې کوتي ته بخاری راوړه...

میرویس خان به ډېر وخت کړکی ته ولاړ و، د کورونو له دودګشو څخه به تور لوګي پورته کېدل... شاوخوا غرونه تک سپین ول.

يو سهار حسن قلي ورته وويل چي په دې ورځو کي د سپهسالار په کور کي لويه جلسه جوړېږي او د دربار ټول مقامات د صفوي حکومت د حدودو په ستونزو خبرې کوي.

ميرويس خان ته دا جلسه مهمه ښکاره شوه، دېوان بېگ ته يې احوال ور لېږه چي دې هم دې جلسې ته ور وېولي، خو د دېوان بېگ ځواب منفي و، ويل يې چي په دې جلسه کي د ميرويس خان گډون بې گټي دى.

ميرويس خان اعتماد الدوله ته ليک ولېږه، ويې ليکل چي د کندهار او شاوخوا سيمو ستونزې تر نورو ښي را مالومي دي، د مشورې له پاره به تر ما بل ور څوک پيدا نه کړي.

يوه ورځ يوه گاډۍ راغله او ميرويس خان يې د سپهسالار کورته بوت.

کور ښکلی و، د مرمرو ستنې يې درلودې، له دېوالونو يې سلامت گچيني هوسۍ راوتلي وې.

ميرويس خان دوهم منزل ته وخوت، لويه کوټه له درباريانو ډکه وه. ميرويس خان ټولو ته لاس ورکړ او د اعتماد الدوله تر څنگ کېناست. د ناستو کسانو څېرې يې تر سترگو تېرې کړې، نوې وې، يواځې درې- څلور کسان يې د دېوان بېگ په مېلمستيا کي ليدلي وو.

اعتماد الدوله ودرېد، مېرېس خان يې ناستو کسانو ته معرفي کړ. وروسته يې د راغلو کسانو نومونه واخيستل...ميرويس خان پوه شو چي ناست کسان د صفوي حکومت مهمې ستنې دي.

له معرفي وروسته سپهسالار ودرېد، ټولو ته يې ښه راغلاست ووايه، ويې ويل چې ميرويس خان يې تر دې دمه نه و ليدلی، خو صفوي حکومت ته يې د هغه د لويو خدمتونو په اړه ډېر څه اورېدلي و.

دروازه خلاصه شوه، دېوان بېگ د ناوخته راتگ له سببه بخښنه وغوښته، کېناست، خو کله چې يې په ميرويس خان سترگې ولگېدې، ټنډه يې تروه شوه.

د غونډې په پيل کې سپهسالار اوږدې خبرې وکړې، د صفوي حکومت د حدودو ځينې برخې يې يادې کړې، ويې ويل چې خلک ياغي شوي دي... خو کله چې يې د ايران په شمال کې د لږگي سنيانو ياغيټوب ياد کړ، وزير اعظم فتح علي خان داغستاني يې په خبرو کې ور ولوېد او په غوسه يې وويل چې خبره دومره مه لويوه! هېڅ هم نشته، يواځې څو کسانو د ماليې له ورکړې انکار کړی او دا دومره لويه خبره نه ده چې د لږگيانو په ټول قوم پسې د ياغيټوب ټکي وټري.

خو سپهسالار په خبرو کې ور ولوېد، په غوسه يې وويل چې صفوي حکومت ته يواځې سنيان ستونزې جوړوي، ويې ويل چې په بم او کرمان کې هم بلوڅو بغاوت کړی.

د سپهسالار دې خبرې يوه بل له رنگه تور سړي ته خوند ور نه کړ، پاڅېد، ويې ويل چې دا خبرې په مذهب پورې مه تړئ، په مرکزي ايران کې هم پاڅونونه شوي دي، خو اوسېدونکي يې شيعيه دي... يو بل سړی ودرېد، په غوسه يې وويل چې شيعيه به ولي د خپل شيعيه حکومت پر ضد قيام کوي... ټول فساد په سنيانو کې دی...

په ڪوٽه ڪي شور مائشور شو، ٽولو سنيانو ته د ملامتي گوته نيوله، يواڻي وزير اعظم فتح علي خان داغستاني او له رنگه تور سري د سنيانو ملاٽر ڪاوه. ميرويس خان وپوهيد چي په دي شلو - پنڻه وپشتو ڪسانو ڪي يواڻي همدا دوه ڪسه سنيان دي.

وروسته خبره لا پسي جنجالي شوه، پر يو بل يي تورو نه ولگول... هر يوه بل ملامتاه چي صفوي حڪومت ته صادق نه دي... خبره تر دي هم ور واوبنته، غلاوي يادي شوي... د ماليي د پٽيدو او د ڪاروانونو د وهلو خبري مينخته راغلي...

جلسه بي نظمه شوه، د خبرو وار نه ڪپده...

ميرويس خان غلي و، دي وپوهيد چي د صفوي حڪومت په د ننه ڪي څومره ژور اختلافات موجود دي.

سپهسالار څو ځله د نظم د راوستلو ڪوشش وڪر، خو بريالي نه شو...

وزير اعظم خپله چپنه ورتوله ڪره، ودرېد.

د سپهسالار رنگ ٽپر شو، له وزير اعظمه يي په ڊپر احترام وغوښتل چي جلسه پري نه بردي، خو د وزير اعظم خبره يوه وه، ويل يي چي په دي غونډه ڪي ده او د ده قوم ته سپکاوي شوي...

سپهسالار ٽينگار وڪر، وزير اعظم ڪناست.

ميرويس خان پوهېده چې په صفوي حکومت کې تر شاه حسين وروسته وزير اعظم دوهم لوی قدرت دی.

اعتماد الدوله په لور غږ وويل:

_ هېله كوم! غلي شئ! مور يو بل پېژنو، تل مو همدا حال وي، خو ميرويس خان لومړی ځل زموږ جلسې ته راغلی، دی به څه وايي...

ټول غلي شول.

وزير اعظم وويل:

_ ميرويس خان د سنيانو له سيمې راغلی دی، په حقايقو پوهېږي، دی به د خپلو خلکو كيسه راته وکړي!

ميرويس خان ودرېد، دی پوهېده چې د خپلو نخشو د عملي کولو له پاره يې دربار ته نږدې والی څومره ضرور دی. دا هم ورته مالومه وه چې تر دې ځايه په سخته راغلی دی او وره غلطي به يې ټوله خواري ور ډوبه کړي. ځکه يې د درباريانو د را جلبولو له پاره له هوبنياری کار واخيست. صفوي حکومت يې خپل وگانه، د هند مغولي حکومت، تزاري روسيه او عثماني امپراطوري يې يا د کرل، ويې ويل چې دا ټول تر ايران راتاو دي او د صفوي حکومت د ځينو سيمو د نيولو نخشي کاري... نو د قوم او مذهب خبرې مو کمزوری کوي او بڼه دا ده چې د يوې سيمې او يوه قوم پر ځای عمومي فکر وشي...

وروسته یې د گرگین خبرې راواخیستې، میرویس خان پوهېده چې گرگین په دربار کې د گرجي دېوان بېگ غوندې دېر پلویان لري، خو دا هم ور مالومه وه چې د ځینو کسانو نه خوښېږي. فکر یې وکړ چې له دېرو درباریانو سره یې لا شناخت کمزوری دی او که په پیل کې د گرگین له ظلمونو پرده پورته کړي، په خپل راتلونکي پلان کې به بریالی نه شي، ځکه په احتیاط غږېده، اول یې د گرگین صفت وکړ ویې ویل چې په کارونو کې قاطع انسان دی... ښه مدیریت لري او په خبره پوهېږي... وروسته یې خبرې بلې خواته یووړې، په گرگین ونه لگېد، خو د هغه له کلانتر (ښاروال) او ځینو نورو قوماندانانو یې ښه خوله ونه وهله، ویې ویل چې د ځایي اوسېدونکو دود او کلتور نه دی ور معلوم، په ژبه نه ورسره پوهېږي، د خلکو مذهب او ناموس ته په سپکه گوري... همدا علت دی چې ځینې سیمي یاغي شوي او د ماليې له ورکړې یې انکار وکړ...

میرویس خان روانه او فصیح ژبه درلوده، د ده د خبرو پر وخت ټول کسان غلي ول...

کله چې کېناست، تالار چکچکو ونيو.

میرویس خان وپوهېد چې خبرې یې پر ځای وي، که یې له یوې خوا گرگین ستایلی و، خو له بل لوري یې په دېر ماهرانه ډول د هغه غندنه کړې وه... د ناستو کسانو ټنډې هوارې ښکارېدلې... یوه خوا هم خپه نه وه.

وروسته د هغو سیمو په اړه خبرې وشوې چې د ماليې له ورکړې یې انکار کړی وو، جلسه بېرته گډوډه شوه، یوه له رنگه سره سړي د خزانې وزیر ته وویل چې د زوی په واده کې دي لسو زرو کسانو ته ډوډی ورکړه! زوم ته دې قیمتي کور واخیست... لور دې په زرو کې پټه کړه! دا پیسې له کومه شوي؟!!

د ماليي د وزير تور مخ له غوسې شين شو، مقابل لوري ته يې سپکې خبرې وکړې، عياش يې وگانه، ويې ويل چې په يوه مياشت کې يې لس باکري مينځي واخيستي....

دواړه ودرېدل، خو نورو سره بېل کړل.

خو د جلسې پای بڼه و، د ټولو گټه يوه وه، په دې اړه وغرېدل چې له پاچا سره بايد د دوی د حقوقو د ډېرېدو په باره کې خبرې وشي...۰۰۰

له رسمي غونډې وروسته ډوډۍ تياره شوه. ميرويس خان خان وزير اعظم ته ور نږدې کړ، له خبرو يې پوهېد چې له دېوان بېگ او نورو گرجي افسرانو کرکه لري.

د چاپو پر وخت له اعتماد الدوله سره وغرېد، ميرويس خان ته معلومه شوه چې دی له وزير اعظم او سپهسالار سره ډېر جوړ دی، خو له دېوان بېگ څخه يې بڼه خوله نه وهله...۰۰۰

ميرويس خان پوهېده چې دېوان بېگ هم په دربار کې لوی قدرت لري...ميرويس خان ته په دربار کې د دوو متضادو ډلو موجوديت مهم و، په اسانۍ مخکې پکې تلای شوای.

ده له اعتماد الدوله څخه وغوښتل چې له پاچا سره د ليدو زمينه ورته برابره کړي.

اومه برخه

* * *

وخت ووت، ميرويس خان د ډېرو کسانو زړونه خپل کړي ول، ځيني درباريان به زندان ته ورتلل او له ميرويس خان سره به يې مشوري کولې... يو ځل اعتماد الدوله ورغی، ويې ويل چې له پاچا سره يې د ميرويس خان د ليدني زمينه چمتو کړې وه، خو دېوان بېگ دا ملاقات د پاچا د وخت ضايع کول وگڼل ...

اعتماد الدوله وويل چې دېوان بېگ ته د گرگين يو ليک را رسېدلی دی، ليکلي يې دي چې ميرويس خان هوبنيار سړی دی، مخه يې ونيسه، له پاچا سره به يې ليدنه زما په گټه نه وي.

د ژمي په وروستيو کې يوه بله جلسه جوړېده، ميرويس خان ته دا جلسه ډېره مهمه وه، د صفوي حکومت ټول مهم کسان ورته راتلل، پاچا ته يې بايد د خپلو تر کنټرول لاندې سيمو په اړه معلومات ورکړی وای.

ميرويس خان اعتماد الدوله ته ليک وليږه، په ځواب کې يې ورته ليکلي و چې دی به تر خپله وسه هڅه وکړي چې ميرويس خان دې جلسې ته ور وبلل شي.

خو يوه اوونۍ وروسته يې بڅښنه ترې وغوښته، ليکلي يې و چې دېوان بېگ ستونزې ورته جوړوي، هغه نه غواړي چې ميرويس خان په دې جلسه کې گډون وکړي، دا يې هم ليکلي و چې دېوان بېگ له هغه چا سره جوړ دی چې د دې غونډې د نظم او جوړېدو مسوليت لري.

ميرويس خان سپهسالار او وزير اعظم ته ليکونه ور وليږل، خو درک يې مالوم نه شو.

يو سهار حسن قلې د غونډې د قيقه ورځ ورته وويله. غونډه د نورو په ورځ جوړېده.

میرویس خان کرکی ته ودرېد، په ځینو کورونو کې د بادامو د ونو سپین گلان بنسکارېدل.

دی مایوسه و، ډېر فکر یې وکړ، خو چاره یې نه لیده، نوي کال ته یواځې درې ورځې پاتې وې.

* * *

درب شو، غولې ولرزېد، میرویس خان په بېره کېناست، سترګې یې وموښلې، د بالاحصار خواته پرې شوي درېڅي ته ودرېد، تیاره وه.

له دوهم درب سره د بالاحصار د دېوال پر سر سره لمبه راوگرځېده، څو نور توپونه هم تش شول. . . .

میرویس خان بېرته پر کټ پرېوت، سترګې یې پټې کړې، دی په دې نیمه شپه کې د توپونو د ویشتلو په راز پوهېده، حسن قلې د صفوي حکومت له مراسمو خبر کړی و. نوی کال د توپونو په دربا پیلېده.

میرویس خان خواشینی و، ده په یوه مهمه جلسه کې گډون نه شوی کولای.

تر سپېده چاوده یې سترګې پټې نه شوې. لمونځ یې وکړ، له چایو وروسته یې تودې اوبه راوغوښتې، ولمبېد، جامې یې بدلې کړې، اوږد وغځېد.

غرمه يې ډوډۍ ورته راوړه، يوه گوله يې هم تر ستوني نه تېرېده...

ماسپينين دروازه خلاصه شوه، په بېره کېناست، سترگې يې وځلېدې... وزير اعظم جلسې ته ور غوښتې و.

د شاهي ماني عمومي دروازه د گارد دوو عسکرو پرانيسته. پراخ شين ځای و، د سرک دواړو غاړو ته د ناجو ونې ولاړې وې، په چمن کې هوسۍ گرځېدې... ور هاخوا د يوه طاوس بېره رنگه لکۍ لمر ځلوله...

ميرويس خان د ماني تر مخ له بگۍ کېننه شو، د دروازي دواړو غاړو ته د دوو زمريانو ډبريني مجسمې جوړې وې، د زمريانو له خولو رنې اوبه بهېدلې...

ميرويس خان ماني ته ور ننوت، اوږد دهليز پر سرو غاليو فرش و، په دېوالونو کې يې ښکلې منظرې رسم شوي وې...

يوه گارد دروازه ورته خلاصه کړه، په هسک او لوی سالون کې گڼ کسان ولاړ ول. وزير اعظم، د خزاني وزير، سپهسالار، اعتماد الدوله او څو نور کسان مخې ته ورغلل، سترې مشې يې توده وه، ميرويس خان د نوي کال مبارکي ورته وويله.

سترگې يې پر دېوان بېگ او گرگين ولگېدې، مخکې ورغی، لاس يې ورکړ، خو د دېوان بېگ او گرگين گوتې مړې وې.

میرویس خان شاوخوا وکتل، د سالون په بر سر کې لوړه اېښودل شوې طلايي رنگه څوکی تشه وه.

خدمتگاران راغلل، چای او مختلفې وچې مېوې يې راوړې.

وړه دروازه خلاصه شوه، یو تک تور سړی راغی، په لوړ غږ يې وویل:

— اعلیحضرت تشریف راوړي!

تول غلي شول.

لومړی د گارد دوه عسکر راغلل او د طلايي رنگه څوکی شاته ودرېدل.

شاه حسین په ونه لوړ سړی و، صاف سپین مخ يې درلود، پر سر يې طلايي تاج ایښی و.

شاه حسین پر طلايي رنگه څوکی کېناست، په سالون کې ټولو ولاړو کسانو تعظیم وکړ.

په پیل کې د ښار لوی مفتي غاړه صافه کړه، پاچا ته يې د نوي کال مبارکي وویل او له خدایه يې ورته
اوږد عمر او خوشاله ژوند وغوښت.

وروسته وزير اعظم د خبرو اجازه واخيسته، بخښنه يې وغوښته چې پاچا ته په دې نوي کال کې ښه خبرونه نه لري. ده د صفوي حکومت ځينې ياغي سيمې يادې کړې او ويې ويل چې خلکو پاڅون کړی ...

بيا د خزاني وزير خبرې وکړې، له واليانو يې نهيلې وښوده، ويې ويل چې د پخوا په څېر پوره ماليه نه رالېږي، د مرکزي حکومت د خزاني خونده نشته. ...

وروسته ځينو واليانو خبرې وکړې، د دوی په خبرو کې هم نا اميدې ډېره وه. ځينې سيمې يې له لاسه وتلې گڼلې. ... خو په ټولو واليانو کې يواځې گرگين ډاډه وغرېد. ... د ځان ستاينه يې وکړه، ويې ويل چې ماليه پر وخت راتولېږي، هېڅ ستونزه نشته ... او د ده تر حاکميت لاندې سيمې خوندي دي. ...

د خزاني وزير يې په خبرو کې ور ولوېد او ويې ويل چې تېر کال د گرگين خان لخوا حکومتي خزاني ته سل زره تومنه هم نه دي راغلي. ...

د گرگين رنگ سور شو او د خزاني وزير يې په دروغو متهم کړ.

په دربار کې گنگوسي شوي... ډېرو کسانو د خزاني د وزير طرفداري کوله، خو دېوان بېگ او ځينې نور د گرگين پلويان ول. ...

شاه حسين غلی ناست و، سترگي يې له خوبه ډکې ښکارېدې، کله کله به يې اوږد ارړمی وايست.

وزير اعظم ٽول ڪسان ارامي ته را وبلل، وروسته يي د ميرويس خان نوم واخيست، ويي ويل چي دي د منطقي سري دي، په واقعي پوهيڙي.

د دپوان بېگ او گرگين رنگونه سره شول.

شاه حسين وويل:

_ميرويس خان چيرته دي؟

ميرويس خان مخڪي ورغي، تعظيم يي وڪر.

شاه حسين د هغه د تپرو ڪارونو او صفوي حڪومت ته د صداقت ستاينه وڪره، ويي ويل چي اعتماد الدوله په هر څه خبر ڪري دي... وروسته يي له ميرويس خان څخه د هغه د صحت پوښتنه وڪره، دا يي هم وويل چي دوي مياشتي مخڪي يي د دربار طبيب د علاج له پاره ور لپرلي و... .

دپوان بېگ تعظيم وڪر، پا چا ته يي وويل چي ميرويس خان اوس بنه دي.

خو ميرويس خان حيران و، دي نه و ناروغه شوي. دا يي هم نه په زړه ڪپدل چي ده ته دي كوم طبيب ورغلي وي.

ميرويس خان له شاه حسين څخه مننه وڪره چي د ده په فكر ڪي دي.

شاه حسین دا هم وویل چې یو ځل یې میرویس خان لیدو ته ور و غوښت، خو دېوان بېگ ورته وویل چې ناروغه دی.

وزیر اعظم او سپهسالار ته د دېوان بېگ د ټکولو له پاره ښه موقع په لاس ورغلي وه. دوی دې خبرې ته پکې وواهه، حیراني یې وښوده، ویې ویل چې میرویس خان نه دی ناروغه شوی. ...

پاچا دېوان بېگ ته په غوسه شو، د دېوان بېگ سر وڅرېد.

وزیر اعظم له میرویس خان د خبرو غوښتنه وکړه. میرویس خان د دې ورځې انتظار ایست، لومړی د کندهار او شاوخوا سیمو په عمومي وضعیت وڅرېد، د خپلو خلکو دودونه او رواجونه یې بیان کړل... بیا یې د گرگین د عسکرو ظلمونه او د خلکو ناموس ته په سپکه کتل یاد کړل، وروسته یې د ځینو قبیلو د پاڅونونو د علتونو په اړه خبرې وکړې...

میرویس خان په خبرو کې وړې وه، خبرې یې هم هوایي نه کولې، دی د اسنادو له مخې څرېد، د هرې پېښې د قیق تاریخ یې بیانوله... د هغه قومي مشر نوم به یې اخیست چې له محلي حکومت سره یې ستونزه درلوده. د پاڅون ځای، قبيله او علت ټول ور مالوم وو... پاچا او ټول درباریان غلي ول.

میرویس خان د گرگین د عسکرو او قوماندانو د ظلمونو په اړه اوږدې خبرې وکړې... وروسته یې گرگین را واخیست، ویې ویل چې مدیریت یې کمزوری دی... ده د هر عسکر ظلم او ناروا ده ته راجع کېږي... په کندهار کې له صفوي حکومته دا ډول کمزورې نمایندګي به د لویو پاڅونونو سبب شي

....

گرگين ته غوسه ورغله، ميرويس خان يې د حکومت پر ضد په بغاوت تورن کړ، خو اعتمادالدوله، وزير اعظم، سپهسالار... دا خبرې يې بنياده وگنلې، د ميرويس خان تېرې کارنامې يې له سره تازه کړې او ويې ويل چې گرگين عقدي اخيستی، د ميرويس خان پوهه او په خپلو خلکو کې د هغه درناوی او محبوبيت يې نه ورباندې لورېږي... .

د ميرويس خان له خبرو وروسته ځيني نور کسان هم وغړېدل... خو د ناستې تر پايه يواځې ستونزې يادې شوي... يوه هم د حل خبره ونه کړه.

وروستې خبرې شاه حسين وکړې.

ميرويس خان ته د پاچا خبرې حيرانونکې وې، شاه حسين د فال او پېشگويي په اړه وغړېد، ويې ويل چې ځينو فال ليدونکو، ستورو پېژندونکو، د خوب تعبيروونکو او ملايانو بڼه زېرې ور کړې دي... نو کال به د صفوي حکومت د غښتلتيا او د د بښمنانو د ماتې کال وي... دا يې هم وويل چې لوی مفتي له کربلا راوړې خاوره دم کړې ده، که دا خاوره د جگړې پر وخت پر خپلو عسکرو وشيندې، د بښمن مو نه شي ليدلای، زړور پرې ورځی... .

مېلمستيا په بله کوټه کې نيول شوې وه. ميرويس خان له وزير اعظم سره کېناست، خو شاه حسين خپل مېز ته ور وغوښت.

د گرگين او دېوان بېگ سترگې رډې راختلې وې... خو ميرويس خان د خبرو موقع ونه مونده. شاه حسين له لوی مفتي سره غړېده. پر فال او خوب يې ډېر باور درلود، ځيني ستورې يې په بخت نيولي وو او د لوی مفتي پېشگويي مهمه ورته ښکارېدلې... .

* * *

يوه اوونى وروسته د شاه حسين خاص نماينده بالاحصار ته ورغى او ميرويس خان يې نوي ځاى ته بوت.

ميرويس خان د پاچا مانى ته نږدې په يوه کوچيني بڼكلي کور کې واړول. نه گارد و او نه هم کوم پيره دار. بس! يو آشپز او يو خدمتگار يې درلود.

ميرويس خان څو کتابونه راوغوښتل، حويلى شنه وه، ده به ډېر وخت د پسرلي پاسته لمر ته مطالعه کوله. ...

يوه ورځ پاچا ور وغوښت، خو دا ځل د گارد د يوه عسکر لخوا يوه بل واړه سالون ته رهنمايي شو.

په سالون کې د تبلي او باجي غږ راگرځېده... څو بڼكلي نجوني نڅېدلې. ...

ميرويس خان د پاچا په غوښتنه د هغه تر څنگ کېناست. پاچا اشاره وکړه، ساز ودرېد، نجوني ووتې.

يوه خدمتگار د شرابو جام ورته ونيو، خو ميرويس خان چاى وغوښت.

پاچا نشه و. ځينو درباريانو ته يې کنځلي کولې... ويل يې چې د غم خبرې ولې تر ما رارسوي... واک مې ورکړى، په خپله دې حل کړي. ...

ميرويس خان ته دا خبرې نوي نه وې. دی پوهېده چې شاه حسين راحت طلبه او عياش انسان دی، ټول وخت په حرمسرای کې له خپلو سلگونو بنځو او مينځو سره تېروي، تل نشه وي... خپل کارونه يې نورو ته ور سپارلي او خپله د هېواد له امورو سره چندان علاقه نه لري... .

پاچا بې واره غرېده... له خپلو ډېرو درباريانو، واليانو او مهمو قوماندانانو يې شکايت درلود... خو د گرگين نوم يې وانه خيست.

چای راغی، ميرويس خان له لنډې شيبې څخه استفاده وکړه. ده نېغ په نېغه د گرگين ظلمونه نه شواي يادولای. وار له واره يې د هندوستان د فال ليدونکو او جادوگرانو کيسې راواخيستي... د فال نيولو ځيني مهم کتابونه يې ياد کړل، ويې ويل چې له دې کتابونو څخه هر څوک استفاده کولای شي... .

ميرويس خان د فال، تاويز او جادو په اړه خپلې خبرې وغځولې... دی د پاچا له سترگو او وازې خولې وپوهېد چې شاه حسين ته د هندوستان د جادوگرانو دا حيرانونکې کيسې نوي دي او خوند ترې اخلي... .

په پای کې يې وخنډل، ويې ويل چې گرگين هم يوه داسې جادو ته ضرورت لري چې زړه يې نری کړي او له ظلمه لاس واخلي... وروسته يې د گرگين ظلمونه ياد کړل... ويې ويل چې د گرگين دا نارواوي به صفوي حکومت کمزوری کړي... .

خو د شاه حسين تندې تريو شو، خبرې يې بېرته فال او جادو ته ور واړولې او له ميرويس خان نه يې د هندوستان د جادوگرانو د کيسو دوام وغوښت.

ميرويس خان ته د وزير اعظم خبره ور په زړه شوه. ده ته يې ويلې و چې گرگين غبښتلی او عصبي سړی دی، ان شاه حسين هم ترې وپېرې او د هغه د گوبښه کېدو يا تبديليدو زړه نه لري.

ميرويس خان نا اميده له مانۍ را ووت، خو په دې خوشاله و چې ازاد گرځېده، نه چا پيره پرې کوله او نه هم تر نظارت لاندې و. ميرويس خان به کله کله د هغو درباريانو کورونو ته ورته چې پر ده يې اعتماد درلود.

ميرويس خان پوهېده چې نور يې په اصفهان کې پاتې کېدل بې گټې دي. د اوړې په لومړۍ مياشت کې شاهي مانۍ ته ورغی، له شاه حسين څخه يې د حج فريضې ته د تلو اجازه وغوښته، خو شاه حسين يې خبره ونه منله. په دوهم ځل اعتماد الدوله، وزير اعظم او ځينې نور درباريان واسطه شول، شاه حسين نشه و، دا ځل يې (نه) ونه ويل.

* * *

ميرويس خان د مني په اولو کې مکې ته ورسېد. مکې کوچينی بازار درلود، کورونه او دوکانونه له خټو جوړ ول، گرمي وه، د عربو لمر سوځولو تورو مخونو غوړ را ايستلي ول.

ميرويس خان د حج له مراسمو وروسته ځينو ديني عالمانو ته تحفي ور وړې، لويو مفتيانو ته يې د گرگين ظلمونه تشریح کړل... د گرگين پر ضد د جهاد ليکلي فتوا يې ترې واخيسته.

ميرويس خان بېرته اصفهان ته لاړ. دا ځل يې د شاه حسين او درباريانو په وړاندې باور نور هم زيات شو.

وزیر اعظم او اعتماد الدوله پاچا ته ورغلل، ويې ويل چې ميرويس خان کندهار ته تلې شوای، خو دی صفوي دربار ته صادق انسان دی، اصفهان ته راغی، بڼه به دا وي چې د صفوي حکومت د ټينگښت په خاطر گټه ترې واخلو.

شاه حسين هم پوهېده چې ميرويس خان په خپلو خلکو کې دروند نوم لري، ډېرې قبيلې پرې راټولې دي، ده ته به د منصب ورکړه د صفوي حکومت په گټه وي.

ميرويس خان په ژمي کې د کندهار خواته حرکت وکړ. له ده سره د شاه حسين په مهر، مهر شوي دوه مکتوبونه ول.

* * *

يو ساتونکی راغی، تعظيم يې وکړ، ويې ويل:

_صیب! د ښار زياتره دوکانونه وتړل شول.

گرگين د شرابو جام کېښود، خپلې وروځې يې سره وروستې:

_ولي؟

_ نه پوهېرم! خلک له بناره په وتو دي.

گرگين ولاړ شو، له سالونه ووت. د جنگي کلا نږدې برج ته وخوت. خلک د بنار لوېديځ لور ته روان ول... له دښتې د ډول غږ راته... .

يو افسر راغی، ويي ويل:

_ صېب! ټول خلک د ميرويس خان استقبال ته ور روان دي.

گرگين د يوه توپ پر ميل لاس کېښود، لوېديځ لور ته يې وکتل، ليرې په سپېره دښته کې نړۍ توره ليکه را روانه وه... .

افسر وويل:

_ ميرويس خان په همدې کاروان کې دی.

د گرگين ټنډه تروه شوه، خپلې کوتي ته لاړ، کړکۍ ته ودرېد، پرده يې چوله کړه. ورو زرو د بنار لوېديځ لورته منډې وهلې... .

گرگين د پردې تر ژۍ خپلې گوتي تاو کړې، کش يې کړه، له پردې سره د سپين گچ وړې توتي راولوېدې. چيغه يې کړه، خدمتگار راغی، غلی ودرېد.

گرگين وويل:

_ شراب راوره!

* * *

ميرويس خان کندهار ته تر راتگ يوه اوونى وروسته د نارنج ماني ته ورغى. گرگين ته يي احوال ور ولېره چې غواړي ورسره وويني، خو گرگين يي غوښتنه ونه منله. ويلي يي و چې دى يوه مهمه غونډه لري، ميرويس خان په دوهمه ورځ بيا جنگي کلا ته ورغى، د گرگين ځواب دا ځل هم منفي و.

خو په څلورمه شپه گرگين تر سهاره سترگه پټه نه کړه، له ډېرې غوسې خوب نه ورته، سپيده چاود يي څو کسان د ميرويس خان کور ته ور ولېږل، خو ميرويس خان ورته وويل چې کار لرم، بل وخت به سره گورو.

د گرگين زړه اور واخيست، خپلو عسکرو ته يي امر وکړ چې د بازار ټول دوکانداران جنگي کلا ته راوغواړي. غرمي ته لوى سالون له خلکو ډک وو.

گرگين په غوسه بنکارېده، دوکانداران يي وگواښل چې که ماليه ور نکړي، دوکانونو ته به يي اور ور واچوي. خو د ټولو دوکاندارانو خبره يوه وه، ويل يي چې دوى ته د ميرويس خان خبره تر هرڅه ډېر ارزښت لري.

د گرگين له خولې لارې باد شوې، ځينې دوکاندارن يې بنديان کړل، په سبا يې خپل دوه سوه عسکر د دوکانونو د نړولو له پاره بازار ته ور ولېږل، خو غرمې ته بېرته راغلل، گرگين ته يې وويل چې سلگونه ځوانان له تورو او تېرونو سره ورته ولاړ ول.

گرگين د کلا يوه برج ته وخوت، د څلورو توپونو خولې يې بازار ته ور واړولې.

يوه عسکر د توپ گولۍ راوړه، بل عسکر چيغه کړه!

_ميرويس خان جنګي کلا ته را را روان دی.

گرگين لاندې وکتل، په تېز آس پسې مړه دوره پورته کېدله...

گرگين له برجه کښته شو، خپلې کوتې ته لاړ، د شرابو جام يې پر سر واړاوه.

ميرويس خان راغی، گرگين ته يې د ستړې مشې له پاره لاس ور وغځاوه، خو خلاصې گوتې يې په هوا کې پاتې شوې.

گرگين په غوسه وويل:

_ته خلک بغاوت ته هڅوي!

ميرويس خان وخنډل، په سره سينه يې وويل:

_نه، خو ستا دا درانه ماليات به بغاوت ته لاره هواره کړي.

گرگين چيغه کړه:

_تا دوکانداران د ماليې له ورکړې منع کړي دي.

چای راغی، سور و.

ميرويس خان د چايو پيالو بېرته په پتناسه کې کېښوده، ويې ويل:

_د دوکانونو مالیه دوه چنده ډېره شوېده...

گرگين چيغه کړه:

_خو دا په تا پورې اړه نه لري!

ميرويس خان وخنډل، د خپلې سدرې جېب ته يې لاس کړ، گرگين ته يې مهر شوی کاغذ ونيو.

گرگين تاو شوی کاغذ ور واخيست، خلاص يې کړ، سترگې يې رډې راوختې.

ميرويس خان وويل:

_ اوس خو وپوهېدي چي په ما پوري اړه لري؟!_

گرگين غلي و، کاغذ ته يي په حيراني کتل.

ميرويس خان وويل:

_ لومړی خبره! زه د شاه حسين په امر د کندهار بنار کلانتر ټاکل شوی يم، له دې وروسته به زه د بنار دوکانونو ته ماليه ټاکم، نو هيله کوم، زما په کار کې مداخله مه کوه.

گرگين بل جام ور پورته کړ!

ميرويس خان د پاچا په مهر دوهم مکتوب ورته ونيو، ويي ويل:

_ دوهمه خبره، هېڅ کار زما له مشوري پرته مه کوه!

گرگين مکتوب ولوست، برېټونه يي وځړېدل. ...

ميرويس خان وويل:

_درېمه خبره! بندي دوکاندارن باید همدا نن را خلاص شي.

میرویس خان له کوتي ووت.

گرگین په غوسه و، خمکي خای نه ورکاوه، ده د جنگي کلا ټول مهم کسان خپلي کوتي ته ور وغوښتل. د صفوي پاچا مکتوبونه يې ور وښودل، ويې ويل چې پاچا په يوه داسي انسان باور کړی چې د صفوي حکومت ريښې وهي. ...

خو نورو کسانو مشوره ورکړه چې د شاه حسين امر ته په سپکه کتل د گرگین په گټه نه ده. دی باید له میرویس خان سره گزاره وکړي.

آتمه برخه

* * *

ترنگ شو، رباب وترنگېد، گرگین د شرابو جام پر سر واړاوه، یو دم يې چېغه کړه!

_بس که! په دې تکراري نغمه دې غوړونه را وخوړل.

د زور ربابي توري گوتي ولرزېدي، د رباب تارونه يې کش کړل، بله نغمه يې ونيوله.

گرگين پر څوکی کښاست، جام يې وټنگاوه، تر څنگ ولاړ سړي د شرابو سرايي کړه کړه، سره شراب د جام تر ژی راپورته شول.

يو عسکر راغی، تعظيم يې وکړ، ويي ويل:

_صیب! د کاکړو د قبيلې هغې پښې ماليات راوړل چې دا څو کاله يې ماليات نه ورکول.

گرگين کښاست، عسکر ته يې په حيراني وکتل.

عسکر وويل:

_صیب! سل اوبنان او څلوېښت کچرې په غنمو او نورو خوراكي موادو بار دي.

گرگين ولاړ شو، زانگې وانگې برنډې ته ووت. له پورته يې لاندې وکتل، له اوبنانو او کچرو ډکې بوجی کښته کېدلې. ...

د مالياتو مسوول راغی، سترگي يې ځلېدلې. ...

په بېره یې وویل:

_تول د میرویس خان برکت دی، دا قبيله یې د مالیاتو ورکړې ته مجبوره کړې ده.

د گرگین ټنډه تروه شوه، بېرته خپلې کوتې ته لاړ.

مياشت وروسته د اصفهان شاهي دربار ته دا خبره ورسېده چې میرویس خان یوه بله داسې قبيله د مالیاتو ورکړې ته مجبوره کړه چې څو کاله یې مالیه نه وه ورکړې.

* * *

یحیی خان په خواشینۍ وویل:

_وروره، ځینې خلک په غوسه دي.

میرویس خان بېلچه ور واخیسته، د تاکنونوله ډکې جووې یې اوبه واړولې، ورو یې وویل:

_پوهېرم!

چیغه یې کړه!

_ بازگله!

د ونو له مینځه په ونه لور سړی را ووت. په بېره راغی، ویی ویل:

_ خان صېب! څه دې ویل؟

میرویس خان وویل:

_ د دې بېلچې لاستې چاک کړی، د ورغوي غوښه نیسي.

سړي په بېره وویل:

_ خان صېب، ماته یې پرېزده، اوبه زه لگوم!

میرویس خان وخنډل:

_ ستا له پاره وایم، لاس دې ژوبل نه کړي.

سړي بېلچه ور واخیسته، ویی ویل:

_ خان صيب! له کوچنيوالي يواځي ببلچه پڙنم، بلد یم، له کلونو راهيسي ستاسو باغواني کوم.

ميرويس خان وخنڊل، څادر يي هوار ڪر، کڻاست.

يحيى خان وويل:

_ ٽول قومونه باور درباندي لري، خو ڇيني ڪسان په غوسه دي، وايي چي لا اوس هم صفوي حڪومت ته ماليه راتولي!

ميرويس خان وويل:

_ نو ڇه وايي؟

_ وايي چي نور نو د توري وخت را رسپڊلي دي. تڙه ورځ هم څو ڪسانو د گرگين پر يوه ڪلا حمله ور وړه!

ميرويس خان وويل:

_ ڪلا يي ونيوله؟

نه، ټول تر تبغ تېر شول.

میرویس خان سور اسویلی وایست. له خاورو یې یوه مړه غومبسه را پورته کړه، د یوه تور مېرې تر مخې یې واچوله، وېی ویل:

ورته وگوره!

یحیی خان ځمکې ته وکتل. مېرې راغی، تر غومبسي را وگرځېد، تر وزر یې کش کړه، نه کېده، غومبسه تر مېرې څو چنده غټه وه.

میرویس خان ټیټ شو، تر غومبسي یوه لویشت لېرې څو نورو روانو مېریانو ته یې ور پوه کړل، تور مېریان پر خړو خاورو ور غږېدل. یو پر غومبسه ولگېد، روان شو، خو بېرته راوگرځېد، غومبسه یې تر پښې ونيوله. نه کېده، دوو مېریانو دومره لویه غومبسه نه شوای ورسره وړلای.

څو نور مېریان راغلل، خو غومبسه درنه وه.

یحیی خان خپل ورور ته په حیرانۍ وکتل.

میرویس خان وویل:

_ حوصله وکه!

وخت ووت. پر غومبسه خواره واره مېرپیان راتول شول. غومبسه یې له ځمکې پورته کړه.

میرویس خان وویل:

_ صفوي حکومت د همدې غومبسي په شان دی، په څو کسانو یې نه شو پورته کولای.

میرویس خان غلی شو، ورور یې په حیرانۍ ورته کتل. . . .

میرویس خان وویل:

_ لنډه منډه گټه نه لري، له فکره پرته قوي دښمن ته غېږه ورکول، د ځان تباهي ده. مور باید له ارامو اعصابو کار واخلو، دښمن ته ځان ور نږدې که، کار پکې وکه، له مینځه یې مات که.

یحیی خان غلی و.

میرویس خان د خپل ورور پر اوږه لاس کېښود، ورو یې وویل:

په احساساتو او ځانځانۍ دې خدایکه شل کړه. دا غومبسه د خلکو هوبنیاري او اتفاق، پورته کولای شي.

يحيی خان سره سا وايسته:

ميرويس خان وخنډل:

_گوره! گرکين هم کرار نه دی ناست، ځيني قبيلي يې پر ځان راټولي کړې دي، د خلکو په بي اتفاقی کې خپله بقا ويني، نه غواړي چې په يوه خوله اووسي، خو ما له ډېرو قومي مشرانو سره خبرې کړي، په ډېرو کسانو کې د آزادۍ د اخیستلو احساس را ژوندی شوی دی، مه نا امېده کېږه، بس، يو څه وخت نور هم صبر وکه!

يو ناڅاپه آس وشنېد، درب شو، د باغ لرگېنه دروازه له دېوال سره ولگېده، آس پر جووه راغی، پښې يې په خټو کې ننوتې، پر آس سپور سړي توپ کړل.

يحيی خان خپلې تورې ته لاس ور وغځاوه، خو ميرويس خان تر مټ ونيو، ورو يې وويل:

_ساره خوره! عبدالحميد دی.

سړی راغی، وار له واره يې چيغه کړه!

_د ابداليو مشر دولت خان يې وواژه!

يحيى خان ودرېد، خو د ميرويس خان په پښو کې د ولاړېدو سپکه نه وه پاتې.

راغلي سړي وويل:

_گرگين د شپې لخوا په شهر صفا کې د دولت خان پر کور يرغل وړ وور. دولت خان او د هغه زوی
نظر محمد خان، دواړه يې ووژل.

ميرويس خان په راوتلو رډو سترگو ورته کتل. ...

چوپه چوپتيا شوه، جووې ته د اوبو د تويېدو جوړ را راتله. ...

د راغلي سړي په سترگو کې اوبنکې راټولې وې. په غريو کې يې وويل:

_د شپې يې د کلا دروازه ماته کړه، دولت خان ونه ټښتېد، مخې ته ورته راغی، خو د گرگين عسکرو د
تورې وار ورباندې وکړ، د دولت خان زامنو او د کلا ساتونکو جگړه وکړه، خوشمېر يې کم و،
نظر محمد خان يې په غشو وويشت، خو د دولت خان دوه نور زامن رستم خان او محمد زمان خان
وتښتېدل. ...

يحيى خان خپل ورور ته وکتل، په غوسه يې وويل:

_اوس هم بايد صبر وکو؟

میرویس خان ولاړ شو، خادر یې ور واخیست، شونډې یې وخوځېدې:

_ هو! صبر وکړئ!

* * *

گرگین په غوسه و، دی د اوږده سالون تر سره لاړ، بېرته راوگرځېد، د مېز له سره یې د شرابو جام ور پورته کړ، چیغه یې کړه!

_ څه پکې وایي؟

میرویس خان غلی و.

گرگین وویل:

_ نه اورې! درته ومې ویل چې د ارغستان ابدالیانو پاڅون کړی. یوه کلا یې نیولې ده.

میرویس خان ولاړ شو، گرگین ته مخامخ ودرېد، د گرگین د غټو سترگو په سپینو کې سره رگونه تېر ول.

میرویس خان وویل:

_ دا اور دي په خپله بل کړ!

گرگین جام پر ځمکه و ویشته، لار، په خپله څوکی زړېدلی سر کېناست.

میرویس خان وویل:

_ تا د ابدالیانو مشر وواژه!

گرگین غلی و.

میرویس خان وویل:

_ له ارغستانه خپل عسکر راوغواړه!

د گرگین له خولې لارې باد شوې!

_ نه!

ميرويس خان وويل:

_ او د دولت خان زوی رستم خان د ابداليو د قوم د مشر په توگه ومنه!

گرگين ودرېد:

_ امکان نه لري.

ميرويس خان د چايو پياله ورپورته کړه، ورو يي وويل:

_ بله لاره نه لري.

ميرويس خان له سالونه ووت. د جنگي کلا مخي ته يي ورور ولاړ و. دواړه پر آسونو سپاره شول. يحيی خان وويل:

_ څه يي ويل؟

_ د ارغستان د پاڅون په باره کي راسره غږېده.

_ څه مشوره دې ورکړه!

_ ورته ومې ويل چې خپل پوځيان راوغواړه او د دولت خان زوی د قوم د مشر په توگه ومنه!

د يحيی خان تندی تريو شو:

_ دا مشوره به دې نه ورکوله، که نور نه وي، په ارغستان کې خو بايد د گرگين له عسکرو سره
وجنگېږو.

ميرويس خان وخنډل:

_ د غومبسي کيسه دې هېره شوه؟

* * *

تياره وه، تالنده وغرمبېده، د ولاړ سړي په سترگو کې سپينې کړې ليکې تېرې شوې.

سړی يوې اوږدې کوتې ته ننوت. په دېوال کې اېښودل شوې لمپې ژېړه رڼا کوله...

گن کسان ولاړ شول. سړي ته يې غېږ ورکړه.

سړي خپل لوند ځادر پر ترلي بستره وغوراوه. کپناست، يوه ځوان د چايو ډکه پيالو ور ته کپنبوده.

يوه بوډا وويل:

_ميرويس خانه! ناوخته شوي!

ميرويس خان وخنډل، پر خپل لاندو تندي يې لستونې تېر کړ، ورو يې وويل:

_حاجي کاکا! پخوا به تر خاکرانه په دوه ساعته کې را رسېدم، خو د نن لنده بل ته مې پام نه و، په باران او چکرو کې د آس پينو سم کار نه کاوه، دوه ساعته يې تر څلورو ساعتونو هم ور واړول.

غلی شو، شاوخوا يې وکتل، ويې ويل:

_اکرم خان نه ښکاري!

د کوټې له کونجه يوه غږ کړل!

_يوآخي اکرم خان نه دی، ځيني نور قومي مشران هم نشته!

يوه بل وويل:

_ ٽول خبر ول. احوال مو ور لپڙلي و، خو رانه غل، جرگي ته يي په سپڪه وڪتل.

ميرويس خان د چايو غورپ وڪر، ورو يي وويل:

_ دومره ڙر يو ڏوڪ مه ملامتوي، شرايط خراب دي، يا به احوال نه وي ور رسپڊلي، يا به يي باران د راتگ مخه نيولي وي.

ٽول غلي شول.

يوه وويل:

_ ميرويس خانه! سنا تر راتگ مخڪي مو خبري کولي، بس! يواڻي پر جنگي كلا د حملي ورځ رابنيه!

يوه بل وويل:

_ خو زه په اوس وخت کي د جگري مخالف يم!

دربيم په خبره کي ور ولوږد:

__ یاره سیدال خانه، (نه) مه پکې وایه!

یوه بل وویل:

__ سیدال خان ناصري سم وایي! تر اوسه لا کمزوري یو، ټول قومونه مو نه دي غړولي!

د کوتي له کونجه یو را مخته شو، وپي ویل:

__ قومونه نو سپین وي که تور! دا دی، د اوو، اتو قومونو مشران شته. نور څوک غواړي!

یوه بوډا وویل:

__ میرویس خانه! ته څه پکې وایي؟

میرویس خان وویل:

__ د هر چا نظر د قدر وړ دی، خو د ناصري صاحب خبره مي خوبه شوه!

غلی شو، د چایو پیاله یې ور پورته کړه، وپي ویل:

پر گرگين حملاه، وره خبره نه ده.

يوه وويل:

نو ڇه وڪو؟

ميرويس خان وويل:

د ليري سيمو اوسيدونڪي هم پري را گڏ ڪري! ڪه زما مني، ان د هزاره گانو مشران هم راو غواري!

يوه وويل:

خو ڇيني خلڪ له گرگين سره جگره ناروا بولي، وايي چي پر مسلمان به ڇنگه توره پورته ڪووا!

سيدال خان ناصري وويل:

ميرويس خانه! د مڪي د علماو وفتوا دي ڇه ڪره؟

میرویس خان د خپلې سدری جیب ته لاس کړ، کاغذ یې را وایست. سیدال خان په بېره کاغذ ور واخیست، ویې ویل:

_د باران اوبه ور رسیدلې دي، نم یې کش کړی، دا کاغذ ډېر ارزښت لري.

کاغذ ته یې ور پوه کړل، پر بالښت یې کېښود. ورو یې وویل:

_له ځینو کسانو یې ښځې بوتلې، خو اور یې وانه خيست، دا فتوا به یې خولې ور بندې کړي.

میرویس خان وویل:

_اوس نو یوې بلې جرگې ته هم ضرورت دی؛ تردې لویې جرگې ته!

* * *

د جارو ډکي پر ځمکه وښوېدل، خاوره او د زرتارو وړې توتې یې ورسره یوورې.

یوه دوکاندار چیغه کړه!

_اه! خان صېب! مه!

بل دوکاندار راغی، د میرویس خان له لاسه یې جارو وړ واخیسته، څرېدلی سر ودرېد.

تر میرویس خان گڼ دوکاندران را تاو شول، ټول غلي ول...

میرویس خان وویل:

__ که هر څوک د خپل دوکان مخه پاکه کړي، بنار په خپله پاکېږي.

یو سپین ږیری رامخته شو، میرویس خان یې پر ټنډه بنکل کړ، ورو یې وویل:

__ نور مو مه شرموه!

بودم یې چیغه کړه!

__ ټول خپل دوکانونه وتړئ! بېلچې او جاروگان راواخلي! تر غرمې د بازار د پاکولو اشر دی.

میرویس خان وویل:

__ زه هم یوه بېلچه غواړم.

سپین ږیری دوکاندار وویل:

تاسو د بنار کلانتر یاست، ښه نه ده چې...

میرویس خان په خبره کې ور ولوېد:

بابکه! کلانترې بېله خبره ده، زه هم د دې سیمې اوسېدونکی یم، غواړم چې د بنار په پاکولو کې برخه واخلم.

آس وشنېد، د کوڅې په سر کې یو مول وهلی کس ښکاره شو. راغی، د میرویس خان غوږ ته یې خوله ور نږدې کړه. څه یې وویل، د میرویس خان رنگ والوت.

میرویس خان یوه شېبه غلی و، بیا یې د سپین ږیرې دوکاندار پر اوږه لاس کېښود، ویې خندل:

بس! یواځې څو شېبې وروسته بېرته رآم.

روان شو، مخ یې را وړاوه، په خندا یې وویل:

زما بېلچه هېره نه کئ!

پر ونه پوري ترلي آس ته ور وگرڇڏ، له راغلي کس سره له بنااره ووت. دواړه د توت زري ونې ته ور وگرڇڏل. سيوري ته کښاستل. ميرويس خان ورو وويل:

_گرگين له کومه پوهيد؟

سري خپل مول خلاص کړ، ويي ويل:

_ستاسو له ډلي کوم پوه احوال ورته راوري و، ويل يې چې څه موده مخکې مو په خاکران کي د ځينو قبيلو مشران راتول کړي وو او د گرگين پر وړاندې د قيام پر لارو چارو غږېدې.

ميرويس خان سره سا وايسته.

سري وويل.

_گرگين ور وغوښتم، په غوسه و، ويي ويل چې د جنگي کلا قوماندانان راوغواړه، شېبه وروسته يې په جلسه کي ستا نوم واخيست، د خاکران جرگه يې ياده کړه، ويل يې چې ميرويس خان خطرناکه دی.

له ونو څو پوځيان را ووتل، پر دوو تورو آسونو پسې ترلي توپ يې تپله کاوه.

خوان مول وواهه.

ميرويس خان وويل:

_ د جلسي نتيجہ ڇه راوخته؟

ٽول په يوه خوله ول، ستا ڀلوي يي ڪوله، ويل يي چي ميرويس خان د بنار ڪلانتر دي، بنه منصب لري،
په ڪندهار ڪي د صفوي حڪومت راپرزېدا يي په گڻه نه ده، ميرويس خان به ځنگه خپلو پښو ته، خپله
تبر نيسي. ...

سري ولار شو، ورو يي وويل:

_ زه درنه لارم! د گرگين جاسوسان ډېر دي.

ميرويس خان وويل:

_ حاجي نواب زرگر ته ورشه، د هغه بل ځل د احوال راورلو پيسي مي هم درته ايښي دي.

خوان پر آس پښه واروله، ويي خندل:

_خو د احوال راورلو بیه یو څه ډېره که، پوهېږي! په دې شرایطو کې کې اسانه کار نه دی.

سړي آس ته پښه ورکړه!

میرویس خان فکر په مخه کړ، شونډې یې وخوځېدې:

_گرگین به چا د خاکران د جرگې له حاله خبر کړی وي!!!

نهمه برخه

* * *

میرویس خان د انگورو واینکی ور واخیست، ورو یې وویل:

_د خاکران په جرگه کې اتلس کسان وو. څوک خاین درته ښکاري؟

سیدال خان ناصري د انگورو دانه خولې ته واچوله. ویې ویل:

_تول په وطن مین خلک دي، خو یواځې په دوو کسانو شک لرم.

ميرويس خان په بېره ور وکتل.

سیدال خان وويل:

_ عطاگل او ملک قاسم خو ځله په جنگي کلا کې ليدل شوي دي.

ميرويس خان وويل:

_ دواړه خبر که چې د راتلونکي جومي په شپه مو د قومونو مشران راتول کړي دي، غواړو چې پر جنگي کلا د حملي تياري ونيسو.

د سيدال خان سترگي رډې راوختي.

ميرويس خان وويل:

_ خو دواړو ته د جرگې د جوړېدو دوه مختلف ځايونه ور وښيه.

* * *

ملک قاسم په غوسه وويل:

_ دا نوڅه ملنډې دي، له ماښامه راهیسي مو په کوټه کې کښولی یم، د عبدالله کور ته څه وخت ورځو؟
نیمه شپه شوه.

سیدال خان ناصري ورو وویل:

_ ملک صېب، بس یواځې د یو څو شپږو خبره ده.

عطاگل په خبره کې ور ولوېد:

_ سیدال خانه! پر مور مو ملنډې ووېلې، په دې سپینه بریره مې دوه ساعته مزل راوکر، دلته راغلم، خو
نه جرگه شته او نه هم مرکه!

دروازه خلاصه شوه، د لاس مینځلو اوبه راغلي.

سیدال خان وویل:

_ عطاگل کاکا، ځینې مشران رانه غللي، جرگه مو بل وخت ته وځنډوله.

ملک قاسم چیغه کړه

_ نو مور مو ولي برمه کړي يو؟

سیدال خان وخنډل:

_ ملک صېب. تاسو زموږ مېلمانه یاست. غوره بنوروا، پاکه او پسته بستره، بڼکلي کوټه، نور څه غواړئ! هسې هم په دې توره شپه کې خپل کلي ته نه شې رسېدلې.

ملک قاسم ولاړ شو:

_ ملنډې مه وهه! تا خو احوال راولېږه چې د جرگې ځای د عبدالله په مهمانخانه کې دی، خو زه مو دلته راوستم.

سیدال خان وویل:

_ اوس خو جرگه نشته، نو ځای یې ولې درته مهم دی.

د ملک قاسم رنگ والوت، بېرته کېناست، لاسو نه یې چلمچي ته ونيول، خړې اوبه ترې تویي شوي.

سیدال خان ناصري د باندې ووت. بالا خانې ته وخوت. میرویس خان وړې کړکې ته ولاړ و.

سيدال خان ناصري وويل:

_ملڪ قاسم په پوست پاڪ نه راته بنڪاري، ڊپر نا ارامه دي.

ميرويس خان تر ڪرڪي سر وايست، پر ستورو د سپورمي تته رنا پرته وه.

ميرويس خان وويل:

_ملڪ قاسم ته دي ڇه ويلي وو؟

ورته ومي ويل چي ملگري د عبدالله په ڪور ڪي راتوليڀري.

_او عطاگل ڪاڪا ته؟

_هغه مي د عبدالرحمن د باغ ڪشمش خاني ته راغوبنتي و. ورته ومي ويل چي ڪشمش خانه مو فرش ڪري ده.

دواړه غلي شول، چرچرڪ ناري وهلي. . . .

د آسونو د پينو دربا راغله. ميرويس خان کين لوري ته وکتل، گڼ سپاره د عبدالرحمان تر باغ تېر شول، د عبدالله د کلا لويې دروازي ته ودرېدل. ميرويس خان خپلې سترگې ټينگې کړې، خو ځله يې ورپولې. د کلا دېوال ته زينه ودرېده، خو عسکر تر دېوال واوښتل.

چيغې شوي!

ميرويس خان وويل:

_خان ور ورسوه

سيدال خان په بېره پر زينو کښته شو، چيغه يې کړه

_هلي!

له خو ځوانانو سره په منډه له کلا ووت.

ميرويس خان کوتي ته ورغی. ملک قاسم او عطاگل وارخطا ول.

ميرويس خان وويل:

_ملک قاسمه! ته خاين پي!

د ملک قاسم سترگي رډي راوختي.

ميرويس خان وويل:

_تا گرگين ته د خاکران د جرگي احوال ور وړي و.

ملک قاسم چيغه کړه!

_چتيانې مه وايه!

ميرويس خان وويل:

_ مور پر تا او عطاگل اکا باندي شک درلود، د خاين د مالومولو له پاره مو دواړو ته د خيالي جرگي د جوړېدو مختلف ځايونه ور ياد کړل، پوهېدو چې خاين به گرگين ته د جرگي د ځای په اړه خبر ورکوي، د گرگين عسکر د عبدالرحمن تر باغ تير شول او د عبدالله پر کور ور وختل.

ميرويس خان غلي شو، د ملک قاسم سترگي رډي راختلي وي.

ميرويس خان وويل:

_ملڪ قاسمه، تاته مو د عبدالله ڪور در ياد ڪري و.

ملڪ قاسم گام واخيست، د بنوروا په ڪاسه ڪي وخوت، ميرويس خان يي پوري واهه. ميرويس خان پر بله لمپه ولوېد، تياره شوه.

ميرويس خان چيغه ڪره!

_ويي نيسي!

ميرويس خان د باندې ووت، د ڪلا دروازه خلاصه وه.

د چوٽري پر ڙي ڪېناست. خپل سر يي په دواړو لاسونو ڪي ونيو. نردي غر يي واورېد:

_وتېنېد؟

ميرويس خان ور وکتل، عطاگل و.

ميرويس خان وويل:

_ اکا! درته شرمنده یم. مجبوروم، خاین مو باید پیدا کری وای...۰۰

عطاگل سره سا وایسته. د میرویس خان تر څنگ کیناست، ورو یی وویل:

_ بچیہ! خوا مه بدوه، که زه ستا پر ځای وای، ما هم همدا کار کاوه.

سیدال خان راغی، ویی ویل:

_ ملک قاسم څه شو؟

میرویس خان وویل:

_ وتینتېد.

دواړه غلي شول.

میرویس خان وویل:

_ د حاجي عبدالله په کور کې خو په څوک نه یی ژوبل شوي.

_ نه، مشر زوی یی مازي په لاس ولگېد.

عسکرو څه ويل؟

_ويل يې چې دلته د حکومت پر ضد خلک راټول شوي، خو څه يې ونه موندل، بېرته لاړل.

ميرويس خان سره سا وايسته، ورو يې وويل:

_د دوهمې جرگې د جوړېدو کار څنگه شو؟!

* * *

ژېړې پانې ورغړېدې، نرۍ بربوکی راغله، پر آس سپور مول وهلي سړي خپلو سترگو ته لاس ونيو، دوره د کلي په مينځ کې د پراته ډېران پر سر راوگرځېده، ډېران ته نږدې يې د ډنډ په خوسا اوبو کې سپکه وخته.

سړی له آسه کښته شو. مول يې خلاص کړ، له کلا گڼ کسان راووتل، سړي ته يې غېږ ورکړه، يوه بوډا وويل:

_ميرويس خانه! لاره خو دې غلطه نه کړه!

ميرويس خان وخنډل:

_ نه حاجي بابڪه! مانجي ته ڇو واري پخوا هم راغلی وم.

يو ڇوان راغی، آس يي د ڪلا تر مخ ولارو ڪتار غواوو ته نڀڌي وتاره.

ميرويس خان وويل:

_ آس وري دی! له سهاره راهيسي يي ڙامي نه دي خوڇڻلي!

بودا وويل:

_ غم يي مه ڪوه، په اوربشو به يي مور ڪو.

ڊله ڪلا ته ننوته. لمر ته ڪتار ڪوتي ولاري وي، د ڪوتي تر مخ چوتره له لمر وهلو سره بخونو انگورو
ڊڪه وه.

ميرويس خان وويل:

_ حاجي بابڪه! وامي وربڊل چي دلته په مانجه ڪي انگورو مرض ڪري و.

بودا وويل:

_ هو! خونده يې نه وه، له درېيو زرو ټاكونو مو يواځې همدا ممېزو ته واچول.

ټول برج ته وختل، په وره کوټه کې سور ليکې ليکې تېر هوار و. څنډو ته يې رنگارنگ توشکې
بنکاېدلې.

ميرويس خان سره سا وايسته:

_ بابکه! دې کوټې د اصفهان بالاحصار را په زړه کېر.

کېناست. پيالي وکړپېدې، توره چاچوشه راغله، په خټين لوبني کې نيمه مميز شوي انگور پراته ول.

ميرويس خان وويل:

_ د جرگې له پاره څوک راغلي دي؟

بودا بالبنټ ته ډډه ووهله. ويې ويل:

_ هو! د ملک حبيب الله کوته ډکه ده. بس! يواځې د هزاره وو مشران يو څه وځنډېدل. نه وو ملامت، لاره ليري وه. ايله پروون را ورسېدل.

ميرويس خان د چايو پياله ور پورته کړه.

بودا وويل:

_ سيدال خان ناصري، بابو جان بابي، مياجي بهادر خان. ...

بودم غلی شو، خپل تندي ته يې څپېره ورکړه، ويې ويل:

_ اوف! څه بلا يې بولي! گل خان بابې.

وره ته نردي ناست ځوان ته يې وکتل، ويې ويل:

_ بچيه! ماغزه مي سم کار نه کوي، له ما يې د نورو نومونه هېر شول.

ناست ځوان وويل:

_ يوسف خان، عزيزخان نورزی، نورخان بربڅ، نصر و خان الکوزی، يونس خان کاکړ. ...

ميرويس خان له چايو غورپ وڪر، ويي ويل:

_ هغه زما وراره، محمد خان او ملگري يي را رسېدلي دي؟

خوان وويل:

_ هو!

بودا وويل:

_ ميرويس خانه! وخت خراب دي، ولي دي دومره لاره يواځي را ووهله؟

ميرويس خان وويل:

_ بابڪه! وراره مي ڊپر راته ٽينگ و، ويل يي چي له مور سره يو ځاي لار شه، خو د گرگين جاسوسان ڊپر دي. بنه مي وگنله چي د سهار په خره کي يواځي له کوره راووخم.

بودا سر وخواوه:

_ سم وايي زويه! سم وايي.

غلی شو، یو دم یې وویل:

_ هاغه ملک قاسم څه بد کړي و! وراره دې کیسه راته وکړه. سم اصول داره سړی و. شک می هم نه پرې راته چې د پرديو جاسوس به وي.

میرویس خان سره سا وایسته:

_ بابکه! د انسان پېژندل سخته ده. د بدو ورځو یار مو گانه، خو خیانت یې وکړ، اوس د ولس له ویرې په جنگي کلا کې اوسي.

بودا توخي واخیست. په زحمت یې وویل:

_ ستړی به یې، له ډوډی او لمانځه وروسته یوه سترگه خوب وکه. د جرگې ځای مو د ملک حبیب الله کوټه ټاکلي ده. بېگاته به له خیره هلته ورځو.

* * *

د بالبنسټ پر سر ایښي قرآن شریف ته لاسونه ور وغځېدل، ټولو په یوه خوله لورې وکړه چې د وطن ازادي ته به ژمن وي.

هر يو بېرته په خپل ځای کېناست.

ميرويس خان وويل:

_ اوس بايد د جگړې په اړه خبرې وکو.

سيدال خان ناصري وويل:

_ پر جنګي کلا مستقيمه حمله مو له پښو غورځوي. پر دېوالونو ولاړ څلوېښت توپونه وړه خبره نه ده.
مور...

نور خان بربېخ په خبره کې ور ولوېد:

_ لومړی به له ارګه (جنګي کلا) د باندې پر نورو پوځي کلاوو بربېد وکړو.

يوسف خان غاړه صافه کړه!

_ خال خال، حملي گټه نه لري! د گرگين ټول زور جنګي کلا ده. د جنګي کلا نيول، د شپږو نورو کلاوو
د سقوط مانا ورکوي.

خبرې ډېرې شوي، نوبت له واکه ووت، هر يوه خپله خبره کوله...

ميرويس خان غلی و.

شېبه وروسته ټول په يوه خوله شول، ويل يې چې تلفات منو، خو پر جنګي کلا له حملې څخه نه تېرېږو.

سيدال خان ناصري، ميرويس خان ته وکتل:

_خانه! غلی يې!

ميرويس خان د چايو غورپ وګر، ورو يې وويل:

_پر جنګي کلا مې د حملې پر هر اړخ فکر وګر، د خپلو جنګياليو له ډوبېدا پرته مې څه ونه موندل.

د کوټې له کونجه يو غر راغی!

_زرور اوسه! نر پسه د قربانۍ له پاره دی.

نصروخان الکوزي وويل:

_د ميرويس خان خبره سمه ده. ټول قرباني ته تيار يو، خو څومره قرباني!!!

ملک حبيب الله وويل:

_ودي وژل شو، خو چې منطق ولري، پر جنگي کلا مستقيمه حمله بي نتيجي ده.

ميرويس خان وويل:

_جگړه بي تلفاتو نه وي، خو بايد فکر وکو، کم تلفات او برياليتوب.

عزيز خان نورزي وويل:

_سخته ده، گرگين له ټوپکو او توپونو سره په جنگي کلا کې راته ناست دی، مور منډه پرې ور اخلو، تلفات به خامخا ډېر وي.

ټول غلي شول.

ميرويس خان وويل:

_يو څه وخت راکړئ.

د باندې ووت. سپورمې په ورېځو کې پټه وه. له غونډیو د لېوانو انگولا راتله.

کېناست، ولي يې له دېوال سره ولگول.

بودم ولاړ شو، د کوتې په وره کې ودرېد، سترگې يې وځلېدې، په خوند يې وويل:

_ له گرگین سره له بڼاره د باندې جگړه کوو.

ورمېړونه کاره شول، د ناستو کسانو سترگې رږې راوختې.

پوه وويل:

_ گرگین دومره کم عقل نه دی چې جگړې ته له پخو دېوالونو را ووځي.

میرویس خان وويل:

_ پوهېرم! ځکه نو مور له هوبڼیاري کار اخلو.

_ څنگه؟

میرویس خان کپناست، ویی ویل:

زما خبری واورئ!

لسمه برخه

* * *

د جنگي کلا دروازه خلاصه شوه، پر دوو آسانو پسي ترلي سر پتي گادی ودرېده، گادیوان کبنته شو، کاره گامونه یې واخیستل، لاس یې پر دېوال ولگاوه، ولوېد.

عسکرو وړ منده کړه، پرمخي لوېدلی گادیوان یې ستوني سنگ راواراوه. تر اوږې یې مات شوی غشی راوتلی و.

یوه عسکر چیغه کړه!

نورو وړ وکتل، عسکر د گادی خلاصې پلي ته ولاړ و، گادی له مړو ډکه وه.

د تپي عسکر ځگیرووی وخوت، په زحمت یې د خپل سره کوټ جیب ته لاس کړ، په وینو لړلی کاغذ یې را وایست. ورو یې وویل:

_ دا کاغذ اعليحضرت ته ور ورسوی!

پوه عسکر کاغذ ور واخيست، د نارنج ماڻی ته يي منڊه ور واخيسته، پر زينو وخت. د لوی سالون دروازه يي خلاصه کړه.

د گرگين له خولي لاري باد شوي:

_ احمقه! نه ويني چي جلسه لرو.

عسکر په ماته خوله وويل:

_ صېب! صېب! ستا اوښی او د هغه ملگري يي وژلي دي.

په سالون کي ناست قوماندانان ودرېدل، د ټولو سترگي رډي راختلي وي.

گرگين چيغه کړه!

_ څه چتياوت وايي؟

عسکر په خواره خوله وویل:

_د کلا په مینځ کې گادی ودرېده، له مېرو ډکه ده.

مخکې ورغی، گرگین ته یې کاغذ ونيو، ویې ویل:

_یواځې گادیوان ژوندی پاتې دی!

گرگین په بیره کاغذ ور واخیست، رنگ یې سور شو، سترگی یې رډې راوختې، چیغه یې کره!

_اه! نو دومره زړه!

ولایو کسانو یو بل ته وکتل.

یوه کاغذ ور واخیست. شونډې یې وخوځېدې:

((گرگین خانه! که روغې پینې غواړې، نو له دې وروسته بلوڅو ته په مالیه پسې مه راځه.))!

گرگین چیغه کره!

_ گادیوان راولی!

عسکر په بیره له سالونه ووت.

د گرگین له خولې لارې باد شوی:

_ د بلوڅو سیمې ته چا کسان لیرلي وو؟

یو ډنگر سړی را مخته شو، په رپرډېلي ږغ یې وویل:

_ صېب! ما!

_ څو کسان وو؟

_ څه؟

گرگین چيغه کړه!

_ نه اورې! بلوڅو ته دې په مالیه پسې څو کسان لیرلي وو؟!!

_ صېب! سنا اوښي مي نه لپره، په خپله يي ويل. ...

گرگين چيغه كړه!

_ احمقه! خو كسان؟

_ صېب! پنځوس عسکر او پنځلس گادي!

گادېوان راغی، له اوږې يي تازه وینه بهېدله.

گرگين وويل:

_ نور ملگري دي څه شول؟

د گادېوان سر وځړېد:

_ صېب! تول يي ووژل.

گرگين لار، پر څوکی کېناست.

گادپوان وويل:

_صېب! کاکړو ته د ماليې له پاره لېږل شوي درې څلوېښت پوځيان هم وژل شوي دي، کاکړو هم په يوه خوله د ماليې له ورکړې انکار کړی.

کړنگ شو، جام ورغړېد، د گرگين سوک د لرگي د مېز له نړيو درو ووت.

چيغه يې کړه!

_لښکر تيار کړئ!

* * *

گرگين پر يوه لوره ولاړ و، ده د جنګي کلا په ارت ميدان کې څو زره منظمو پوځيانو ته خبرې کولې
...

غړېدا يې تونده وه، د بلوڅو او کاکړو چرګي او څاروي يې هم د رحم وړ نه گنل. ده هغو پوځيانو ته د انعامونو ژمنه ورکړه چې ډېر سرونه پرې کړي.

گرگين اوږدې خبرې وکړې، ټوله غړېدا يې د وينو او انتقام په اړه وه.

وروسته يې مهم جنگي قوماندانان را ټول کړل، پر مېز يې د بلوڅو او کاکړو د سيمو نخشه وغورځوله. د
حملې لوري يې وټاکل...

سالون ته د ميرويس خان په ورتگ يې نخشه ټوله کړه. ميرويس خان غلی ودرېد.

گرگين وويل:

__جگړې ته دې څومره کسان تيار کړل؟

ميرويس خان وخنډل:

__يو هم نه!

د گرگين سترگې رډې راوختې!

__بيا نو مه وايه چې صفوي دربار ته صادق يې.

ميرويس خان ټولې شوې نخشې ته وکتل، ويې ويل:

_ صداقت له باور سره ترلی دی.

د گرگین پر تنده خولي راغلي. نخشه يې بېرته پرانيسته. پر تورو نينو يې گوته کېنوده، ويې ويل:

_ د دې غونډيو وړ هاخوا د بلوڅو څو لوی کلي پراته دي. حمله له همدې ځايه پيلوو، وروسته نورو کليو ته ورځو... بيا د کاکړو وار دی.

ميرويس خان وويل:

_ د حملي له پاره مو څومره لښکر برابر کړی ؟

_ دوه زره پلي پوځيان، زر سپاره ، لس توپونه او يوسلو اويا جنگي بگي.

ميرويس خان نخشي ته وکتل، ويې ويل:

_ د بلوڅو او کاکړو ماتې دومره اسانه خبره نه ده. تر دې کليو وړ هاخوا مالداره بلوڅ پراته دي، ان بنځي يې هم په توپک پوهېږي.

غلی شو.

گرگین وویل:

_نو ته په څه درد خورې!

میرویس خان وویل:

_ما څلور زره جنگیالی تیار کړي دي، خو نیمایي یې توپک نه لري. که د توپکو مرسته راسره وکړې، بریالي به یوو.

گرگین په خبره کې ور ولوېد:

_د توپکو خبره مه راته کوه.

_نو بیا خپل پوځیان ډېر که!

گرگین په حیرانۍ ورته وکتل.

میرویس خان وویل:

_د پوځیانو شمېره دې شپږو زرو ته ورسوه، توپونه هم باید تر دېرشو کم نه وي.

یوه قوماندان وویل:

_ خو مور جنګي کلا یواځي نه شو پرېښودلای!

میرویس خان وویل:

_ جنګي کلا یواځي نه ده، نیمایي پوځیان پکې پاتې کېږي. شپږ نورې کلاوې هم له عسکرو پکې دي.

گرګین لار، پر څوکی کېناست.

میرویس خان وویل:

_ زه دا خلک پېژنم، بلوڅ او کاکړ غښتلي جنګیالي لري، ماتې به دې صفوي حکومت ته بي اعتباره کړي.

گرګین خپل سر په دواړو لاسونو کې ونيو، یوه شېبه غلی و، وروسته یې سر پورته کړ:

_ شل توپونه او شپږ زره پوځیان تیار کړی.

غلی شو، ویی ویل:

_ میرویس خانه! خیل کسان راتول که، د هفتی په پیل کې حرکت کوو.

میرویس خان وویل:

_ درې زره کسان تیار دي، د نورو غم مې هم خوړلی، ځینې قبیلې په لاره کې پرته دي، بس له دې خوا پرې ورځم، جنگیالی به یې تیار وي.

گرکین جام پر سر وراوه، ویی ویل:

_ نو له مور سره ملگرتیا نه کوي!

میرویس خان وخنډل:

_ غم مه کوه! غونډیو ته به په یوه ورځ ور رسېږو.

* * *

ميرويس خان ماسپنين له جنگي کلا ووت، په هماغه مازديگر يې د بلوڅو او کاکړ و مشرانو ته دوه تکره سپاره ور ولېږل چې د گرگين د پوځ له شمېر، امکاناتو، د تگ له لارې... او د حملې له ځايه يې خبر کړي.

په دوهمه ورځ يې د ځينو قبيلو له مشرانو سره خبرې وکړې، ميرويس خان خوشاله و، تر دې ځايه يې خپله نخشه بريالۍ گڼله، له جنگي کلا يې د گرگين نيمايي پوځ او شل توپونه ايستلي ول.

وروسته يې په پاتې نخشه خبرې وکړې.

* * *

تور لوگي تر غونډيو پورته ولاړ ول. ميرويس خان آس ته پونده ورکړه، د غونډۍ سرته وخوت، لاندي په لمنو کې پراته کلي په تورو لوگيو کې پټ ول.

کله کله به د يوه توپ له خولې سره غورنجه را ووته.

ميرويس خان بېرته شاته وگرځېد، پر غونډۍ کښته شو، د خپلو زرگونو کسانو مخې ته ودرېد. په لور غږ يې وويل:

_همدلته اړوئ!

سیدال خان ناصري مخکي ورغی، سترگی یې له اوبنکو ډکې وې.

میرویس خان وخنډل:

_مه وارخطا کپړه! تشو کورونو ته یې توپونه نیولې دي.

سیدال خان وویل:

_وخت یې نه دی؟

_نه!

سیدال خان آس ته پونده ورکړه، دلبنکر تر سره لار، بېرته راوگرځېد، پر لوره ودرېد، چیغه یې کړه!

_خیمې ودریئ!

وخت ووت، میدان رنگارنگ خیمو ونیو.

میرویس خان وویل:

_ راءُ!

سيدال خان آس ته چوڪه ورڪره، دواړه پرغونډی وختل، لاندې د سوځېدلو باروتو بوی ته. پر غونډی کښته شول، د گرگين ځينو پوځيانو خيمي وهلي. نور د ټوپکو په پاكولو بوخت وو، ځيني يوي بلي خواته گرځېدل. كله كله به يو نيم آس وشنېدل.

ميرويس خان يوي لويي خيمي ته ور ننوت. گرگين پر څوکی ناست و، مخي ته يي نخشه پرته وه.

گرگين سر پورته کړ، سترگي يي سرې وې، په غوسه يي وويل:

_ په کليو کې هېڅوک نه وو، چا خبر ورکړی! ان خپل څاروي يي هم ايستلي دي.

ميرويس خان پر څوکی کښاست، وپي ويل:

_ ته بايد زموږ تر راتگه ماتله شوی وای.

گرگين وويل:

_ طاقت نه راته!

میرویس خان و خندل:

_ او تشو کورونو ته دې توپونه و نیول.

گرگین په خبره کې ور ولوېد:

_ ما قسم کړی، د بلوڅو او کاکړو یو دېوال به هم روغ رانه پاتې نه شي.

غلی شو، ویې ویل:

_ جنگیالی دې چېرته دي؟

_ تر غونډیو ور هاخوا!

_ غواړم چې ویې وینم.

گرگین له خیمې ووت. پر آس یې پینه واړوله، له میرویس خان او سیدال خان سره پر غونډۍ وخوت. لاندې سلگونه رنګارنګ خیمې ولاړې وې.

گرگین بڼې لور ته ګوته و نیوله، لیرې د غره په لمنه کې ګڼې ژبړې او سرې ونې ښکارېدلې.

ويي ويل:

_ سبا د همدې کليو وار دی.

ميرويس خان وخنډل:

_ نو دا حملي به مياشتي وخت ونيسي.

گرگين په حيراني ورته وکتل.

ميرويس خان وويل:

_ پوهېږې چې کاکړ او بلوخ دواړه منظم لښکر نه لري چې په يوه ځای يې ور سره مالومه کړو. د دوی جنگيالي په ورو ډلو وېشل شوي دي، دا ډلې په ځينو کليو کې پټې دي، شايد ځای ځای د ترپ او خرپ جگړه وکړي، په دوی پسې به زموږ د زرگونو کسانو يو ځايي ورتگ د وخت ضايع کېدل وي.

گرگين وويل:

_ نو څه وايي؟

_ڪه زما مني لڻسڪر نيم ڪه، نيمايي يي ڪاڪرو ته ولڀره، پاڻي به د بلوڻو سيمي جارو ڪري. هسي مو هم شمڀر ڊپر دي، د ترپ او خرپ پر جگري غبنتلي يو. په ڪم وخت ڪي به دواڙه قبيلي له پينو وغورڻو.

گرگين غلي و، ده د آس د يال په مرو وڀنتو ڪي گوتي تڀرولي.

يودم يي سر پورته ڪر، ويي ويل:

_خبره دي په فڪر ڪولو ارزي.

ميرويس خان د غره په لمنو ڪي لرو پرتو ڪليو ته گوته ونيوله، ويي ويل:

_دا ځل به يي زه ورسره مالومه ڪرم!

گرگين غلي و.

ميرويس خان وويل:

_غم مه ڪوه! اوس زما وار دي چي صفوي حڪومت ته خپل صداقت ور وڀنيم. سبا نه، بل سبا به په هماغه ڪليو ڪي زما مڀلمستيا وڃوري.

گرگين آس ته پونده ورکړه، پر غونډۍ کښته شو.

ميرويس خان خپل لښکر ته ور وگرځېد، خيمي ته ننوت، د بلوڅو نويو راغلو مشرانو ته يې غږ وکړه، کښاست، ويي ويل:

_ خو جنگيالي مو تيار کړي دي؟

يوه په ونه دنگ بلوڅ وويل:

_ دوه زره.

ميرويس خان وويل:

_ سمه ده، اوس شپږ زره کسان لرو، خو که گرگين خپل لښکر نيمايي کړ، نو دې تعداد ته هم ضرورت نشته.

وروسته يې خپل وراره محمد خان راوغوښت، ورته ويي ويل چې غونډۍ ته وخېژي او په پټه د گرگين پوځ وڅاري.

محمد خان مازديگر بڀرته راغي، خپل تره ته يي وويل چي گرگين خپل نيمائي پوڄ جنوب لور ته ولڀره.

د ميرويس خان سترگي وڄلڀڀي، د لښڪر د تيارڀڀو امر يي وڪر، ڄو زره جنگيالي په شپه ڪي، د غره په لمنو ڪي پرتو ڪليوته روان شول.

* * *

ميرويس خان يوي لوري ته وخت، لمر و، له خرو ڪورونو تور لوگي پورته ڪڀدل.

وري ڊبري ور غڙڀڀي، ميرويس خان ور وڪتل، سيدال خان پورته را خوت.

ميرويس خان پر يوه لويه تيره ڪڀناست، سيدال خان وخنڊل:

_ڄنگه! ڄوڪ به وايي چي دلته جگره نه ده تڀره شوي.

غلي شو، د ميرويس خان تر ڄنگ ڪڀناست، په سوڄڀلي سا يي وويل:

_ڄو ڪادانو ته مو اور ورته ڪر، وينې يي، د پروڙي لوگي تر ڊبرو وي.

غلي شو، ليري يي گوته ونيوله، ويي ويل:

_ تر هاغه چنارانو ور هاخوا غوته لوگي بيا د وچو پاڻو دي.

ميرويس خان وويل:

_ گرگين ته مو ڏوڪ ور ولبيره؟

_ هو، د گرمي مېلمستيا ته مو را وغوبنت.

ميرويس خان سور اسويلى وايست:

_ خو زما زره دربيري، گرگين دومره ڪم عقل نه دي چي د ڏو زرو ڪادانو په سوڏپو دي غلط شي.

دومره خوبه وايي چي جگره بي مرو نه وي.

سيدال خان وځندل:

_ خو دا ستا نخشه وه، ودي ويل چي گرگين بايد له لري دا لوگي وويني.

ميرويس خان ودرېد، سره سا بي وايسته:

_ ڪه مري نه لرو، اسيران خو تيارولي شو.

سیدال خان په حیرانی ورته وکتل.

میرویس خان وویل:

_ د یو څو خپلو بلوڅو ملگرو لاسونه ور وتړئ!

گام یې واخیست، خو بېرته ودرېد، ویې ویل:

_ هاغه ځای ویني؟

سیدال خان خپل لاس پر تندي کېښود، سترگوته یې سیوری جوړ کړ، ویې ویل:

_ لاندې د توت زړې ونې یادوي؟

هو، هماغه ځای دښتې ته نږدې او له کلیو لیرې دی، شاوخوا تکره نښه وپشتونکي پټ که!

یوولسمه برخه

* * *

ميرويس خان دڻڻي ته وڪتل، لري د تت سيوري غوندي تڪه توره را روانه غوته ڀنڪار ٻڌله.

ميرويس خان د سره انگار پر سر پيپلي پسه ته ور وگرڇڻڊ، د پسه ورون ته يي چاقو ونيو، وره توتيه يي تري ٻيله ڪره، په ڊڪه خوله يي وويل:

_ هر ڇه سم دي؟

يوه چاغ بلوڇ وويل:

_ نه پوهيڙم! دوولس پسونه مو اور ته نيولي دي.

ميرويس خان وويل:

_ بس دي، گرگين خو به هم ڊوڊي ته سلامت لڻنڪر نه راولي!

لاڙ، د توت سيوري ته له خيلو قوماندانو سره ڪڀناست.

ويي ويل:

_توپانچې مو ډکې دي؟

يوه ځواب ورکړ!

_هو، مخکې مو باروت او غټه چره ور واچوله!

سيدال خان وويل:

_پنځه سوه نښه ويشتونکې همدلته دي، نور جنگيالي په شاوخوا ونو او لويو بوټو کې پټ شوي.

ميرويس خان دښتې ته وکتل. تور آسونه را روان ول.

ويي ويل:

_د حملي له پاره بيره مه کوئ! د گرگين لښکر ستړی دی، خيمي وهي، له ډوډۍ وروسته به يې نيم جنگيالي ویده وي.

د گرگين لښکر ودرېد، د ميرويس خان تندۍ تريو شو:

_ ليري يې وارول، فکر نه کوم چې د توپک گولی ور ورسپري.

په بېره ودرېد، ويې ويل:

_ له ما سره راجئ!

پر آس سپور شو، دولس، ديارلس کسان ورپسې ول. دبنتي ته ورغلل.

گرگين مخکې راغی، ميرويس خان ته يې کلکه غېږ ورکړه، په خندا يې وويل:

_ لوگي مې وليدل، پوهېرم، د ياغيانو بېخ دې ور ايستلی دی، خو لا هم ډېر کورونه روغ ښکاري.

ميرويس خان وخنډل.

گرگين وويل:

_ دښمن څومره تلفات لري؟

_ سل کسان.

د گرگين بربٽونه وڃرڻ.

ميرويس خان وڃندل:

_نور تڻتڻڻي دي، هغوي چي جگره ڪوله يا مو ووڙل او يا مو ڙوندي ونيول.

د گرگين سترگي وڃي:

_بيا هم بنه ده.

يودم بي چيغه ڪره!

_پسي ورڃو. يو وڙنو، نه بي پرڀرو.

ميرويس خان شاوخوا وڪتل، وي وي:

_دا ڇا مناسب نه راته بنڪاري، لڻڪر ته دي ووايه چي مڃي لار شي، ڪه درپيو زرو ڪسانو ته ڀوڏي

نه شو ورڪولاي، اوبه خو به نردي وي.

گرگين وڃندل:

_خو تا د مېلمستيا خبره کړې وه.

_اوس هم نه يم پېنېمانه، تر هاغه ونو لاندې مې ترتيبات نيولي دي، خو يواځې درېيو سوو کسانو ته ډوډۍ ورکولای شم.

گرگين په خبره کې ور ولوېد:

_خو غواړم چې اول د دېنمن پرې شوي سرونه ووينم.

ميرويس خان وويل:

_وبه يې ويني، خو د خولې خوند مه خرابوه! اول ډوډۍ وخوره.

ټول پر آسونو سپاره شول، حرکت يې وکړ، شپېه وروسته د ټوت زرو ونو ته نږدې د روانو اوبو پر غاړه ودرېدل.

گرگين درې سوه کسان بېل کړل، له ميرويس خان سره پورته وخوت. ټول تر زرو ټوتانو لاندې پر هوارو شويو ليځيو کېناستل.

گرگين شاوخوا وکتل، ويې ويل:

_ جگره خو بي پرې شويو اندامونو نه وي.

سيدال خان نصري وويل:

_ صېب! جگره پورته په کليو کې شوې ده، اوس هم د بلوڅو سرونه پراته دي.

گرگين پزه کش کړه، په خوند يې وويل:

_ د کباب بوی نور هم وړی کړم، خو اول اسيران راولئ.

ميرويس خان يوه پوځي ته اشاره وکړه، شېبه وروسته گڼ لاس ترلي کسان راوستل شول.

گرگين ودرېد، کتار ولاړو لاس ترلو کسانو ته ورغی، ټنډه يې تروه شوه:

_ بڼه نو! تاسو د صفوي حکومت د ماليې مامورين ووژل!

بودم يې يو لاس ترلی ځوان تر ځنو ونيو، چيغه يې کړه!

_ احمقہ! اور ته دي اچوم.

د حوان ڙامي ته يي سوڪ ورڪم، د حوان ورمپر ڪور شو، له خولي يي وينو داره وڪره. ولوڀد.

ميرويس خان منڊه ور واخيسته، تر گرگين يي غبرگ لاسونه را وگرخول، ويي ويل:

_ مه ڪوه! زه يي خپله وڙنم، خو اوس يي وخت نه دي، ڊوڊي تياره ده.

گرگين پر خپل حاي ڪناست، يودم يي توپانچه را وايسته، ٽڪ شو، لاس ترلي بلوخ لاندې ور غرڀد.

د گرگين له خولي لاري باد شوي!

_ ٽول اسيران ووڙني!

د گرگين پوڄيانو له خپلو اوڀرو توپڪونه ڪنٽه ڪرل.

ميرويس خان چيغه ڪره!

_ حمله!

له نږدې ونو او ډبرو سپینې لوڅرې را ووتې، ډزې شوې، د گرگین څو عسکر ولوېدل.

میرویس خان خپله توپانچه گرگین ته ونيوله، خو د گرگین مخې ته د هغه یوه عسکر ځان واچاوه، تر خولې یې تېره کوه را ووته، لاندې ولوېد.

گرگین منډه واخیسته، څرر شو، غشی یې تر غاړې ووت.

د گرگین درې سوه عسکر یو په بل پسې ولوېدل، میدان د سوځېدلو باروتو بوی ونيو.

میرویس خان ورمېر کور کړ، د گرگین گڼ سپاره په چټکۍ سره را روان ول.

د توپکو نلۍ ور واوښتې. آسونه وشنېدل، د گرگین څو عسکر یو په بل پسې ولوېدل.

درب شو، د توت د ونو لوی بناخونه را ولوېدل.

میرویس خان چيغه کړه!

__توپچیان په نښه کړی.

له دوهم درب سره له ځمکې پورته شو، پر ونه ورغی، اوزه یې د ونې له تنې سره ولگېده، ولوېد، سترگو ته یې دوره ودرېده.

ویې توخل، خپلې توپانچې ته ور وښویېد. نږدې چیغې یې واورېدې، یوه ډله جنگیالیو د گرگین د لښکر خواته منډې ور وهلې!

میرویس خان چیغه کړه!

په خپلو ځایونو کې پرېوځي.

درب شو، د توپ گولی د جنگیالیو په مینځ کې ولگېده، په ونه کې څرررررا شوه، له ژپرو پانو سره سرې غوښې راولوېدې.

یو غوڅ شوی لاس ور باندي راغی، څنگ ته ولوېد، سره بوټی لا پورته پورته غورځېده.

میرویس خان یوه توپک ته ور وښویېد. د سره رنگ اغوستي کوټ سپور یې په نښه کړ، سپور له آسه ولوېد.

وږېد، د گرگین توپانچه یې ور واخیسته، منډه یې کړه، څغ شو، له ډبرې سوکې باد شول.

میرویس خان چیغه کړه!

_ له همدې لورو يې په نښه کړی.

توپانجه يې د گرگين يوه پوځي ته ونيوله، ماشه يې کش کړه، تشه وه. بېرته شا ته وښويېد. توپک يې را واخيست، توت ته ودرېد. ليرې توپچي يې په نښه کړ، دوره راغله، پر سترگو يې لستونۍ تېر کړ، بېرته يې سترگه پټه کړه، دز شو، توپچي ولوېد.

په بېره يې توپک پک کړ، مخامخ را روان پوځي ته يې ونيو، ونه لگېد، پوځي را ورسېد، له آسه يې پر ميرويس خان ور توپ کړل، دواړه لاندې ور غرېدل، پوځي يې پر ټټر کېناست، ميرويس خان د هغه لاس ونيو، د تېره خنجر څوکه يې تر سترگو پورته ولاړه وه.

پوځي د خپل بدن ټول زور پر خپل مټ واچاوه، د چارې څوکه د ميرويس خان پر ټنډه ولگېده، پر ښۍ سترگه يې وینه راغله.

بودم د پوځي لاس مړ شو، د ميرويس خان پر ټټر ولوېد، ميرويس خان پورې واهه، د پوځي تر وليو نيزه ختلي وه.

چيغې شوي، د ميرويس خان جنگيالي له مورچو را ووتل. مخامخ د گرگين پر لښکر ورغل.

د گرگين پوځيانو د دښتې خواته مندې وهلي. يو- يو لوېده.

شبهه وروسته چويه چوپتيا شوه، دنبته له سرو کوتونو ڊکه وه.

ميرويس خان له خپل پٽکي ريتاره واپسته، تندي يي پرې وتاره. ورغي. آسونه او انسانان پراته ول، له
خينو خيمو سرې لمبي پورته کډلي. . . .

اوبو ته ور وگرځېد، کښاست، لپه يي ڊکه کړه، سيوري ورباندې راغلل، د خوشالي ناره يي واورېده:

_ خان صېب! بريالي شوو.

ميرويس خان ور وکتل، سيدال خان او څو نور جنګي قوماندان ولاړ ول. ميرويس خان خپل مخ ته اوبه
ور واچولي، لستونۍ يي پرې تېر کړ.

سيدال خان وويل:

_ د تندي وينه دي لا نه ده درېډلي.

ميرويس خان ودرېد، شاوخوا يي وکتل، له ولاړو ژېرو بوتو په وينو لږلي پښي راوتلي وي.

ويي ويل:

_خومره تلفات لرو؟

سیدال خان وویل:

_نه پوهېږم! خو، اوو، اتو سووو ته رسېږي.

میرویس خان سره سا وایسته، له پورته سپکې سپورې راغلي، میرویس خان ور وکتل، دوو کسانو د گرگین مری له پینو نیولی و، په تیرو کې یې کشاوه.

میرویس خان وویل:

_ورته ووايست چې د مرو بي احترامی بڼه نه ده.

یو کس ورغی، له دوو کسانو سره ودرېد، خو هغوی پورې واهه. بېرته یې د گرگین مری تر پینو ونيو، کش یې کړ، د گرگین سلامتته پایخه راوخته.

میرویس خان گړندي گامونه واخیستل، د یوه ژامې ته یې سوک ورکړ، ولوېد. میرویس خان چیغه کړه!

_په مور کې د مرو سپکاوی نشته.

لوږدلی سړی ودرېد، په وینو سرې لارې یې تو کړې، سترګې یې ردې راوختې:

_خو ده زما ورور را زندی کړ!

میرویس خان وویل:

_سمه ده، سزا یې ولیده، بس، نور څه پرې کوی!

سړی روان شو.

میرویس خان کښاست. گرګین ته یې وکتل، د گرګین سترګې سپینې راختلې وې، له غاړې یې تازه وینه راتله.

ولاړ شو، په خاورو کې پروت څادر یې را واخیست، د گرګین پر لوڅ ورون یې واچاوه. دښتې ته یې وکتل، د مړو پر سر تپوسان ګرځېدل.

ویې ویل:

_د گرګین عسکرو ته قبرونه وکښدئ!

يو ڀرڻ ڀي واور ٻڌ:

_ صڀب! سخته ده، دوه، دري زره ڪسان دي.

ميرويس خان وويل:

_ دا سمه ده چي دبنمن دي، خو انسانيت ڀي هم ويلي، لوانو او ٽپوسانو ته ڀي نه پرڀڙدم.

غلي شو، سره سا ڀي واپسته:

_ د خپلو ڪسانو مري بايد د هغوي ڪورنيو ته وسپارو.

سيدال خان وويل:

_ صڀب! نه ڪيري! د اوو، اتو سووو جنازو انتقال اسانه خبره نه ده.

ميرويس خان په خبره ڪي ور ولوڀڊ:

_ نو دلته ڀي ٽپوسانو ته پرڀڙدي؟

سیدال خان وویل:

_گوره! مور بیره لرو، د گرگین په زرگونو عسکر لا په جنگي کلا او نورو کلاوو کې پاتې دي، که د خپل مشر له مړینې خبر شي، ښار ته به اور وړ واچوي. مور باید د دوی تر خبرېدو مخکې پر جنگي کلا حمله وړ وړو.

میرویس خان وویل:

_د گرگین درې زره کسان کاکړو ته ورغلل، زر نښه ویشتونکي سپاره د کاکړو د مرستې له پاره وړ ولېږئ.

یوه له رنگه تور سړي وویل:

_صېب! کاکړ په خپله په زرگونو غښتلي ځوانان لري، مخکې خبر ول، جگړې ته تیار دي.

میرویس خان وویل:

_زما خبره ومنئ! همدا اوس زر غښتلي ځوانان تیار کئ!

له رنگه تور سړي وویل:

په سترگو!

روان شو.

میرویس خان پر یوه هواره تیره کښاست. ویی ویل:

پر جنگي کلا حمله اسانه خبره نه ده!

یوه چاغ سړي وویل:

پو خو دا د وېرې خبرې بڼې نه راباندې لگېږي، مور خو څه ټکري نه پر سر وو، غیرت مو ټولو ته مالوم دی، مخامخ پي ورځو، هر څه چې خدای پېښ کړل.

میرویس خان چيغه کړه!

د خدای روی ومني، همدې لویو لویو باتو غرق کړو، بس دی نور، همدا صفویان سل کاله پاچاهي درباندي کوي. یواځې غیرت مهمه نه ده، عقل یې هم ویلی. پوهېږم چې د جنگي کلا نیول مهم کار دی، خو په کمو تلفاتو.

غلی شو. دښتې ته يې وکتل، يوه جنگيالي يې د گرگين د عسکر سور کوټ اغوستی و، اوسپنيزه خولی يې لمر ته ځلېدله. څو نورو کسانو ورته خندل.

د ميرويس خان سترگې وځلېدې، په بېره يې وويل:

_د گرگين د عسکرو زړې، خولی، روغ کوتونه او بېرغونه را ټول کړئ.

ولاړو کسانو په حيرانۍ ورته وکتل.

* * *

ميرويس خان په خاورو کې کښلو لیکو ته وکتل. ويې ويل:

_د جنگي کلا لمر ختو خوا ته بازار پروت دی. که له دې خوا حمله وکو، نو عام خلک تاواني کېږي، دلته بايد يو ډز هم ونه شي. شمال ته يې غر دی او جنوب ته يې څو کلي او کروندې پرتې دي.

غلی شو، خپلو قوماندانانو او د قبيلو مشرانو ته يې وکتل، د لښتې څوکه يې يو ځای کېښوده. ويې ويل:

_دا کلي تر نورو نژدې دی، د توپ گولی يې خوري. بايد له خلکو تش شي.

سر يي پورته ڪر:

_بابو جانه! دلته دلبنتي پر ڙي ڪتار وني ولاري دي، ته به ڄو تڪره نبنه ويشتونڪي درسره ڪري، په بل ڄه ڪار مه لري! بس د جگري له پيل ڪبو سره يواڄي د ڪلا پر دپالونو ولار توپچيان سر پورته ڪولو ته مه پرپردي!

غلي شو، ليڪو ته يي وڪتل، وي وييل:

_بهدارخانه! دا ڄاي ويني؟

په ونه لور ڄوان ور مخڪي شو، دلبنتي ڄوڪي ته يي وڪتل.

ميرويس خان وويل:

_دلته ڄه دي؟

_زري گندوالي!

ميرويس خان وويل:

_ ته به له درٻيو سوو جنگياليو سره په همدې ڪنڊوالو ڪي پٽڀري. له اول ڏڙ سره به ځانونه د ڪلا عمومي دروازي ته را رسوي.

پاتي شوه د جنگي ڪلا جنوبي برخه. دلته د انگورو باغونه دي، پاني به يي ڙڀري وي، خو ڪه احتياط وکو، سلگونه ڪسان پڪي پٽڀڙاي شي.

سيدال خان وويل:

_ خو دا خوا هواره ده، له ڪلا هم بنه ګلالی فاصله لري، جنگيالي مجبور دي چي پر ڪلا د حملي پر وخت له باغونو ور ووځي، تلفات به يي ڊڀر وي.

ميرويس خان وويل:

_ بله چاره لرو؟

ٽول غلي ول.

ملا پيرمحمد مياجي وويل:

_ دا خوا ماته پرڀڙدي! دوولس سوه ڪسان لرم، لومري به د توپچيانو غم وخورو.

میرویس خان وویل:

_دې خواته پنځه توپونه ولاړ ول، خو دوه یې گرگین پر بلوڅو او کاکړو د حملې له پاره را کښته کړل. که یې بل نه وي ور خپړولی، له درېیو توپونو سره چاره کېږي.

غلی شو، لښته یې ور واخیسته، ویې ویل:

_پاتې شوه د کلا لوېدیځ لور ته عمومي دروازه. دلته د پټېدو ځای نشته، له یو څو دېوالونو پرته یې ټوله مخه د ورغوي غونډې صافه ده. د لښکر ډېره برخه باید په همدې هوار میدان کې وجنگېږي، خو که مې فکر سم وخوت، تلفات به مو کم وي.

داوود خان هوتک وویل:

_د گرگین له لښکره څو توپونه را پاتې شول؟

سیدال خان وویل:

_گرگین له جنګي کلا شل توپونه را واپستل، خو اته یې کاکړو ته له تلونکي لښکر سره ولېږل. مور ته دوولس توپونه په لاس راغلل.

داوود خان هوتک په خبره کې ور ولوېد:

_ نو له دې توپونو استفاده نه شوی کولای؟

میرویس خان وخنډل:

_ د همدې توپونو په مت خو زړور یو. پوهېږې! څلور توپونه د جنګي کلا د عمومي دروازي پر سر ولاړ دي، شپږ نور هم په هغو برجونو کې اېښودل شوي چې د کلا تر مخ پرته میداني یې تر خولو لاندې ده. دا توپونه باید د توپونو په واسطه له مینځه لاړ شي.

غلی شو، د لیکو تر څنګ یې یوه بله لیکه وایسته، ویې ویل:

_ دلته د اوبو څا ده. که زموږ له نخشي سره سم، د کلا ساتونکو دروازه راته خلاصه کړه او تر دې ځایه ور ورسېدو، نو بیا د جګړې گټل اسانه دي، د کلا د توپونو خولي دومره نه شي را تېټېدای چې دا ځای وولي.

بابو جان وویل:

_ نو څه ته ماته یو! نه پرې ورځو؟

میرویس خان وویل:

_ تر اوسه لا وخت شته.

_ خو لڻڪر په جوش ڪي ڏي، ٽول حملي ته تيار ڏي، له دوو ورڇو مزل وروسته هم ڊ سٽريا نڀه نه پڪي ڀنڪاري.

ميرويس خان وخنڊل:

_ ٻيڙه مه ڪوه. ڊ حملي مناسب وخت مازديگر ڏي، لمر بايد يوه نيزه پورته وي.

ٽولو په حيراني ورته وڪتل.

ميرويس خان وويل:

_ خو له ورو ڇخه ڊ غنمو ڊ ايسٽلو ڇو ڇپري مي هم پڪار ڏي.

غلي شو، يودم يي وويل:

_ پام مو وي، په ڪلا ڪي ڊ نارنج ماني ده، ڊ لته ڊ گرگين ڊ ڇينو قوماندانانو ڪورونه، ڀنځي او ماشومان هم شته. مور يواځي ڊ گرگين له عسڪرو سره جنگيرو.

* * *

د روان لښکر پر سر د صفوي حکومت بيرغونه رپېدل. مخکي روانو سلگونو سپرو سره کوټونه اغوستي ول، په اوسپنيزو خوليو کي يي د مازديگرنې لمر ژېړه رڼا پرته وه.

ميرويس خان، ځيني قوماندانان او د قبيلو مشران د لښکر مخي ته روان ول.

سيدال خان آس ته پونده ورکړه، تر لښکر مخکي شو، ودرېد، لښکر ته يي وکتل. د لښکر تر مخي پر څو آسانو پسي ترلو څپرو له ځمکي مړه دوره پورته کوله... لمر د سپرو وليو ته سيخ و، د سپرو پر مخونو سيوري پراته ول. دورو او سپورو له پېژندلو ايستلي ول.

سيدال خان بېرته لښکر ته ور وگرځېد. په خوند يي وويل:

_ميرويس خانه! اوس د څپرو راز را مالوم شو، په دې هم وپوهېدم چې ولي دې دا وخت حملې ته مناسب گانه.

ميرويس خان وويل:

_خو لا مي زړه پر ځای نه دی، نه پوهېرم! ساتونکي به د کلا دروازه راته خلاصه کړي که نه!

سيدال خان وخنډل:

_د گرگين په دې سره کوټ، زړې او خولې کې به نو څوک وايي چې گرگين نه يي!

لبنکر ورو، ورو د کلا عمومي دروازي ته ور نيردې کېده. د ميرويس خان د زړه دربا ډېره شوې وه، شاته لبنکر گوته پر ماشه روان و.

يو ناڅاپه د دروازي غنجا وخته، ميرويس خان تر څا تېر شو، خو د لويې دروازي پر سر، په برج کې ولاړ عسکر يودم چيغه کړه!

_دورازه وتړئ! دبنمن دی!

د توپک ډز شو، د ميرويس خان بنی لاس ته سپور ولوېد.

ميرويس خان چيغه کړه!

_دورازه بندېدا ته مه پرېردئ!

ډزې شوې، له پورته يو پوځي را ولوېد. توپونه وغرمبېدل. د لبنکر په شاته پاتي وروستی برخه کې سرې لمبې راوگرځېدې.

د دروازي دوي پلي بېرته سره ولگېدې، خو کسانو آسونو ته پونده ورکړه، آسونه پر دروازه ولگېدله، يوه پله خلاصه شوه. آسونه يو په بل پسې ولوبدل، د دروازي پله پورې شوه، خو خای ته نه ورتله، د يوه پراته آس نيمايي تنه د دروازي تر ليڅک وتلې وه.

شاته توپونه وغرمبېدل، د کلا تر يوه برج سرې لمبې را وگرځېدې... د توپ بله گولۍ د دروازي له سره تېرې تيرې را بېلې کړې.

چيغې شوې، د کلا جنوب ته له پرتو باغونو گڼو کسانو منډې را وهلي. د توپ گولۍ پکې ولگېده، په ونيو لړلي پټکي او ځادرونه باد باد شول.

د دروازي دواړه پلي خلاصې ولارې وې، پلي او سپاره کلا ته د روانو اوبو غونډې ور ننوتل.

ميرويس خان د کلا په مينځ کې يوه دېوال ته کېناست، لومړۍ يې يوه توپچي ته توپک ونيو، ماشه يې کش کړه، توپچي پر توپ پرېوت. لاسونه يې يوې بلې خواته څرېدلي پاتې شول.

دزي وې، چيغې وې، لمبې وې... د دېوالونو له سره د گرگين يو يو عسکر را لوېده.

شېبه وروسته خبره لاس او گربوان ته ورسېده، تورې او چرې په وينو سرې شوې. د کلا په مينځ کې څو دوکانونو اور واخيست، له برجونو، کورونو او زندانه تورې لوڅرې پورته کېدلې...۰۰۰

جگره تر ناوخته توده وه، نیمه شپه خال خال بزو ته ورسېده، سپېده چاود ته یواځې مړه لوگي پاتې ول.

دولسمه برخه

* * *

میرویس خان تیت شو، له خاورو یې یو ماشوم ور پورته کړ، د هغه پر سپېره مخ یې د خپلې لونگی
څنډه تېره کړه، د ماشوم سترگی پټې وې، پر تتر یې د توري سور پرار بنکارېده.

د میرویس خان سترگی ږکې شوې، د ماشوم پر سپېره مخ اوښکه ولوېده، ورغړېده، د هغه تر سپېرې
زني پورې یې توره لیکه جوړه کړه.

میرویس خان ماشوم پر خپل تتر پورې ولگاوه. سلگی یې شوې. ځان یې کابو کړ.

کین لور ته یې وکتل، د نارنج د مانی سپین دېوالونه تورو لوگیو نیولي ول.

مخ یې واراوه، د ده ځینې جنگیالي په کندوالو کې گرځېدل، څو نورو د گرگین د مرو شویو پوځیانو
جیبونه لټول...

میرویس خان ماشوم پرې ایست، خپل څادر یې پرې هوار کړ.

خگیروی یی واورېد. په بېره ولاړ شو، د چت را لوېدلي لرگي یی لیرې کړل، له خاورو یی د گرگین
تپي عسکر را وایست. د عسکر کولمې را وتلې وې.

د عسکر په وینو سرې شونډې و خوځېدې:

_اوبه! اوبه!

میرویس خان منډه واخیسته، د یوه مړه عسکر له تشي یی د اوبو پتک را خلاص کړ، بېرته راغی،
سترگي یی رډې را وختې، د تېرې، تپي پوځي غاړه پرې وه، ولاړ قومي مشر پر سره کوټ خپله سره
توره پاکوله.

میرویس خان چیغه کړه!

_ولې؟

قومي مشر یواځي وخنډل، روان شو.

له کنډوالو څو په ټوپکو بار کچرې را ووتې. میرویس خان منډه ور واخیسته، په بېره یی وویل:

_څه کوی!

یوه له ونې ټیټ مول وهلي کس خواب ورکړ!

_د وسلو ډېپو مو مات کړ، ولجه ده.

میرویس خان چیغه کړه!

_دا وسلې په بیت المال پورې اړه لري.

ورغی، بار ته یې اوږه ورکړه، تړلي توپکي لاندې ولوېدې.

منډه یې واخیسته، له مړو جسدونو یې توپ کړل. خان یې په یوه سا د کلا تر عمومي دروازي پورې ورساوه. چیغه یې کړه!

_دروازه وتړئ!

_درني پلي وغنډېدې.

د دروازي پر سر برج ته وخوت، تر کلا د باندې یې وکتل، د باغونو خواته پر غالیو، مېزونو، الماریو... بار خړې روانې وې.

ميرويس خان د خپل يوه جنگيالي له لاسه ٽوپڪ و ايست، له ٻڙ سره د يوي خري پښو ته مړه دوره پورته شوه.

خري ودرېدي.

ميرويس خان وويل:

_ هلي! غله راوگرخوي!

لاندي د كلا د دروازي تر مخ ولاړ پوخي ناره ڪره!

_ صېب! زمور خپل ڪسان دي.

ميرويس خان چيغه ڪره!

_ را ويي ڪرخوي!

خو پوخيانو منڊه ور واخيسته.

ميرويس خان بېرته له برجه کښته شو، د گرگين د غونډو سالون ته ننوت، غالی ټولې شوې وې، څوکۍ او مېزونه مات پراته ول.

د باندې ووت، يوه جنگيالي ته يې وويل:

_هله! سيدال خان ته ووايه چې قوماندانان، د قبيلو مشران او ټول لښکر د کلا ميدانۍ ته را ټول کړي. يواځې په برجونو کې څو کسان پرېږدئ.

غرمي ته د کلا لويه ميداني له جنگياليو ډکه وه، ميرويس خان يوه بام ته وخوت. د بنځو، ماشومانو او اسيرانو په وژلو يې خواشيني وبنوده، وېي ويل چې مور يواځې د خپلواکۍ له پاره جنگېرو، که ظلم وکړو، نو زموږ او د گرگين فرق څه دی.

وروسته يې د چور کيسې را واخيستي، بار کچرو او خرو ته يې اشاره وکړه، وېي ويل چې د گرگين په وژلو به صفوي حکومت ضرور خپل غچ اخلي، همدا ټوپکې او توپونه به يې په درد خوري... د اتحاد او اتفاق په اړه وغږېد، د جگړې اخلاق يې تشرېح کړل، د بنځو، ماشومانو او اسيرانو وژنه يې بې غيرتي وبلله... .

ميرويس خان اوږدې خبرې وکړې، لمر ته د ولاړو زرگونو کسانو سرونه څرېډلي وو.

د ميرويس خان له غږېدا وروسته يو چاغ، په ونه لور قومي مشر را مخته شو، د بار کچرو درول يې د ځان سپکاوی وگاڼه، وېي ويل چې په دې جگړه کې ده او د ده اتو سوو جنگياليو برخه واخيسته، نږدې دوه سوه شهيدان يې ورکړل، حق يې دی چې له جنگي کلا څو ټوپکې وباسي... .

میرویس خان ناره کره!

_که د وطن د ازادی له پاره راغلي یاست، پاتې شی. که نه نو د کلا دروازه خلاصه ده.

چاغ په ونه لوړ قومي مشر چیغه کره!

_زما کسان دې راووخې!

له لښکره شل، پنځه ویشته جنگیالی ورووتل.

د قومي مشر ټنډه تروه شوه.

_زما خبره مو وانه ورپږده!

یو ځوان مخکې ورغی، وپي ویل:

_خپل قوم دې سپک کړ، مور په وطن مین خلک یو. نه دې غواړو.

قومي مشر خپلي توري ته لاس کړ، بېرته یې گوتې مړې شوي، له شل، پنځه ویشته کسانو سره د کلا د لویې دروازې خواته روان شو، خو پنځه کسه بېرته ترې را وگرځېدل.

له لښکره یوه چیغه راغله!

_ خو دلته نورې نارواوې هم شوې دي. د جگړې پر مهال دوو سیاسرو ته لاس ور لوېدلی.

د میرویس خان سترګې رډې راوختې! په بېره یې سیدال خان ته وکتل.

سیدال خان وویل:

_ خبره یې سمه ده.

_ جنایتکاران معلوم دي؟

_ هو، څلور کسه!

میرویس خان وویل:

_ زندی یې کړئ!

د سیدال خان سر وځړېد:

_صڀب! خو يو يي ستا ترورزي دي!

ميرويس خان چيغه ڪره!

_زندی يي ڪري!

* * *

د جنگي ڪلا د نيولو په څلورم مازديگر ملا پير محمد مياجي په بېره ڪوتي ته راغي، ميرويس خان ته يي وويل چي ڪاڪرو ته د ګرګين د تللي لښکر پاتي برخه را روانه ده.

ميرويس خان د ڪلا برج ته وخوت، ليري په تور لښکر پسي دوره پورته ڪېدله.

د ميرويس خان په امر توپونه ډک شول، د صفوي حکومت بيرغونه ودرېدل، په زرګونو جنگيالي د ڪلا دېوالونو ته وختل.

بهادر خان ته يي وويل چي د ڪلا په ميداني ڪي زر ټکره سپاره ودروي. ڪله چي د دېوال پر سر لومړني توپ تش شو، له ڪلا به ور وځي او پر دښمن به حمله ور وري.

ميرويس خان له خپلو ځينو قوماندانو سره په يوه برج ڪي ودرېد.

ملا پير محمد مياجي وويل:

_ دا اووه، اته سوه کسان ناخبره راته بڻڪاري.

داوود خان هوتڪ سور اسويلى وايست.

_ خود دروازي پر سر رنگ برجونه به بي وپوهوي چي دلته جگره تپره شوي ده.

ميرويس خان وويل:

_ کار مه ورباندي لري! پر پرده چي نردي راشي.

د ملا پير محمد مياجي شوندي و خوځي:

_ د گرگين مرينه پته نه پاتي کپري، خو که په دي عسڪرو کي کوم يو وتبنتي، تاوان به مو لنډ وي.

ميرويس خان پر زينو کبنته شو، د لښکر تر مخ ودرېد، ويي ويل:

_ نه غوارم چي په دي اوو، اتو سوو کسان کي يو هم وتبنتي.

له پورته یې وارخطا نارہ واورېده:

_خانه! د گرگین لښکر ودرېد.

میرویس خان په بېره پر زینو وخوت. آسونه خای پر خای ولاړ ول.

میرویس خان وویل:

_شک یې واخیست!

له لښکره خو کسان مخي ته راغلل.

میرویس خان ته نږدې د توپک دز شو.

میرویس خان منډه واخیسته. د کلا پر دېوال ولاړ پوځي یې پورې واهه!

چیغه یې کړه!

_ما نه وو درته ویلي چې دزې مه کوئ!

عسکر په ماته گوډه ژبه وويل:

_ صېب! پام مي نه و، ماشه رانه کش شوه.

ميرويس خان په بیره د گرگين لښکر ته وکتل، مخکي راغلي آسونه بېرته گرځېدلي وو.

داوود خان هوتک وويل:

_ اوس څه وکو؟

ميرويس خان وويل:

_ د توپک گولی ور رسېږي؟

_ فکر نه کوم.

چيغه يې کړه!

_ توپونه تيار دي؟

له یوه برجہ غږ راغی:

_ هو، ستاسو امر ته مائله یو.

ملا میاجی وویل:

_ ورته وگورئ! لښکر شاته وگرځېد.

میرویس خان چیغه کړه!

_ اور!!!!!!

دپوال ولرزېد، څو پرله پسې توپونه تش شول.

د گرگین په لښکر کې سرې لمبې را وگرځېدې. د کلا دروازه خلاصه شوه. بهادر خان اوزر سپاره له کلا ورووتل. چیغې یې وهلي، د توپکو له خولو څر لوگي راوتل.

وخت ووت، توري له تپکو را ووتې، تن په تن جگړه ونښته!

داوود خان هوتک پیغه کره!

_ هلته وگورئ! د گرگین یوه ډله پوځیان تښتې.

میرویس خان ور وکتل، لمر لوېدو خواته په څو تورو آسونو پسې نړۍ دوره پورته کېدله.

میرویس خان سره سا وایسته!

_ د صفوي دربار دومره ژر خبرېدا به مو تواني کړي.

* * *

میرویس خان د جنگي کلا له نیولو وروسته د ښار په شپږو نورو کلاوو یرغل ور وور. څلور کلاوي له جگړې پرته تسلیم شوي، خو د چهل زینو او قیتول کلاوو مقاومت وکړ.

جگړه ونښته، د دې کلاوو دېوالونه له گرگینه نیولو توپونو وخورل. څه عسکر ووژل شول، نورو لاسونه پورته کړل.

له جگړې وروسته د میرویس خان لومړی کار صفوي شاه حسین ته د یوه لیک لېږل و. په لیک کې یې پاچا په دروند نوم یاد کړ، وېي لیکل چې اوس هم صفوي حکومت ته صادق او وفاداره دی.

وروسته يې د گرگين ظلمونه را واخيستل، يادونه يې وکړه چې ځيني خلک د گرگين د وحشت پر وړاندې راپورته شول، خو ټولې قبيلې لا اوس هم صفوي دربار ته درناوی لري، تاسو خپل مشر گني او د ماليې ورکړې ته تيار دي. ...

دا يې هم وليکل چې د اندېښنې وړ کومه خبره نشته، ورو، ورو به حالات کابو کړي. ...

ميرويس خان پوهېده چې صفوي دربار دومره ناپوه نه دی، خو دې ليک لږ تر لږه د دښمن په حمله کې ځنډ راوستی شو.

وروسته يې د ټولو قبيلو مشران را وغوښتل، لويه جرگه يې جوړه کړه، سلگونو کسانوته يې وويل چې کندهار سل کاله وروسته ازاد شو، خو صفوي حکومت کرار نه کېږي، دوی بايد تيار اوسي.

بيا يې د مکې د علماوو فتوا ور وښوده، د صفوي حکومت پر وړاندې جگړه يې جهاد وباله. ټول قومونه يې يووالي او اتحاد ته را وبلل، ويې ويل چې په يووالي کې مو بقا او په بې اتفاقي کې مو ورکه ده. ...
ميرويس خان اوږدې خبرې وکړې، ټولې خبرې يې د خلکو د يووالي او وطندوستي په اړه وې. ...

د ميرويس خان له خبرو وروسته د جرگې ټولو غړو پاچا غوښت. دوی په دې سلا شول چې ميرويس خان خپل پاچا وټاکي، خو ميرويس خان په دې وخت کې پاچاهي ښه ونه گڼله، ويې ويل چې له ډېر وخت وروسته ټولې قبيلې سره راټولې شوي دي، نه غواړي چې يو ځل بيا د واک او قدرت خبره په قومونو کې نفاق پيدا کړي.

ناسته اوږده شوه، اخېر يې پرېکړه وکړه چې ميرويس خان د ټولو قبلو مشر کړي. ميرويس خان ومنله، خو شرط يې دا و چې له ده سره به د هر قوم يو نماينده هم موجود وي او ده ته به په کارونو کې سلا ورکوي.

يوه چيغه راغله!

_ته زموږ نيکه يې! ميرويس نيکه!

له هرې خوا د خوشالي نارې راپورته شوي:

ميرويس نيکه، ميرويس نيکه، ميرويس نيکه...

* * *

ميرويس نيکه پوهېده چې د کندهار ازادې به د کابل مغولي حکومت په وېره کې کړي، دی په دوو جبهو کې نه شواي جنگېدلی، ده د خپل ورور يحيی خان په لاس مغولي دربار ته احوال ور ولېږه چې د کندهار لخوا به مغولي حکومت ته کومه ستونزه نه پېښېږي.

بيا يې له مختلفو قومونو شتمن کسان را ټول کړل، له دوی يې د جنګي کلا او نورو شپږو کلاوو د ترميم له پاره مرسته وغوښته.

رنگو شویو برجونو ته تیري پورته شوي، لوېدلي دېوالونه ترمیم شول، د کلاوو په مینځ کې رنگي شوي کوتي بېرته ودرېدې.

وروسته يې توپخانه منظمه کړه. په خرابو توپکو يې لاس وواځه. له هر قومه يې زړور جنگيالي وغوښتل، لس زره منظم لښکر يې جوړ کړ.

بيا يې د ښار مشهور کوتر بازان را وغوښتل، هغوی ته يې وظيفه ورکړه چې د پيغامونو د رسولو له پاره کوترې تربيه کړي.

دوی کوترې سره ووېشلې، سهار به يې په يوه کلا کې دانه ور اچوله، غرمه به يې په بله کلا کې له غنمو ډک شکورونه ورته کېښودل، مازديگر يې له ښاره د باندې څو ځايونه ورته ټاکلي ول. ...
کوترې په لنډ وخت کې تربيه شوې. سهار به يې يو ځای کېدې مړې کړې، غرمې ته به بل ځای په دانې پسې تلې. ...

* * *

دوی مياشتې ووتې، خو د صفوي حکومت کوم درک ونه لگېد. يوه ورځ ميرويس نیکه د چهل زينو په کلا کې د خوراکي موادو د ذخيره کولو گدام کوت چې يو جنگيالی راغی، نیکه ته يې وويل چې له اصفهانه د شاه حسين خاص استازی محمد جامي راغلی دی.

ميرويس نیکه جنگي کلا ته ورغی. محمد جامي له عمره پوخ سړی و، سپينه پسته ږيره يې درلوده، له څېرې تازه ښکارېده.

ميرويس نيڪه ٽينگه غيڙ ورڪره، محمد جامي بي د نارنج د ماني لوي سالون ته بوت. دواڙه پر ڏوڪيو
ڪٺناسٽل، محمد جامي شاوخوا وڪتل، ويبي ويل:

_ مور خبر شوو چي د نارنج ماني سوڏبلي ده، خو اوس د خرابي کومه نڀنه نه پڪي بنڪاري.

ميرويس خان وڃندل:

_ بڀرته مو جوڙه ڪره!

محمد جامي ميرويس نيڪه ته وڪتل، ويبي ڇندل:

_ پر همدې ڏوڪي به گرگين ناست و.

ميرويس نيڪه وڃندل:

_ نيت دي سم ونيسه، خير دي چي د يو ڏو وڙو له پاره پر دي ڏوڪي زه هم ڪينم. ڇه خبره ده، مور
اوس هم صفوي حڪومت ته وفاداره يو، تمه ده چي شاه حسين بڀرته ڇيل حاكم راولپري. ...

محمد جامي په خبره ڪي ور ولوڀد:

_خو په جنگي ڪلا ڪي مي ستا لښکر او تياری وليد، ماته خو داسي ښڪاره شوه چي پر دي څوڪي دي
پاخه اړولي دي.

ميرويس نيڪه وخنډل:

_هوښيار سري يي! نه غلطي، فکر وکه چي همداسي ده.

محمد جامي پيالو ورپورته ڪره، له چايو يي غورپ وکر، ويي خنډل:

_تاوان به وکي!

ميرويس نيڪه وويل:

_تر اوسه هم چندان په گته ڪي نه وو، يو ځل به همدا تاوان هم وازمايو.

_خو ته کمزوري يي، په دي څو ورو قبيلو له شاه حسين سره ډغري نه شي وهلي، ملا به درماته ڪري.

ميرويس نيڪه وخنډل:

_ مور په سلو کلونو کې د خپلواکۍ څکه نه وه کړې، اوس يې په خوند وپوهېدو، همدې خوند زړور کړو.

محمد جامي وتوخل، ويې ويل:

_ خوبه دي، زه شاه حسين را ولېرلم، راته ويې ويل چې ستاسو له نيت نه خبر شم او بېرته احوال ور وړم.

ميرويس نيکه وخنډل:

_ نو اوس به زموږ په نيت پوهېدلی يې؟

محمد جامي وويل:

_ هو! د وينو بوی مې حس کړ.

ميرويس خان وخنډل، ولاړ شو، کړکۍ ته و درېد، ويې ويل:

_ مور په وينو تويولو پسې نه گرځو، خو که نور زموږ د وينو تزي وي او زموږ په وژلو پسې دلته راځي، روغي پښې به رانه يونه سي.

محمد جامي ودرېد، ويې ويل:

_ دا دې وروستی پرېکړه ده؟

ميرويس نيڪه لاسونه سره وځنگول، دوه کسان راغلل. ميرويس نيڪه وويل:

_ محمد جامي په جنگي کلا کې تر ټولو پاکی او سوتره کوټې ته رهنمايي کړی! د ده خپگان زما خپگان دی، عزت يې وکړ او د يوه دروند ميلمه غوندي يې وساتئ!

محمد جامي په حيراني ورته وکتل، ويې ويل:

_ څه مانا؟

_ مانا دا چې ته به تر يو څه وخته زموږ مېلمه يې.

محمد جامي چيغه کړه!

_ خو زه غواړم چې سبا بېرته د اصفهان خواته حرکت وکړم.

ميرويس نيڪه وويل:

_خوزه نه غوارم چي اصفهان ته ڙر ورسپري. يو دوي مياشتي گذاره وڪه. ستا په خند کي زمور خير دي.

مياشت وروسته په هرات کي د صفوي حڪومت حاکم محمد خان کندهار ته ورغي، ميرويس نيڪه ته يي وييل چي کندهار بېرته صفوي حڪومت ته ور وسپاري، خو د ميرويس نيڪه خبره يوه وه، ويي ويل چي نور نو د غلامي له ژونده ستري شوي دي.

ميرويس نيڪه د هرات حاکم ته هم له بناره د وتلو اجازه ورنه کړه، ده او ملگرو ته يي د نارنج په ماني کي د اوسېدو خاي برابر کړ.

ميرويس نيڪه ته وخت مهم و. ده د وخت په سپما کي خپل برياليتوب ليد.

ميرويس نيڪه خو توپونه له کلاوو واپستل، خينو ته يي د چهل زينو د غره لوري څو کي وټاکلي، يو شمېر نور يي د بنار په خندو کي خاي پر خاي کړل.

ده قومي مشرانو ته امر وکړ چي تر دوو مياشتو پوري پنځه زره نور جنگيالي هم برابر کړي.

د مني په لومړيو کي خبر ور ورسېد چي د هرات نوي والي پر کندهار د يرغل له پاره له خپلو درېيو زرو جنگياليو سره را روان دي. ميرويس نيڪه ملا پيرمحمد مياجي را وغوښت، ورته ويي ويل چي دبنمن بايد تر کندهاره راونه رسپري.

مياجي له پنځو زرو جنگياليو سره له بناره ووت، د هرات د نوي والي پر لښکر ورغی، څه يې ووژل،
څه بېرته دهرات خواته وتښتېدل.

صفوي حکومت غلی کېنه ناست، په يو نيم کال کې يې څلور نورې حملې هم وکړې، خو مات شول.

اخير د ميرويس نيکه جنگيالي دومي زور شول چې د تبريز د حاکم محمد خان پنځه زره کسيز لښکر
يې يواځې په پنځو سوو جنگياليو له پښو وغورځاوه. د فراه تر دلارامه پورې مخکې لاړل، محمد خان
يې ژوندی ونيو او په زرگونو توپکي، آسونه، اوبنان، زغري... او څو توپونه يې کندهار ته راوړل.

* * *

سارايي مزي له غاره خپل سر را وايست، ځمکه ودرېده، د غار په خوله کې را ټولي خاورې بېرته غار
ته ور ورغړېدې، مږه په غار کې ننوته، په زرگونو توري، سپينې او خړې نرۍ پښې تېرې
شوې... ځمکه درېده... آسونه شنبېدل، په گاډيو پسې د درنو تړلو توپونو غنجاخته... دېرش زره کسيز
سور لښکر په مړو دورو کې پټ و.

شېبه وروسته د هلمند د سيند پر غاړه سلگونه سپينې خيمې ودرېدې. د خيمو په مينځ کې يواځينۍ سره
خيمه تر نورو لويه او هسکه وه.

په دې خيمه کې يو پنځه دېرش کلن غښتلی ځوان ناست و، ده د خپل تره د انتقام فکرونه وهل، تنده يې
تروه وه، په ذهن کې يې د کندهار بنار په سرو لمبو کې ليد. ځوان خسرو خان نومېده، همدا دېرش زره
گرجي پياوړي عسکر يې تر امر لاندې ول.

خسرو خان مازدیگر له خیمې ووت، درې کسان د لرگي په پایو پورې تړلي ول.

یوه عسکر په وپړېدلي غږ وویل:

_صېب! کوچیان دي، د سیند پر غاړه مو له سلامتې رمې سره ونيول.

خسرو خان د اوبو غاړې ته ورغی، پوځي جامې یې وایستي، اوبو ته ورگډ شو، خو عسکرو مخامخ گڼو لوڅو ته ټوپکونه ونيول.

خسرو خان تر لوڅو لامبو ووهله، بېرته را وگرځېد، پښې یې پر ځمکه ولگېدې، په اوبو کې ودرېد، د ټټر بېر لاندې وېښته یې سره نښتي ول.

ویي ویل:

_کوچیان راولئ!

په لنډ وخت کې درې لاس تړلي کسان راوستل شول.

خسرو خان وویل:

_اوس يې نو اوبو ته ور واچوئ.

کوچيان له لاسونو- پښو ونيول شول، اوبه باد شوې، شېبه وروسته د ابو سر ته واړه ډومبکونه را وختل.

يوه پوځي په بېره توليا ورته ونيوله، خسرو خان ځان وچ کړ، جامې يې واغوستې، خيمې ته ننوت. سترگې يې پټې کړې، نيمه شپه د باندي را ووت. پېره دار وېده و.

خسرو خان چيغه کړه، پېره دار په بېره ودرېد، گڼ پوځيان له خيمو را ووتل. خسروخان وويل:

_زه ويده جنگيالي نه غواړم! اعدام يې کړئ!

پېره دار ته لاسونه ور ولوېدل، هغه چيغې وهلي، بخښنه يې غوښته... خو د دار گردې حلقې يې ورمپړ مات او چيغې يې غلي کړې.

سهار ته يې د لښکر مهم قوماندانان را وغوښتل، امر يې وکړ چې خپل څو کسان د جاسوسانو په جامه کې کندهار ته ولېږي او د ميرويس خان د جنگياليو د شمېر او جنگي امکاناتو په اړه معلومات راوړي.

خسرو خان هوښيار سړی و، مخکې تر حملې يې د قومونو په اړه معلومات ټول کړي ول، پوهېده چې په دې خلکو کې د غلجي او ابدالي کيسه توده ده، ده د قومونو په بې اتفاقي کې خپل برياليتوب ليد. ځکه يې وار له واره پر کندهار د حملې پر ځای د ابداليو مشر عبدالله خان د هرات والي مقرر کړ، خو عبدالله خان ډېر ژر د خسرو خان په هدف پوه شو او ولايت يې پرېښود.

خسرو خان نهیلی نه شو، ده هڅه کوله چې ځینې وړې قبیلې د خان ملگرې کړي، خو میرویس نیکه هم غلی نه و ناست. د ده په امر ټولې کروندې ورپېل شوې او حاصلات یې کلاوو ته یووړل.

میرویس خان پوهېده چې ښار محاصره کېږي، ځکه یې د دوو کالو غله – دانه او نور ضروري مواد ذخیره کړل.

ده ځینې قومي مشران نورو قبیلو ته ور ولېږل، هغوی ته یې پیغام ورووړ چې په یوالي کې مو بری دی او که دا ځل دښمن ته تسلیم شوی، نو بیا د پېړیو له پاره د ازادۍ خوبونه مه وینی.

د میرویس نیکه په امر له عمومي دروازو پرته د اوو کلاوو نورې ټولې دروازې په تیرو بندې شوې. ده د ټولو جنګي کلاوو دېوالونو ته اضافه ټوپونه وڅېږول، تر ښار گرد چاپېره سرپټي مضبوط سنگرونه جوړ شول.

ده د ښار اوسیدونکو ته ډاډ ور کړ چې تر خپله وسه به د دوی دفاع کوي، خو ځینې کسان نه قانع کېدل، د دوی په زړونو کې وېره ننوتې وه، له ښاره به هره ورځ څو کډې وتلې.

میرویس نیکه خپله کورنۍ راوسته او په یوه جنګي کلا کې یې واړول. ده د ښار اوسیدونکو ته وویل چې خسرو خان د گرګین وراره دی او د خپل تره په انتقام پسي راوتلی. که ښار وساتئ، خسروخان ماتې خوري او که ښار پرېږدئ، بل ځای هم نه شی ترې خلاصېدی.

کډې ودرېدې، ځینې تللي کسان هم بېرته راغلل.

ميرويس نيکه ټولو نارينه وو ته امر وکړ چې د خپلو کورنيو بنځي، پيغلي او تنکي خوانان په ټوپک وپوهوي او د ضرورت پر مهال دې له ځانه دفاع وکړي.

وروسته يې هرې کلا ته يو، يو قوماندان وټاکه، جنګي کلا يې سيدال خان نصري ته ورسپارله، د نورو کلاوو مسووليت يې بابو جان، بهادر خان، ملا پيرمحمد مياجي، عزيزخان نورزی، نصرخان الکوزی، ... او د نورو قوماندانو پر غاړه ور واچاوه.

بيا يې له خپلو پنځلسو زرو جنګياليو څخه درې زره سپاره بېل کړل، د دوی مشري يې داوود خان هوتک ته ورکړه چې فراه، سيستان او گلستان ته لاړ شي او له خلکو مرسته وغواړي.

په خپله له دوو زرو کسانو سره له بناره ووت او د هلمند د بست کلا په زرو کنډوالو کې پټ شو.

ديارلسمه (ورسټی) برخه

* * *

سپېږې چاودلې وې، خو لا هم پورته څو رانه ستوري ځلېدل ... کله کله به يو آس وشنېد، يو ټوخی به راغی، په غونډيو کې به يوه لېوه وانګول ...

داوود خان هوتک له خپل لښکر سره بېرته را روان و، په لښکر کې يې زر سپاره جنګيالي اضافه شوي ول، اوس يې شمېر څلورو زرو ته رسېده.

دوی د شگلنو غونډېو په پیڅکو کې روان ول. کله کله به یوه آس توده ووهله، مخکینی پښې به یې تر
زنگنو په شگو کې ننوتې.

هوا ولاړه وه، شگې پر خپلو ځایونو پرتې وې.

یو ناڅاپه څرر شو، د داوود خان هوتک یوه جنگیالی چیغه کره، لاندې ولوېدل.

مخامخ شگې باد شوې، له شگو په سلگونو کسان را ووتل، غشي وورېدې، د داوودخان څو سپاره یو په
بل پسې ولوېدل.

داوود خان چیغه کره!

_ کمین دی!

آسونه وشنېدل، د داوود خان جنگیالیو خپلې توپکې تشې کړې، له شگو راوتلې څو جنگیالی یو په بل
پسې ولوېدل.

داوود خان چیغه کره!

_ شاته وگرځئ!

د آسونو مخي را وگرځېدې، د داوود خان لښکر شاته لار. ليرې په دښته کې ودرېد، وارخطا جنگياليو
مخامخ غونډيو ته کتل، هېڅ هم نه و.

داوود خان ناره کره!

_تش شوي ټوپکونه ډک کړئ!

ټوپکونو ته باروت، چرې او پلتي ور ولوبدې.

واړه قوماندان راغلل، له داوود خان سره ودرېدل، ټولو مخامخ غونډيو ته کتل... ليرې د يوې غونډۍ پر
سر يو تور ټکی ښکاره شو، ټکی ورو، ورو غټېده. د غونډۍ پر سر يو سپور ودرېد.

ورپسې پر يوه اوږده لکره پېيلی بيرغ ښکاره شو، شېبه وروسته د غونډيو سرونو زرگونو سپرو
واخيست.

داوود خان وويل:

_د خسرو خان لښکر دی.

غلی شو. ويي ويل:

__ څه کوو؟

یوه قوماندان وویل:

__ پرې ورځو!

بل په خبره کې ور ولوېد:

__ نه، تباهي ده! ورته وگورئ!

ټولو غونډیو ته کتل، خړې غونډۍ تکی توري بنسکارېدلې.

داوود خان وویل:

__ تاواني کېزو. څلور زره کسان له دېرشو زرو جنگیالیو سره نه دي برابر.

د یوه قوماندان ټنډه تروه شوه:

__ نو وتبنتو؟!

داوود خان وويل:

_ هو!

_ خو دا بي غيرتي ده.

_ خو زه په خان وژنه كي غيرت نه وينم!

لبنكر ته يي مخ وړ واراوه! چيغه يي كره!

_ شاته گرځو!

قوماندانانو ته يي وكنل، ويي ويل:

_ جگره كوو، خو دلته نه! دا دبنته مو په گټه نه ده. مور بايد د بست د كلا تر كنډوالو پوري ځانونه ورسوو.

غلي شو، ويي ويل:

_د خسرو خان له لښکره دومره فاصله ونيسئ چې د توپ گولۍ مو ونه خوري.

يوه وويل:

_خو که هغوی راپسي را چټک شول، بيا؟

_په دې شگو کې آسونه دومره تېز نه شي تلای، بل دا چې خسرو خان په لسگونو درانه توپونه لري، سلگونه بگۍ يې له خوراکي او نورو موادو ډکې دي، تېز نه شي تلای!

_خو ټوله دښته شکه نه ده، که کلکي ته ورسېدو بيا؟

داوود خان وويل:

_بيا به يې هغه وخت گورو، اوس حرکت کوو.

لښکر حرکت وکړ، دوی د خسرو خان له دېرشو زرو سپرو څخه په گلالي فاصله کې مخکې روان ول.

دوه درې ځله توپونه وغږمېدل، خو گولۍ يې ليرې لگېدې.

غرمی ته شگې کمې شوي، پسته ځمکه ورو ورو کلکېدله... آسونه گړندي شول، خو لا هم د دواړو لښکرو تر منځ ډېره فاصله پرته وه.

ماسپښين سپېره دوره راغله. سترگې نه رڼې کېدې، خو د داوود خان جنگيالي ونه درېدل.

مازديگر دوره کېناسته، د خسرو خان لښکر نه ښکارېده. آسونه ستري ول، داوود خان له دمې پرته بله چاره نه لیده، خو خپلو دوو سپرو ته يې امر وکړ چې په چټکۍ سره د بست د کلا تر گنډوالو لار شي او ميرويس نیکه ته احوال ور وړي چې د دښمن لوی لښکر در روان دی.

له تيارې سره ليرې په دښته کې سرې رڼاوې بلې شوې. د داوود خان جنگياليو حرکت وکړ، دوی تر هغو مخکې لارل چې رڼاوې ورکې شوې.

د شپې يې په دښته کې واړول، پيرې ودرېدې، ستري لښکر سترگې پټې کړې.

نيمه شپه يو پيره دار پر ځمکه پرېوت، پر سپېرو خاور يې غوړ و لگاوه، ځمکه نرۍ نرۍ درېدله.

شپه وروسته ټول لښکر وپښ شو، په شپه کې يې حرکت وکړ، سپېده چاود روانو اوبو ته ورسېدل، جنگيالي د اوداسه له پاره له آسونو کښته شول، ډزې شوې... څو کسان اوبو ته ولوېدل، نورو آسونو ته ور منډه کړه، پر زینونو پورې تړلې توپکې يې را واخيستي.

توره غوټه را راوانه وه. دوه، دوه نيم زره کسان ښکارېدل.

د داود خان جنگیالیو گونډې ووهلي، د ټوپکو له نلیو سپینې لوخړې را ووتې، د دښمن لسگونه کسان ولوېدل. . . .

تورې را وختې، لاس په لاس جگړه ونښته، روانې اوبه سرې شوې. . . د خسرو خان عسکر یو په بل پسې لوېدل، د شاته تگ چیغې پورته شوې، پاتې عسکر بېرته شاته وتښتېدل.

داوود خان چیغه کړه!

_ هلی! وخت مه ضایع کوئ! د خسرو خان سلامت لښکر را روان دی، خپل ټپیان را ټول کړی، له دې ځایه ځو.

درب شو، د ټوپ گولی ولگېده، د داوود خان ټنده سره شوه، لاس یې وړ ووړ، تورې خټې وې.

داوود خان چیغه کړه!

_ د بست د کلا کنډوالو ته نږدې یو! هلی!

* * *

هوا توده وه، د سترو آسونو له خولو سپین ځگونه بهېدل... د سپرو مخونه سپره بنکارېدل.

میرویس نیکه وویل:

_څومره تلفات لري؟

داوود خان سره سا وایسته:

_نه پوهېږم، درې-درې نیم سوه ته رسېږي.

میرویس نیکه د بست دروازي ته نږدې ټیټې غونډۍ ته وخوت. چيغه یې کړه!

_سل کسه له ټپیانو سره لار شئ. نور په رنگو دېوالونو کې مورچې ونیسئ!

یوه آس هم حرکت ونه کړ.

د لښکر له مینځه یوه چيغه راغله!

_مور جگړه کوو.

ميرويس نيکه وويل:

_پوهېرم، خو مور دلته تر ډېره مقاومت نه شو کولی، د تگ په وخت کې به د تپيانو انتقال اسانه نه وي. هلی نو، سل ستري کسان را مخته شی.

ټول غلي ول.

ميرويس نيکه چيغه کړه!

_دا يو امر دی!

خو کسان را مخته شول او له تپيانو سره يې د کندهار د بنار په لور حرکت وکړ.

د ميرويس نيکه په امر څه کم شپږ زره جنگيالي په کنډوالو کې پټ شول. ميرويس نيکه آس ته پونده ورکړه، په دښته کې مخکې لاړ، ودرېد، له ليرې يې ړنگو دېوالونو ته وکتل، له سپيرو کنډوالو پرته هېڅ نه هم بنکار بدل.

بېرته غونډۍ ته وخوت، د يوه دېوال سيوري ته کېناست، دښتې ته يې وکتل، ليرې مړه دوره ولاړه وه.

شېبه وروسته توره غوټه بنکاره شوه، سراب و، غوټه په هوا کې لړزېدله، تر ځمکې پورته ولاړه وه.

وخت ووت. د زرگونو آسونو پښې پر ځمکه لگېدلې.

میرویس نیکه وویل:

پو وار کوو، خو پوخ وار.

غلی شو، داوود خان ته یې وکتل، ویي ویل:

په جنگیالیو باندې وگرځه، د د بنمن د توپ له لومړۍ گولۍ سره شاته گرځو.

داوود خان ورو ولاړ شو، تر یو څه ځایه پر ملا کړوپ ته، وروسته تر دېوال پټ شو.

وخت ووت، داوود خان بېرته راغی، پرپووت، ویي ویل:

توپک ور رسېږي!

میرویس نیکه وویل:

مه کوه! یو څه نور هم باید مائل شو.

وخت ووت، د آسونو د پينو دربا او د درنو توپونو غنجا راتله. ميرويس خان خپله كينه سترگه پټه كړه، د مخي سپور يې د توپك په زخه كې راووست، ورو يې وويل:

_ اوس يې وخت دى.

ماشه يې كڅ كړه، ږز شو، سپور لاندې ولوېد.

له كندوالو په زرگونو توپكې تشي شوې، په دبنته كې آسونه وشنېدل، ميدان تېرو چيغو پر سر واخيست، د خسرو خان لښكر شاته لاړ. گڼ مري او ټپيان ترې پاتې شول.

ميرويس خان وويل:

_ اوس نو توپك نه ورسپري، مخكې تر دې چې د دبنمن توپونه وغرمبېري، بايد دا خاى پرېږدو.

* * *

سور لښكر د كندهار ښار ته نږدې واړول. خيمي ودرېدې، درانه توپونه په اوږده كتار كې منظم شول، د پسونو غاړو ته چرې سيخي شوې، تور دېگونه بار شول. ...

خسرو خان خيله کينه سترگه پته ڪره، نيم گز اوڀر دوربين يي بني سترگي ته ور نڙدي ڪر، مخامخ يي وڪتل، ويي ويل:

_مازديگر ته حمله ڪو.

يوه پوڻي په خواره خوله وويل:

_صڀب! لڻڪر ستري دي!

خسرو خان چيغه ڪره!

_احمقه! دومره صبر نه شم ڪولي، دا کوچيني بناڙ ڇه ستريا غواري، پري ورشي، بناڙ ته اور ورته ڪي، غوالم چي د مابنام ٻوڏي د لمبو رڻا ته وخورم.

خسرو خان سري خيمي ته ننوت. اوڀر و غڙيد. شبيهه وروسته ڇو تنه قوماندانان ورغلل، پر مڙ يي يو کاغذ وڀر ڪر.

خسرو خان وويل:

_ڇه دي؟

_صېب! د بنار نخشه، له کومې خوا پرې ورشو؟

خسرو خان وخنډل، کېناست، نخشي ته يې وکتل، ويې ويل:

_ډېر وار خطا ياست؟

پوه قوماندان وويل:

_صېب! ميرويس خان په زرگونو جنگيالي لري، زموږ د معلوماتو له مخې د هرې کلا دېوالونو ته توپونه خپږول شوي دي.

موږ...

خسرو خان چيغه کړه!

_د وېرې خبرې مه کوي! څه کم، دېرش زره کسان يو وړوکی بنار نه شي نيولی!

غلی شو، نخشه يې ور واخيسته، ويې ويل:

_ جنگي کلا تر ٽولو را نڀردي ده! له همدې خوا پرې ورځو، توپونه ور مخکې کړئ! حمله به تر لمر لوېدو مخکې کوو.

نخشه يې سره ټوله کړه، تر څنگ ولاړ په ونه لوړ ځوان ته يې وکتل، ويې ويل:

_ قلې بېگه! لومړی به ستا تر قوماندې لاندې اووه زره جنیگالي پر بنار ورځي!

عباس قلې بېگ وويل:

_ په سترگو!

په تا پسې به لس زره نور سپاره در روان وي، قوماندې يې زه په خپله غاړه اخلم، اوس اوولس زره کسان بس دي.

ټول غلي ول... .

خسرو خان نخشه ور ټوله کړه، ويې ويل:

_ د حملې له پاره تياری ونيسئ! خو گورئ! ان ولاړه لوتې به هم تر پښو لاندې کوي!

* * *

درب شو، ميرويس نيکه منډه واخيسته، د چهل زينو د غره پر لوره ودرېد، د توپ د گولي دوره جنگي کلا ته نږدې ولاړه وه.

څو پرله پسې توپونه ودرېدل، د بناړ ځنډې له دورو ډکې شوې. له کلاوو د بنځو او ماشومانو چيغې راتلې. ...

ميرويس نيکه د يوه توپ تر څنگ ودرېد.

توپچي وويل:

__ صېب! د دېنمن د خيمو تر مخ توري غوتي بنکاري، فکر کوم چي توپونه بناړ ته را نږدې کوي. ستا امر ته ماتله يو.

ميرويس نيکه وويل:

__ مور په لوره کې يو، له دې ځايه د توپ گولي ور رسېږي، خو مه کوه! يو څه بايد نور هم را نږدې شي.

وخت ووت، ميرويس نيکه وويل:

_اوس يي وخت دی!

د چهل زینو د غره پر لورو اېښودل شوي لس توپونه یو په بل پسې وغرمېدل. د دښمن په لیکه کتار توپونو کې دورې پورته شوي.

له هاخوا هم د توپونو له خولو سپین لوګي را ووتل، ځینې ګولی د جنګي کلا پر دېوالونو ولګېدې، نوري تر کلا واوښتې، په ښار کې څو ځایه سرې لمبې را وګرځېدې...

توپونه غلي شول، د دښمن د خیمو تر مخ زرګونه سپاره ودرېدل. مخکې راغلل، بېرته ودرېدل. د لومړي لښکر تر شاپه لنډه فاصله کې بل لښکر ودرېد، دوهم لښکر لوی و.

میرویس خان چیغه کړه!

_توپونه تیار کړئ!

د عباس قلې بېګ په مشرۍ اووه زره کسيز لښکر حرکت وکړ، آسونه تېز شول، چیغې راتلې...

میرویس نیکه وویل:

_اوس!

خُمکه ولرزېده، لس توپونه په یو بل پسې تش شول. د جنگي کلا د دېوالونو پر سر ایښي توپونه هم ودرېدل. د عباس قلې په لښکر کې سرې لمبې را وگرځېدې، دورې پورته شوې... آسونه ولوېدل، له درده ډکې تېرې چيغې اورېدل کېدې، خو لښکر ونه درېد، هماغسې مخکې روان و.

شېبه وروسته له دواړو خواوو زرگونه توپکې تشې شوې... د جنگي کلا له دېوالونو ګڼ جنگيالي ولوېدل.

د خسرو خان تر قوماندې لاندې لس زره کسان هم د کلا تر دېوالونو ورسېدل.

د توپونو او توپکو له خولو اورونه بادېدل، ښار د ښځو او ماشومان له چيغو ډک وو.

میرویس نیکه چيغه کړه!

_د بهادر خان د حملې وار دی! هیندارې تیارې کړئ!

څو لویو آينو ته د مازدیګرني لمر ژېرې وړانګې سیخې شوې.

ناڅاپه د قیتول د کلا عمومي دروازه خلاصه شوه، د بهادر خان تر مشرۍ لاندې څلور زره جنگيالي له کلا را ووتل، د خسرو خان پر لښکر ورغلل... څلور زره توپکې یو ځای تشې شوې، د خسرو خان په

سلگونو جنگيالي ولوبدل. د خسرو خان لښکر شاته لار، د عباس قلبي او خسرو خان د لښکرو تر مينځ فاصله ډېره شوه.

له کلاوو، کورونو، ونو، کوڅو... ډزې کېدې، د حسن قلبي جنگيالي يو په بل پسې لوبدل...

د دښمن په لښکر کې وېره او وحشت گډ شو، د شاته تگ نارې پورته شوې. ماښام په خپلو خيمو کې ول.

خسرو خان په غوسه ښکارېده، ده په لومړۍ حمله کې يو نيم زر تلفات درلودل.

په يوه مياشت کې يې پر ښار درې نورې حملې هم وکړې، خو له تلفاتو پرته يې کومه گټه ونه لیده، دا ځل د جنگي کلا تر څنډو پورې هم ونه رسېد.

خسرو خان وپوهېد چې د ښار نيول اسانه خبره نه ده، ده يو بل فکر وکړ، خپلو قوماندانو ته يې امر وکړ چې د ښار د محاصرې تياری ونيسي.

ده د ښار په محاصره کې برياليتوب ليد.

خپلو قوماندانو ته يې وويل:

د ښار اوسيدونکي بله لاره نه لري. درې، څلور مياشتې وروسته به يا له لورې مري، يا به تسليمېږي.

* * *

ميرويس نيڪه له اوله پوهيده چي بناار تر محاصري لاندې راځي، ده خپل قوماندان را وغوښتل، اوږدې محاصري ته د تياري په اړه وغږېدل، ويي ويل چي د دوو کلونو له پاره خواره لري، خو بيا دي هم له خوراكي موادو سره احتياط کوي.

وروسته يي وويل چي د بناار د باندې هم بايد يو څوک ولرو چي د قبيلو له مشرانو سره خبرې وکړي، لښکر جوړ کړي او راتلونکي ته تياري ولري. ده دا مسووليت سيدال خان ته ور وسپاره، خو سيدال خان او نورو قوماندانانو وويل چي د دي کار له پاره تر ټولو ميرويس نيڪه ښه دي، دي د قبيلو له مشرانو سره په ژبه پوهېږي، له ټولو قومونو سره نېک راوبط لري، باوري کس دي او ډېر خلک پرې را ټولېدای شي.

ميرويس نيڪه نه منله، ويل يي چي خپل اولس يواځي نه شي پرېښودلای، خو د نورو ټينگار دي ته اړ کړ چي د هغوی خبره ومنې.

قوماندانانو وويل چي دا محاصره اوږده ده، ميرويس نيڪه دي خپله کورنۍ هم له بنااره وباسي، خو ميرويس نيڪه وويل چي ټول بناار د ده کورنۍ ده. که بناار مري که پايي، د ده کورنۍ به هم ورسره وي.

ميرويس نيڪه په دوهمه ورځ يواځي له سلو جنگياليو سره له بنااره ووت.

یوه اوونۍ وروسته تر ټول ښار پردې عسکر راوگرځېدل، خسرو خان خپلو جنگیالیو ته امر وکړ چې د هوا مرغان به هم ښار ته له ننوتو او راوتو راگرځوئ!

میرویس نیکه لومړی کلات ته لاړ، له مختلفو قومونو سره وغږېد، ټولو د مرستې ژمنه ورکړه. میاشت وروسته یې د چمن او بوري خواته حرکت وکړ، له بلوڅو، کاکړو او د نورو قومونو له مشرانو سره یې خبرې وکړې، بیا د ابدالیو ځینو پاتې مشرانو ته ورغی، ټولو قبیلو د خپل گډ کور د خلاصون له پاره د مرستې ټیرونه ووهل.

میرویس نیکه له مختلفو قومونو درې زره جنگیالی برابری کړل، مانجې ته لاړ، همالته یې واړول، کله کله به له ښاره د کوترو په واسطه پیغامونه ورته را رسېدل. تر دې دمه د ټولو قوماندانانو روحیه قوي وه.

محاصره اوږده شوه، کله کله به دواړو غاړو ته توپونه وغږمېدل، خو د خسرو خان لښکر له خپلو مورچو مخکې نه ورتلل.

د مني په یوه سره شپه کې د سیدال خان زر تکره سپاره له ښاره راووتل، د ښار په لویډیڅه برخه کې یې د خسرو خان پر عسکرو یرغل وړ وور، خو گټه یې ونه کړه، له راغلو زرو جنگیالیو ایله څلورو سوو کسانو بېرته روغې پښې یووړې.

میرویس نیکه یو کوچینی کاغذ د کوتري پر پښه وړ وټاړه، سیدال خان ته یې لیکلي و چې د خسرو خان د لښکر خوراکي مواد په خلاصېدو دي، ډېر وخت مقاومت نه شي کولای. اوس یواځې ښار وساتئ!

د ميرويس نيکه خبره سمه وه، د خسرو خان د عسکرو خوراکه اېله پنځه مياشتې بس شوه. زرگونو آسونو هم وابنه غوښتل، خوار او ناروغ آسونه به چړو ته سيڅېدل. وړو عسکرو به د آسونو غوښي خورلي.

خو د پسرلي په پيل کې بېرته بڼه شول، ښار ته نږدې يې له هلمنده د راتلونکو کوچيانو په سلگونو مېړي، پسونه او اوبښان را وگرځول او وړی لښکر د يو څه وخت له پاره بېرته مور شو.

آسونه هم بېرته يو څه په غوښه پټ شول، شنه باغونه، د ونو پانې او راشنه شوي وابنه ورته بڼه ول.

ميرويس نيکه د کوچيانو د تگ لاره بدله کړه. ده د کندهار لويديځو او شمالي برخو ته خپل کسان ولېږل چې پر دښتو يې پام وي.

د جوزا د مياشتې په لومړيو کې يې، هغه سلگونه په خوراکي موادو بار اوبښان را وگرځول چې له هراته د خسروخان مرستې ته راتلل.

د خسرو خان په لښکر کې بيا لوړه ډېره شوه، دوی به د روغو آسونو پر ستونو چارې ور تېرولې.

خو د هوا په گرمېدو سره د ميرويس نيکه زړه ولوېد. سيدال خان ورته ليکلي و چې د غنمو په ذخيرو کې تورې وړې حشرې پيدا شوې او تر نيمايي ډېر غنم يې له خوراکه ايستلي دي.

د اوړي په لومړيو کې د ميرويس نيکه جنگيالي ډېر شول. له غزني، کلات، هلمند او نورو سيمو گڼ کسان راغلل. د ميرويس نيکه د جنگياليو شمېر شپږو زرو ته ورسېد.

له بناره خواشینونکي پیغامونه را رسېدل، یواځې ماشومانو درې وخته وچه ډوډۍ خوړلې شوای. نورو به په دوه وخته گوزاره کوله.

میرویس نیکه یو ځل د محاصرې پر لیکي حمله ور وړه، نه کېده، د خسرو خان جنگیالیو سخت مقاومت وکړ، بېرته را وگرځېد.

میرویس نیکه فکر وکړ، ده باید د دښمن ځیني عسکر له مورچو را ولاړ کړي وای. یوه شپه یې د محاصرې لیکي ته نږدې څو پسونه پرېښودل. له سپیده چاود سره د خسرو خان دوه، دوه نیم سوه وړي جنگیالی له خپلو مورچو منډه ور واخیسته، خو په ونو او کنډوالو کې د میرویس نیکه ناستو جنگیالیو د توپکو نلۍ ور واړولې، دوه، دوه نیم سوه کسان یو په بل پسې ولوېدل، خو دا چل بیا نه شوای تکرارېدی.

په بنار کې هم لوړه ډېره وه، د ماشومانو درې وخته ډوډۍ، دوه وخته شوي وه، لویانو ته به یواځې یو وخت ډوډۍ ورکول کېدله.

میرویس نیکه خواشینۍ و، نه یې خوراک ته زړه کېده او نه یې هم پوره خوب درلود. ډېر وخت به په فکرونو کې ډوب و. ده باید د بنار محاصره ماته کړي وای.

سردردې ورته پیدا شوه، کله کله به یې له پزې وینه راتله. طبیبانو د استراحت مشوره ورکړه، خو میرویس نیکه کرار نه کېناسته، دی به سره لمر ته ټوله ورځ پر آس سپور و، تر محاصرې به را گرځېده، د دښمن کمزوري ټکي به یې مالومول.

ڪله ڪله به ٻي آس ليري وڌراوه، سلگونه گزه به پر سینه وٺيو، ڊانگورو په وچو جوو او لٺيو ڪي به مخڪي لار، ڊ محاصري ليڪي ته به نڀڌي ورغي، په ساعتونو ساعتونو به ڊ اوري سره لمر ته پروت و او ڊ ڊنمن جنگياليو ته به ٻي په خير خير ڪٺل. ...

يوه غرمه ڊ نورو خيمو په مينڇ ڪي ولاري يوي لويي خيمي ته بگي وڌرڀڌي، ميرويس نيڪه ورته خير شو، خو خله ٻي پر سترگو لاغلي خوله پاڪه ڪره، بگيو ته ڊ لرگي درانه صندوقونه ور پورته ڪڀڏل.

بگي ڊڪي شوي، حرڪت ٻي وڪر، ڊ محاصري له خط سره سمي ٺلي، خو چڀرته چي به توپ و، وبه ڊرڀڌي، هر توپ ته به خو صندوقونه ڪنٺه ڪڀڏل.

ميرويس نيڪه ويوهيد چي دا لويه خيمه ڊ توپ له گوليو ڊڪه ده.

بله شپه ٻي ڊري سوه جنگيالي ور سره ڪرل، له ٽولو سره يواڻي غشي او لينڊي وي، خو ڊ غشوڇوڪو ته په ٽپلو لڙلي ٽوتي ور اغوستل شوي وي. دوي په تياره ڪي مخڪي لارل. وچو باغونو ته ورسڀڏل، ڊ اورده رنگ دڀوال شاته ڪڀناسٺل، خو حايه ٻي له خان سره ورو وچو خوڇو ته خوله ورڪره، ڊ غشو پر سر ٽرلو غورو ٽوتو اور واخيست، په يوه خُل ڊري سوه بلي غشي پر لويه خيمه ورغلي.

په خط ڪي چيغي شوي، توپڪي وڌرڀڌي، له دڀواله مري لوتي راولوڀڌي. ميرويس نيڪه له خپلو ملگرو سره شاته منڊه واخيسته، خو ڪسان ولوڀڏل، نورو ليري ڊ باغونو په رنگو دڀوالونو ڪي سا ونيوله.

ٽولو خيمي ته ڪٺل، چيغي وي، اور ته ڊ اوبو ڊڪ سطلونه ور وڙل ڪڀڏل. ...

له خسرو خان سره مخالفتونه ڊپر شول، مجبور و، محاصره يي ماته ڪره، درويشت زره ورپاتي پوڄيان يي د بنار جنوبي ڇنڊو ته ورتول ڪرل.

* * *

ميرويس نيڪه له خپلو پنڄو زرو جنگياليو او له خوراڪي موادو ڊڪ ڪاروان سره بنار ته ننوت. ڪاروان ته په زرگونو تور، خيرن او ڊنگر لاسونه ور وغڻڊل. سپرو په پاسٽو ڪي پيچلي پخي غوڻي ورڪولي.

ڪورونه ڀنگ ول، دٻالونه تور بنڪارڊل، د زرگونو ورو زرو، بنڄو او ماشومانو د غومبرو هڊوڪي را ختلي ول.

ميرويس نيڪه له آسه ڪنڀته شو، په ڀنگو دٻالونو ڪي سره لمر ته پرتي ماشومي ته ور وگرڇڊ. ڪپناست، يوه شپه يي د ماشومي بپرو وڀنتو، شڪڊلو جامو او په ڊنگر، سپيره مخ ڪي تر پتو سترگو را گرڇڊلو تورو حلقو ته وڪتل. غاري ته يي لاس ور وور، سره وه.

يودم يي ماشومه له ڄمڪي را پورته ڪرل، د هغي سر يي پر خپل تتر پوري ولگاوه. غريو واخيست.

ماشومه يي د يوه ڀنگ دٻال سيوري ته پري اڀسته. ودرڊ، شاو خوا يي وڪتل، په خاورو ڪي بنڄي او ماشومان ناست ول، له چاودو، خيرنو، ڊنگرو گوتو يي غور ڇڻڊل، پر پخو غوڻو يي بي واره خولي لڪولي...

ميرويس نيڪه يوه بام ته وخت، د بازار او ڪورونو رنگ دپوالونه لوگو وهلي ول...٠٠٠

له بامه ڪنٽه شو، آس ته ور وگرڇڏ، پر اوڙه يي لاس ولڪڏ، په بپره يي مخ ور واراوه. څلور هڏوڪي،
ڍنگره پيغله ولاڙه وه.

ميرويس نيڪه په خير خير ورته وڪتل.

نجلي په غريو ڪي وويل:

_ ابا! زه يم، زينبه!

ميرويس نيڪه يو دم خپله لور په غږن ڪي ونيوله، زينبي په چيغو چيغو وڙرل...٠٠٠

د ميرويس نيڪه په سترگو ڪي اوبنڪي ڍنڍ وي، يوه شبيه يي خپله لور په غږن ڪي ونيوله، بيا يي پر
ڪڪري بنگل ڪره، په غريو ڪي يي وويل:

_ نور چيرته دي؟

يو غږ يي واورڍ:

_ ابا!

ور ویی کتل. محمود او حسین دواړه ولاړ ول. په لاسونو کې یې توپکې بنکارېدلې.

میرویس نیکه تر درېیو واړو اولادونو یو ځای لاسونه را وگرځول. ټولو یوه شپبه اوبنکې تویې کړې، بیا یې یو یو پر تنده بنکل کړل. پر خپلو لندو سترگو یې لستونۍ تېر کړ، ویی ویل:

_ مور مو ښه ده؟

زینبې وویل:

_ هو، د نارنج په مانۍ کې د ناروغو ښځو او ماشومانو خدمت کوي.

میرویس نیکه یو ځل بیا خپلو اولادونو ته وکتل، له اوبنکو ډکې سترگې یې وځلېدې، یو دم یې وخنډل:

_ حسینې! ته ډېر نه یې خراب شوی، تر زینبې او محموده یو څه په غوښه پټ یې، د نورو حق خو به دې نه وي خورلې!

زینبې په ژړا کې خندا واخیسته:

_ نه ابا! مور او محمود ورور مي مور دواڙه په گډهه ماڙه ساتلو، خپله برخه وچه ډوډۍ به يې راسره نيموله.

ميرويس نيڪه يو ځل بيا خپل اولادونه په غېږ کي ونيول. ويې ويل:

_ وروسته به په کراره کيسې سره کوو، هلي! اوس وري ماشومان ماڙه کړئ!

درې واړو د خپل پلار لاسونه بنکل کړل.

ميرويس نيڪه پر ټولو کلاوو را وگرځېد، نيمايي بناږ رنگ و، د کلاوو برجونه اودبوالونه توپونو خوږلي ول. د چهل زينو د غره په لمنه کي د بناږ عمومي هدېره څو ځله لويه شوې وه.

ميرويس نيڪه د جنگي کلا زېرميني ته ور کښه شو، په سلگونو ناروغان پراته ول، طبيبانو نوي راوړي درمل ورکول... په دوهمه ورځ يې د نارنج د ماني په لوی سالون کي قوماندانان او د قبيلو مشران را ټول کړل. د ټولو زړونو ته لوږلې وه چې خسرو خان پر بناږ وروستی حملې ته تياری نيسي.

دوی پوهېدل چې دا جگړه برخليک ټاکونکي ده. ماته خوا به له رېښو راخېژي.

ميرويس نيڪه له ټولو قوماندانانو راپور وغوښت. يو ساعت وروسته وپوهېد چې شپاړس زره جنیگالي لري او د توپونو گولی هم د يوې زورورې حملې له پاره کفايت کوي.

ده غوبنٽل ڇي دا ڄل له بناره د باندې پر دبنمن حمله وڪري. ميرويس نيڪه پوهيده ڇي د خسرو خان جنگياليو ته كال مخڪي جنگي روحيه نه ده ور پاتي. وري او نهيلي دي. ده په لومري او ناڅاپي بريد كي خپله گته لیده.

ميرويس نيڪه خپلو قوماندانانو ته د جگري د تياري امر وڪري. هغوی ته يي وويل، مخڪي تر دي ڇي خسرو خان خپل لښکر تيار او پر بنار راشي، مور له بناره ور وځو.

دوی تر نيمي شپي د جگري پر نخشه وغربدل. په سبايي د چهل زينو او جنگي كلا پرته نور توپونه د بنار مينځ ته راوړل، د ماښام په تياره كي له پلان سره سم، عزيز خان نورزی له څلورو زرو جنگياليو سره له بناره ووت.

ماخستن ٽول بنار د ډولونو غږ پر سر واخيست. هر توپ پر دو قوي آسانو پسي وتړل شو. د توپونو د ارابو غنجا د ډولونو په غږ كي ورکه وه.

تر نيمي شپي له بناره پنځوس توپونه ووتل او په داسي کنډوالو او هوارو ځايونو كي ودرول شول ڇي گولی يي د خسروخان سلگونو خيمو ته ور رسيدای شوای.

له هري كلا په زرگونو جنگيالي را ووتل، تر سپيدو مخڪي د جنگي كلا تر مخ اته زره آسونه ولاړ ول. چوپه چوپتيا وه، په اتو زرو جنگياليو كي توخي هم نه اورېدل کېده، كله كله به يو نيم ځای اغوستي زري وشرنگېدي.

له اوردې چوپتیا وروسته میرویس نیکه وویل:

_ اوس یې وخت دی.

د جنگي کلا په یوه برج کې مشعل بل شو، ناڅاپه د پنځوسو توپونو له خولو سرې لمبې را ووتې، ځمکه ولرزېده، د خسرو خان په ویده لښکر کې اورونه بل شول.

میرویس خان خپل آس ته پونده ورکړه، زوروره چېغه یې له خولې راووته!

_ حمله!

اتو زرو آسونو مخامخ منډه واخیسته، تر خپلو توپونو تېر شول، له مقابل لورې یواځې د توپونو دوی گولۍ راغلې، د عزیز خان نورزي څلورو زرو جنگیالیو د دښمن توپچیان سر پورته کولو ته نه پرېښودل.

له رڼا سره تن په تن جگړه ونښته. چیغې وې، تورې شرنګېدې... وینو دارې وهلې... .

د خسرو خان د جنگیالیو تلفات ډېر و، دې ناڅاپي حملي خوبولو وارخطا عسکرو ته دومره وخت نه و ورکړي چې ان خپلې زرې واغوندي. توپچیان یې هم توپونو ته نه شواى ور ولاړېدای.

لمر را وخوت، له مړو دوړو چیغې او د تورو شرنګا راتله... .

خسرو خان پر آس سپور و، دی زړور جنگېده.

ميرويس نيکه خان ور ورساوه، د دواړو توري سره وجنگېدې، تر مينځ يې يو سپور تېر شو، خسرو خان توپانچه را وايسته، يو غشي د ميرويس خان د آس تر غاړې ووت، خسرو خان ماشه کش کړه، آس ولوېد، گولي تشه تېره شوه.

ميرويس خان توپک ته ور وبنويېد، تش و. خسرو خان ته يې وکتل، توره يې په لاس کې وه، په تيزی سره راته. ميرويس خان شاوخوا وکتل، هېڅ هم نه و. خسرو خان ته يې سترگې ور واړولې، په خاورو کې پروت و، نېزه يې تر زړه ختلې وه.

د دېنمن په لښکر کې وارخطا چيغې پورته شوي:

خسرو خان يې وواژه! خسروخان يې وواژه، خسرو...

د دېنمن په لښکر کې ماته گډه شوه، پلو او سپرو منډې وهلي..._

شېبه وروسته ټوله دېننه د انسانانو او آسونو جسدونو نيولې وه. د اورو لمبې لانه وي ناستې. خای خای تور لوگي پورته کېدل.

د خسرو خان نيمايي عسکر وژل شوي وو. نور د هرات خواته په تېنټه بريالي شول.

* * *

غمونه هېر شول، خلکو له سلو کلنو وروسته د آزادۍ احساس کاوه. ټول خوشاله ول. د ميرويس نيکه په امر جنگي کلاوي بېرته ورغول شوي، بازار او کورونه جوړ شول، په خلکو کې د خوشاله ژوند هيلې را وتوکېدې.

مېرويس نيکه شپه او ورځ کار کاوه، ټول پوځيان يې منظم کړل، پوځي چوکاټونه يې ورته جوړ کړل. د ده په لښکر کې له ټولو قومونو را ټول، شل زره منظم پوځيان موجود ول.

ده د هند مغولي حکومت ته خپل استازي ور ولېږل، له هغوی سره يې تجارتي روابط پياوړي کړل.

د خسرو خان له ماتې وروسته يو ځل بيا صفوي حکومت يو لښکر جوړ کړ او د رستم خان تر قوماندې لاندې يې حملې ته را ولېږه، خو د کندهار تر څنډو هم نه را ورسېدل. مات شول او صفوي حکومت بلې حملې ته زړه ښه نه کړ.

ميرويس نيکه شپه او ورځ د خپلو خلکو د هوساينې له پاره کار کاوه. سر دردي يې ډېره شوې وه، ډېر وخت به يې له پزې وينه راتله. طبيبانو داستراحت خبره ورته کوله، خو ميرويس نيکه به ټوله ورځ د خلکو ستونزو ته د حل لارې لټولې، تر نيماي شپې به د قومونو له مشرانو سره ناست و. ټول يې يووالي او اتفاق ته رابلل. ...

اخير ناروغي غلبه پرې وکړه، په دوه څلوېښت کلنۍ کې له پښو وغورځېد او په بستره کې پرېوت.

بنار له خواشینی ډک و، ورو زرو ژړل، دوی د خپل مشر د روغتیا له پاره دعاوې کولې. . . .

* * *

وره مرغی په هوا کې وچونېده، وزرونه یې خلاص کړل، پر شنه پټي ور کښته شوه، دهقان کولبه وهله،
د ونې سیوري ته ناستي ځواني بنځي ور غږ کړل:

_راځه! سا سمه که! نوین (تازه) کوچ می له تاوده پاستي سره در ته راوري دي.

مرغی پورته شوه، په دښته کې لوی تجارتي کاروان بې غمه روان و، یو مسلح کس هم نه ورسره
بنکارېده.

مرغی د یوه بنار ځنډو ته ورغله، څو ماشومانو په یوې سپینې جنت کوکۍ (پتنگ) پسې منډې وهلې. . . .
خندل یې، پایځي یې گڼو وښو شني کړې وې. . . . ور هاخوا څو پېغلو له روانو اوبو منگي ډکول. . . .

مرغی د بنار پر سر تېره شوه، بنار ژوندی و، دوکانونه له مختلفو خوراكي موادو ډک ول.

د ډول غږ راغی، په یوه کور کې واده و، گڼو ځوانانو د اتن ګرده داېره جوړه کړې وه.

مرغی پورته وخته، د اوو کلاوو پر دېوالونو منظم پوځیان ولاړ ول، خپلواک بیرغونه رپېدل. . . د توپونو
خولي ټیټې وې.

مرغی لاره چپه کره، تر کروندو تیره شوه، لنډه دښته یی په مخه ورکړه، د یوه قبر پر سر پر را شنه شوي ترخه کښاسته.

د قبر په مرمینه شناخته لیکل شوي ول:

_د ستر غازي او خپلواکي اخیستونکي الحاج میرویس نیکه مقبره.

د زېږیدو نیټه ۱۰۸۴ هـ ق کال _ وفات ۱۱۲۸ هـ ق کال

لاندې یی د میرویس نیکه مشهوره وینا لیکلې وه:

((که سره یو نه شی، له خپلو اوږو دپړدیو جغ نه شی لري کولای.))

(پای)

**Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library**